

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

**INFORMACJA O SYTUACJI
SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ KRAJU
W PAŹDZIERNIKU 2016 R.**

Warszawa, 24 listopada 2016 r.

Spis treści

	strona
Wstęp.....	3
Rynek pracy	5
Wynagrodzenia i świadczenia społeczne	15
Ceny.....	19
Rolnictwo.....	26
Przemysł	30
Budownictwo	36
Budownictwo mieszkaniowe	39
Rynek wewnętrzny	41
Transport.....	45
Bilans płatniczy	48
Handel zagraniczny	50
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	57
Nakłady inwestycyjne	64
Wyniki finansowe banków	68
Pieniądz	71
Budżet państwa.....	74
Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju.....	77
Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne.....	79

Wstęp

W październiku br. produkcja sprzedana przemysłu ukształtowała się na poziomie niższym niż przed rokiem, co częściowo było rezultatem oddziaływania czynników o charakterze sezonowym. Pogłębił się spadek produkcji budowlano-montażowej w skali roku. Rosła sprzedaż detaliczna oraz sprzedaż usług w transporcie, choć nieco wolniej niż w poprzednich miesiącach.

W okresie styczeń-wrzesień br. badane przedsiębiorstwa uzyskały lepsze niż przed rokiem wyniki finansowe; osłabieniu uległa natomiast ich aktywność inwestycyjna. Wyższe niż w okresie trzech kwartałów ub. roku były wyniki finansowe sektora bankowego.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw w skali roku rosło w październiku br. w podobnym tempie do notowanego w poprzednich miesiącach. Obserwowano dalszy spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych i stopy bezrobocia rejestrowanego (do 8,2% w końcu października br.). Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za III kwartał br. potwierdzają lepszą niż przed rokiem sytuację na rynku pracy. Zwiększyła się liczba osób pracujących, a obniżyła – bezrobotnych; wzrósł wskaźnik zatrudnienia. Stopa bezrobocia była najniższa w historii badania, prowadzonego od 1992 r. Korzystniejsza niż w poprzednich kwartałach była relacja liczby osób niepracujących do pracujących.

Tempo wzrostu przeciętnych miesięcznych nominalnych i realnych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw w skali roku w październiku br. było słabsze niż w poprzednich miesiącach. Utrzymał się niewielki wzrost przeciętnych nominalnych emerytur i rent brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych oraz ich siły nabywczej. Nominalne i realne świadczenia emerytalno-rentowe rolników indywidualnych kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem.

Spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych w skali roku w październiku br. uległ dalszemu spowolnieniu. W mniejszym stopniu niż we wrześniu br. obniżyły się ceny odzieży i obuwia oraz towarów i usług w zakresie mieszkania. Po raz pierwszy od kilku lat odnotowano nieznaczny wzrost cen towarów i usług związanych z transportem. Utrzymał się nieznaczny wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych. Ceny producentów w przemyśle rosły w skali roku nieco szybciej niż przed miesiącem, a w budownictwie nadal obserwowano nieznaczny spadek cen.

Produkcja sprzedana przemysłu w październiku br. była niższa niż przed rokiem o 1,3% (po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym notowano wzrost o 1,3%). Spadek produkcji obserwowano w większości sekcji przemysłu, z wyjątkiem dostawy wody; gospodarowania ściekami; rekultywacji. Spośród głównych grupowań przemysłowych zmniejszyła się sprzedaż dóbr związanych z energią, zaopatrzeniowych oraz dóbr inwestycyjnych. Wzrost produkcji dóbr konsumpcyjnych był wolniejszy niż w poprzednich miesiącach. Produkcja budowlano-montażowa była niższa niż przed rokiem o 20,1% (po wyeliminowaniu czynników o charakterze sezonowym spadek wyniósł 17,5%). Sprzedaż detaliczna wzrosła w porównaniu z październikiem ub. roku o 4,6%.

Według badań przeprowadzonych w listopadzie br., ogólny klimat koniunktury gospodarczej w jednostkach przetwórstwa przemysłowego jest oceniany pesymistycznie

(po raz pierwszy od początku br.). Diagnozy oraz przewidywania w większości badanych obszarów pogorszyły się i kształtują się niekorzystnie; najbardziej – w zakresie portfela zamówień oraz produkcji. Bardziej negatywne niż w październiku br. są także prognozy sytuacji finansowej. Ujemny wskaźnik ogólnego klimatu koniunktury w budownictwie jest gorszy niż przed miesiącem. Pogłębiają się pesymistyczne oceny bieżące i prognostyczne w większości obszarów, najbardziej – przewidywania w zakresie produkcji, portfela zamówień oraz sytuacji finansowej. Jednostki handlu detalicznego oceniają ogólny klimat koniunktury korzystnie, podobnie jak w październiku br. Wpływają na to m.in. pozytywne, zbliżone do formułowanych przed miesiącem, prognozy sprzedaży i sytuacji finansowej. Bieżąca sprzedaż oceniana jest bardziej korzystnie niż w październiku, przy utrzymujących się negatywnych opiniach w zakresie sytuacji finansowej. Badania koniunktury konsumenckiej w listopadzie wskazują na poprawę nastrojów konsumenckich, zwłaszcza wskaźnika wyprzedzającego. Kształtuje się on głównie pod wpływem poprawy przewidywań konsumentów w zakresie poziomu bezrobocia oraz dotyczących możliwości oszczędzania pieniędzy.

Przedsiębiorstwa niefinansowe w okresie styczeń–wrzesień br. notowały lepsze niż przed rokiem wyniki finansowe. Poprawiły się wskaźniki ekonomiczno-finansowe tych jednostek. Nieznacznie obniżył się udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych podmiotów. Wyniki finansowe eksporterów oraz ich podstawowe relacje ekonomiczno-finansowe kształtowały się lepiej niż przed rokiem i korzystniej niż dla ogółu podmiotów. Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw były niższe niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku (w cenach stałych o 9,1%, wobec wzrostu o 12,3% przed rokiem); spadek był nieco głębszy niż w I półroczu br. Zwiększyła się aktywność inwestycyjna podmiotów z kapitałem zagranicznym. Przedsiębiorstwa rozpoczęły nieco więcej niż przed rokiem nowych inwestycji, a ich wartość kosztorysowa była znacznie wyższa niż w okresie styczeń–wrzesień ub. roku.

Ceny skupu większości podstawowych produktów rolnych (z wyjątkiem cen żywca wieprzowego oraz mleka) w październiku br. kształtowały się poniżej poziomu sprzed roku. Obniżeniu cen skupu towarzyszyła mniejsza niż przed rokiem podaż większości produktów rolnych; więcej skupiono jedynie ziemniaków oraz żywca drobiowego.

W okresie trzech kwartałów br. obroty towarowe handlu zagranicznego (wyrażone w złotych) były wyższe niż przed rokiem, a eksport rósł szybciej niż import. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem, znacznie wyższym niż przed rokiem. Zwiększyła się wartość obrotów z krajami rozwiniętymi (w tym z krajami UE) i import z krajów rozwijających się. Wzrósł również eksport do krajów Europy Środkowo-Wschodniej (w tym do Rosji), po spadku notowanym w dwóch poprzednich latach. W okresie styczeń–sierpień br. wskaźnik terms of trade ogółem kształtował się korzystniej niż w analogicznym okresie ub. roku i wyniósł 101,7 (wobec 100,6 przed rokiem).

W okresie styczeń–październik br. dochody budżetu państwa wyniosły 268,6 mld zł, a wydatki 293,3 mld zł, tj. odpowiednio 85,6% i 79,6% kwot założonych w ustawie budżetowej na 2016 r. Deficyt ukształtował się na poziomie 24,6 mld zł, co stanowiło 45,0% planu.

Rynek pracy

W październiku br. tempo wzrostu przeciętnego zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w skali roku było zbliżone do notowanego w poprzednich miesiącach. Obserwowano dalszy spadek liczby bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy i stopy bezrobocia rejestrowanego.

Wstępne wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności za III kwartał br. wskazują na lepszą niż przed rokiem sytuację na rynku pracy. Podobnie jak w poprzednich kwartałach, zwiększyła się w skali roku liczba pracujących, a zmniejszyła – bezrobotnych. Poprawił się wskaźnik zatrudnienia, a stopa bezrobocia była najniższa w historii badania, prowadzonego od 1992 r. Korzystniejsza niż przed rokiem była relacja liczby osób niepracujących do pracujących.

Przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw¹ w październiku br. ukształtowało się na poziomie 5779,1 tys. osób i było o 3,1% większe niż przed rokiem (wobec wzrostu o 3,2% we wrześniu br.). Znacznie zwiększyło się zatrudnienie m.in. w administrowaniu i działalności wspierającej (o 7,6%). Wzrost zatrudnienia (w granicach 4,7% – 2,5%) notowano również w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, transporcie i gospodarce magazynowej, przetwórstwie przemysłowym, zakwaterowaniu i gastronomii, handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji. Utrzymał się spadek zatrudnienia w górnictwie i wydobywaniu (o 6,2%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,9%), budownictwie (o 1,6%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (o 0,7%).

Przeciętne zatrudnienie kształtowało się następująco:

Wyszczególnienie	2016		2015		2016	
	X		I-X			
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100			w tys.	
Sektor przedsiębiorstw	5779,1	103,1	101,1	101,2	102,9	5748,6
w tym:						
Przemysł.....	2580,9	102,6	101,3	101,5	102,4	2567,0
górnictwo i wydobywanie.....	132,2	93,8	91,8	93,2	92,4	136,0
przetwórstwo przemysłowe	2211,1	103,5	102,3	102,6	103,4	2193,0
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	117,0	97,1	95,7	95,5	96,0	118,0
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	120,5	102,5	100,4	100,8	102,5	120,0
Budownictwo	377,6	98,4	94,5	94,1	99,3	381,6
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	1190,2	103,1	102,1	102,1	102,7	1183,1
Transport i gospodarka magazynowa	513,9	103,6	102,4	102,2	103,0	509,4
Zakwaterowanie i gastronomia	105,5	103,3	94,6	95,3	103,2	106,1
Informacja i komunikacja	207,7	109,4	104,1	104,2	108,2	202,8
Obsługa rynku nieruchomości.....	92,8	99,3	98,0	98,0	99,0	92,7
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	191,4	104,7	98,7	99,8	102,8	188,2
Administrowanie i działalność wspierająca.....	378,7	107,6	105,6	103,8	110,7	377,3

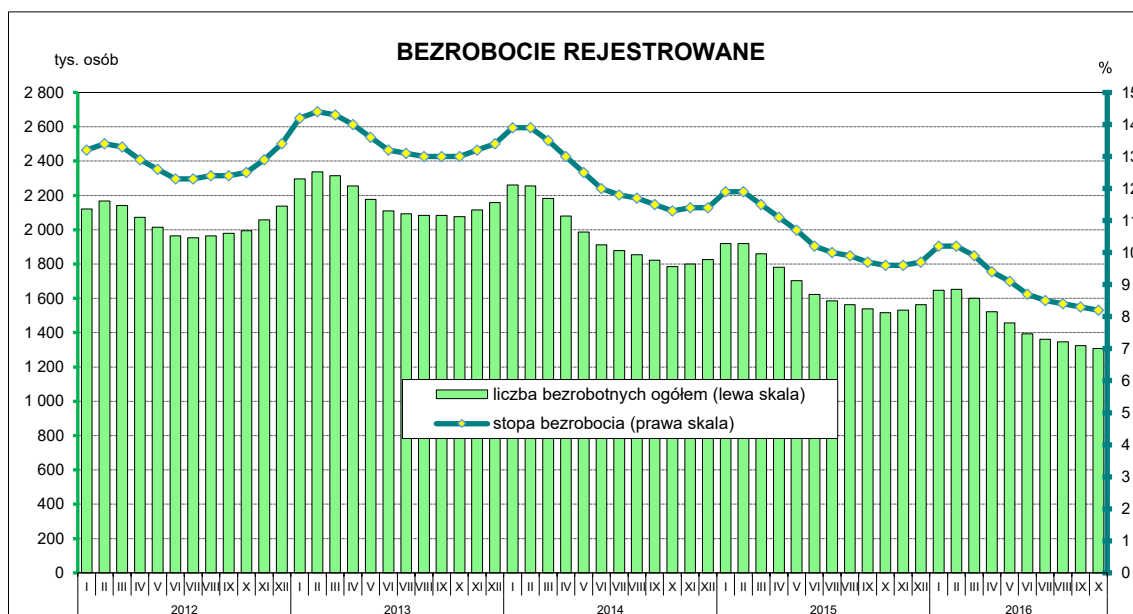
^a Nie obejmuje działów: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

¹ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Spośród działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, w październiku br. wyższy niż przeciętnie wzrost zatrudnienia w skali roku obserwowano m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją mebli (o 6,4%), produkcją wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 6,1%), produkcją wyrobów z metali oraz transportem lądowym i rurociągowym (po 5,6%) i produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 5,2%). Niższe niż w październiku ub. roku zatrudnienie notowano w przedsiębiorstwach zajmujących się wydobywaniem węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 8,2%, wobec spadku o 14,5% przed rokiem), produkcją odzieży i budową budynków (po 2,4%), budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 1,8%) oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi (o 0,5%).

W okresie styczeń–październik br. przeciętne zatrudnienie w sektorze przedsiębiorstw wyniosło 5748,6 tys. osób, tj. było o 2,9% wyższe od obserwowanego przed rokiem.

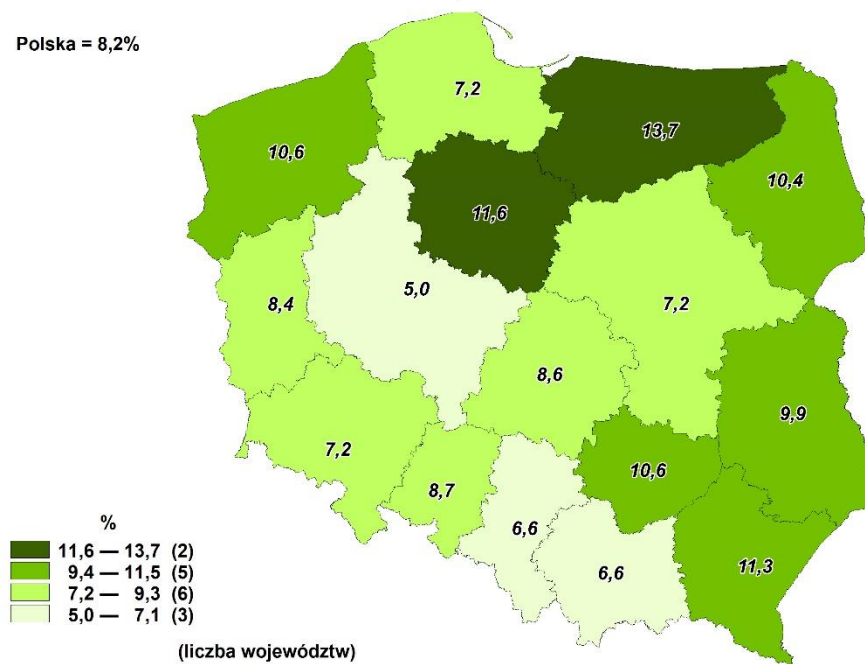
W końcu października br. liczba **bezrobotnych zarejestrowanych** w urzędach pracy ukształtowała się na poziomie 1308,0 tys., tj. zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim miesiącem (o 1,2%, tj. o 16,1 tys.) i z październikiem ub. roku (o 13,8%, tj. o 208,9 tys.). **Stopa bezrobocia rejestrowanego** wyniosła 8,2%, tj. mniej niż przed miesiącem o 0,1 p.proc. i mniej niż przed rokiem o 1,4 p.proc.

Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwach kształtowała się w granicach od 5,0% w wielkopolskim do 13,7% w warmińsko-mazurskim. W porównaniu z wrześniem br. zmniejszyła się w większości województw (w granicach 0,2 p.proc. – 0,1 p.proc.), z wyjątkiem lubelskiego, lubuskiego, warmińsko-mazurskiego i zachodniopomorskiego, w których nie uległa zmianie. W porównaniu z październikiem ub. roku stopa bezrobocia rejestrowanego zmniejszyła się we wszystkich województwach. W największym stopniu obniżyła się w województwach zachodniopomorskim (o 2,2 p.proc.) i warmińsko-mazurskim (o 2,1 p.proc.), a w najmniejszym – w województwie opolskim (o 0,9 p.proc.).

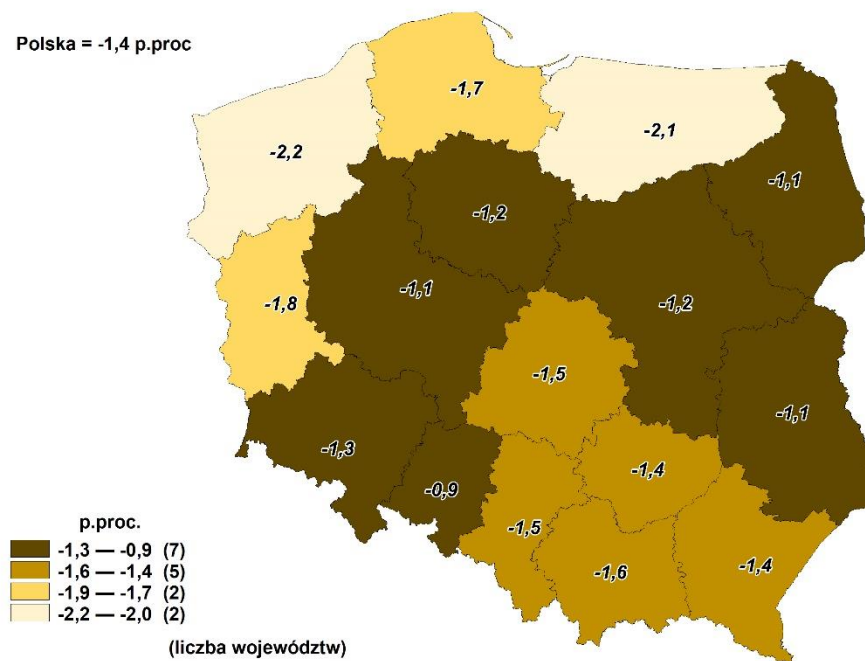
STOPA BEZROBOCIA REJESTROWANEGO Stan w końcu października 2016 r.

Polska = 8,2%

ZMIANY STOPY BEZROBOCIA REJESTROWANEGO Październik 2016 r. do października 2015 r.

Polska = -1,4 p.proc

W **strukturze bezrobotnych** zarejestrowanych w urzędach pracy udział kobiet w końcu października br. był wyższy niż przed rokiem o 1,2 p.proc. i wyniósł 54,2%. Zwiększył się nieznacznie udział osób nieposiadających kwalifikacji zawodowych (o 0,1 p.proc. do 30,9%). Zmniejszył się natomiast udział osób dotychczas niepracujących (o 1,2 p.proc. do 15,3%) oraz absolwentów (o 0,5 p.proc. do 4,2%). Udział osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku był podobny do notowanego rok wcześniej i wyniósł 86,6%.

Spśród osób bezrobotnych znajdujących się w **szczególnej sytuacji na rynku pracy**, w stosunku do października ub. roku zmniejszył się udział następujących kategorii w liczbie zarejestrowanych w urzędach pracy ogółem:

- osób bezrobotnych w wieku poniżej 30 roku życia (o 1,5 p.proc. do 27,9%, w tym udział osób w wieku poniżej 25 roku życia obniżył się o 1,3 p.proc. i wyniósł 14,2%),
- osób długotrwale bezrobotnych² (o 0,4 p.proc. do 56,6%).

Zwiększył się natomiast udział osób bezrobotnych:

- posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (o 1,8 p.proc. do 17,3%),
- w wieku powyżej 50 roku życia (o 0,4 p.proc. do 27,8%),
- korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (o 0,1 p.proc. do 2,0%),
- posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia (o 0,1 p.proc. do 0,2%).

Osób bezrobotnych niepełnosprawnych w końcu października br. było 81,1 tys., co stanowiło, podobnie jak przed rokiem, 6,2% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy.

W październiku br. liczba **nowo zarejestrowanych bezrobotnych** wyniosła 185,8 tys., tj. była niższa niż przed miesiącem (o 8,1%) i przed rokiem (o 12,1%). Najliczniejszą grupę nadal stanowiły osoby rejestrujące się po raz kolejny, a ich udział w nowo zarejestrowanych ogółem nieznacznie zwiększył się w porównaniu z notowanym przed rokiem – o 0,4 p.proc. do 80,9%. Zwiększył się również udział osób bezrobotnych zamieszkałych na wsi. Zmniejszył się natomiast udział osób długotrwale bezrobotnych, dotychczas niepracujących, bez kwalifikacji zawodowych, absolwentów oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładów pracy.

---

² Do długotrwale bezrobotnych zalicza się osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Liczba bezrobotnych nowo zarejestrowanych kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	X 2015		X 2016			X 2015	
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100	okres poprzedni= =100	w tys.	w % bezrobotnych nowo zarejestrowanych		
Bezrobotni nowo zarejestrowani ogółem	211,4	91,0	87,9	91,9	185,8	x	x
Z liczby ogółem — bezrobotni:							
zarejestrowani po raz kolejny	170,3	91,5	88,3	97,8	150,3	80,9	80,5
dotychczas niepracujący	40,0	81,9	79,0	82,0	31,6	17,0	18,9
w tym absolwenci ^a	25,2	90,2	84,6	66,3	21,3	11,5	11,9
zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy	9,1	85,0	81,3	100,5	7,4	4,0	4,3
zamieszkali na wsi	92,0	92,0	89,0	91,1	81,9	44,1	43,5
bez kwalifikacji zawodowych	62,7	92,0	85,5	88,1	53,6	28,9	29,7
długotrwale bezrobotni ^b	76,3	82,3	80,4	95,6	61,3	33,0	36,1

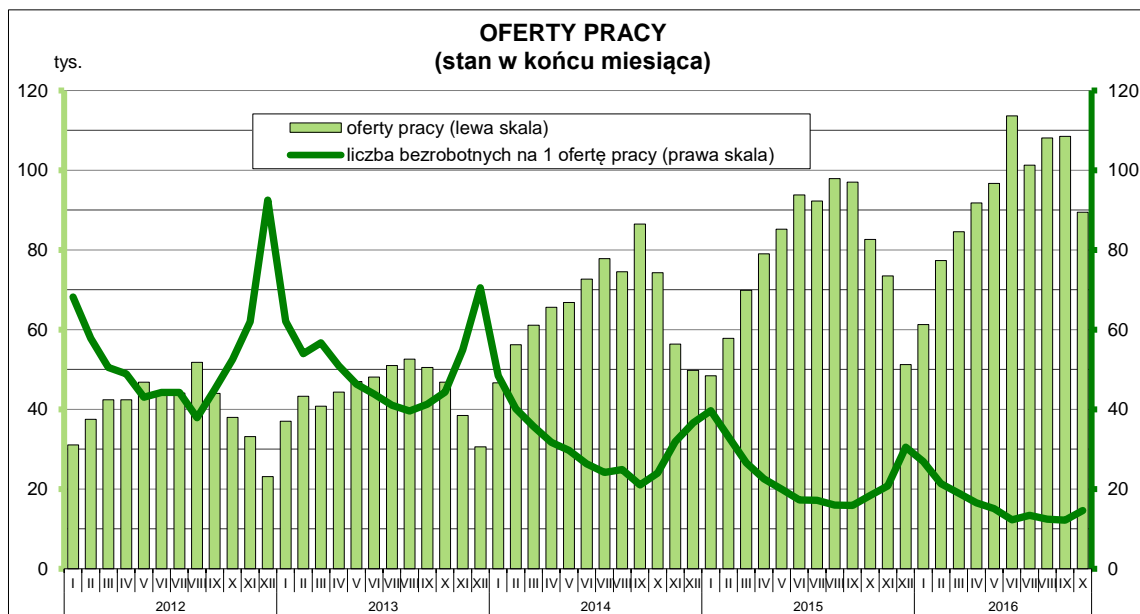
a Zaliczono osoby, dla których okres od momentu zakończenia nauki do momentu rejestracji nie przekroczył 12 m-cy.

b Zaliczono osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 m-cy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego w miejscu pracy.

Z ewidencji bezrobotnych w październiku br. **skreślono** 202,0 tys. osób, tj. mniej niż przed miesiącem (o 10,2%) i przed rokiem (o 13,6%). Główną przyczynę wyrejestrowania nadal stanowiło podjęcie pracy, w wyniku czego z rejestru bezrobotnych skreślono 105,8 tys. osób (tj. mniej niż przed miesiącem o 14,4% i mniej niż przed rokiem o 8,4%). Udział osób, które podjęły pracę w ogólnej liczbie wyrejestrowanych zwiększył się o 3,0 p.proc. w skali roku, do 52,4%. Liczba osób, które podjęły pracę niesubsydiowaną była niższa niż w październiku ub. roku, natomiast zwiększyła się liczba osób, które podjęły pracę subsydiowaną. Wśród osób wykreślonych z ewidencji wzrósł udział osób, które dobrowolnie zrezygnowały ze statusu bezrobotnego oraz osób, które nabyły prawa emerytalne lub rentowe. Zmniejszył się odsetek osób, które rozpoczęły staż lub szkolenie u pracodawców, utraciły status bezrobotnego w wyniku niepotwierdzenia gotowości do podjęcia pracy oraz osób, które nabyły uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego.

Liczba bezrobotnych wyrejestrowanych z ewidencji urzędów pracy według przyczyn kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	X 2015		X 2016			X 2015	
	w tys.	analogiczny okres roku poprzedniego=100	okres poprzedni= =100	w tys.	w % bezrobotnych wyrejestrowanych ogółem		
Bezrobotni wyrejestrowani ogółem	233,8	86,8	86,4	89,8	202,0	x	x
Z liczby ogółem — bezrobotni, którzy:							
podjęli pracę	115,5	93,3	91,6	85,6	105,8	52,4	49,4
niesubsydiowaną	96,9	90,8	88,5	84,4	85,7	42,4	41,4
subsidiowaną	18,7	108,7	107,5	90,8	20,0	9,9	8,0
rozpoczęli szkolenie lub staż	28,2	104,7	59,4	79,5	16,7	8,3	12,0
nie potwierdzili gotowości do podjęcia pracy	44,9	61,5	85,1	95,7	38,2	18,9	19,2
dobrowolnie zrezygnowali ze statusu bezrobotnego	11,8	87,4	99,9	77,7	11,8	5,8	5,0
nabyli prawa emerytalne lub rentowe	1,8	64,6	97,7	107,0	1,7	0,9	0,8
nabyli uprawnienia do świadczenia przedemerytalnego	3,1	92,1	69,8	86,8	2,2	1,1	1,3

W październiku br. do urzędów pracy zgłoszono 117,0 tys. **ofert zatrudnienia**³, tj. mniej niż przed miesiącem (o 15,9%), ale więcej niż przed rokiem (o 5,9%). Liczba ofert z sektora publicznego zmniejszyła się zarówno w skali miesiąca, jak i roku. Ofert z sektora prywatnego było mniej w porównaniu z poprzednim miesiącem, ale więcej niż w październiku ub. roku. Oferty z sektora publicznego stanowiły 8,2% ogółu ofert (wobec 9,7% we wrześniu br. i 9,4% przed rokiem). W końcu października br. oferty zatrudnienia niewykorzystane dłużej niż jeden miesiąc stanowiły 27,1% ogółu ofert (wobec 25,9% we wrześniu br. i 27,8% w październiku ub. roku).

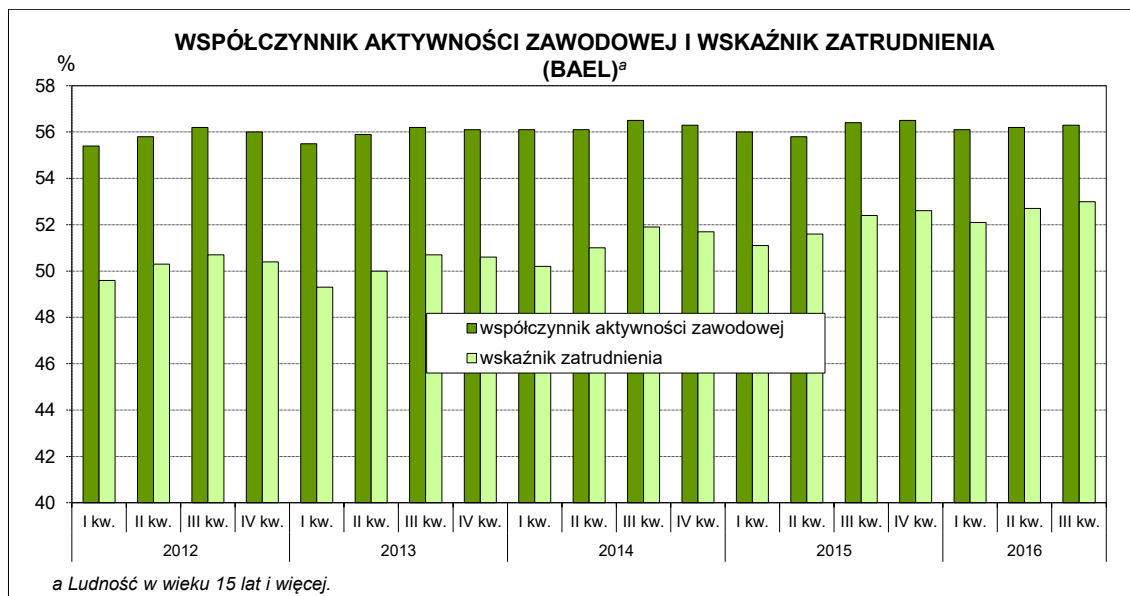
W końcu października br. zadeklarowano mniej niż przed miesiącem i przed rokiem zwolnień grupowych – 271 zakładów **zadeklarowało zwolnienie** 14,8 tys. pracowników, w tym 1,4 tys. osób z sektora publicznego (w końcu września br. odpowiednio 288 zakładów, 16,8 tys. pracowników, w tym 1,8 tys. z sektora publicznego, natomiast w końcu października ub. roku – 218 zakładów, 25,3 tys. pracowników, w tym 4,4 tys. z sektora publicznego).

Według wstępnych wyników kwartalnego reprezentacyjnego **Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL)**, liczba **aktywnych zawodowo** w III kwartale br. wyniosła 17293 tys. osób, tj. ukształtowała się na poziomie nieco niższym niż przed rokiem (o 1,0%). Zwiększyła się liczba pracujących, przy spadku liczby bezrobotnych. **Współczynnik aktywności zawodowej** wyniósł 56,3%, tj. był nieco wyższy niż w II kwartale br. (o 0,1 p.proc.) i nieco niższy niż w III kwartale ub. roku (o 0,1 p.proc.).

Liczba osób **pracujących** (według stosowanej w BAEL definicji rekomendowanej przez Międzynarodową Organizację Pracy) wyniosła w III kwartale br. 16266 tys., tj. zwiększyła się o 0,5% w porównaniu z poprzednim kwartałem i była o 0,2% większa od notowanej przed rokiem (w III kwartale ub. roku była wyższa w skali roku o 1,2%). W porównaniu z sytuacją sprzed roku więcej było zarówno pracujących mężczyzn,

³ Dotyczy wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej.

jak i kobiet (po 0,2%). Zwiększyła się liczba pracujących w sektorze przemysłowym (o 3,6% do 5092 tys. osób) i usługach (o 0,1% do 9382 tys. osób), a obniżyła – w sektorze rolniczym (o 9,5% do 1723 tys. osób). Wzrosła liczba pracujących w sektorze publicznym (o 0,5% do 3880 tys. osób) i sektorze prywatnym (o 0,1% do 12386 tys. osób).

Wskaźnik zatrudnienia ogółem (dla osób w wieku 15 lat i więcej) wzrósł do 53,0% w III kwartale br. (z 52,7% w poprzednim kwartale i 52,4% przed rokiem). Wśród osób w wieku produkcyjnym (18–59/64 lata⁴) wyniósł on 70,8%, tj. zwiększył się o 0,5 p.proc. wobec notowanego przed kwartałem i o 1,5 p.proc. w porównaniu z III kwartałem ub. roku. W skali roku poprawił się wskaźnik zatrudnienia we wszystkich grupach wyodrębnionych ze względu na wiek: wśród osób w wieku 15–24 lata (o 1,8 p.proc. do 28,5%), 25–34 lata (o 1,1 p.proc. do 79,8%), 35–44 lata (o 0,1 p.proc. do 83,5%), 45–59/64 lata⁵ (o 1,4 p.proc. do 68,0%) oraz 60/65 lat i więcej⁶ (o 0,5 p.proc. do 8,0%).

Liczba **osób bezrobotnych** ukształtowała się na poziomie 1027 tys. i była o 3,7% mniejsza niż w poprzednim kwartale. W skali roku zmniejszyła się ona o 16,6%. Odsetek osób spełniających kryteria bezrobotnego według BAEL i jednocześnie deklarujących, że są zarejestrowane w urzędach pracy jako bezrobotne, wyniósł 60,8%, tj. zmniejszył się w porównaniu z poprzednim kwartałem (o 3,5 p.proc.) i w skali roku (o 4,5 p.proc.).

Stopa bezrobocia według BAEL w III kwartale br. wyniosła 5,9% i była najniższa w historii badania, prowadzonego od 1992 r. W porównaniu z poprzednim kwartałem obniżyła się o 0,3 p.proc., a w stosunku do obserwowanej przed rokiem – o 1,2 p.proc. Wskaźnik ten na wsi wyniósł 6,1% (tj. obniżył się w skali roku o 1,2 p.proc.), a w mieście – 5,8% (spadek odpowiednio o 1,1 p.proc.). Zmniejszyła się w skali roku stopa bezrobocia zarówno wśród mężczyzn (o 1,0 p.proc. do 5,7%), jak i wśród kobiet (o 1,3 p.proc. do 6,2%).

⁴ Dla kobiet 18–59 lat, dla mężczyzn 18–64 lata.

⁵ Dla kobiet 45–59 lat, dla mężczyzn 45–64 lata.

⁶ Dla kobiet 60 lat i więcej, dla mężczyzn 65 lat i więcej.

Najwyższą stopę bezrobocia według BAEL w III kwartale br. notowano w województwie podkarpackim (9,5%), natomiast najniższą – w województwach: wielkopolskim (4,4%) i opolskim (4,6%). W skali roku stopa bezrobocia zmniejszyła się w większości województw, najbardziej w lubelskim (o 3,0 p.proc. do 6,0%) i śląskim (o 2,3 p.proc. do 5,1%), a najmniej – w kujawsko-pomorskim (o 0,3 p.proc. do 7,3%). Wyższą niż przed rokiem stopę bezrobocia notowano natomiast w województwach podlaskim (o 0,7 p.proc. do 6,5%), warmińsko-mazurskim (o 0,6 p.proc. do 8,9%) i świętokrzyskim (o 0,4 p.proc. do 8,8%).

Liczba bezrobotnych i stopa bezrobocia według płci i miejsca zamieszkania kształtowały się następująco:

Okres badania	Ogółem	Miasto	Wieś	Mężczyźni	Kobiety
	w tys.	w % ogółem			
2015 ..... I kw.	1494	57,8	42,2	54,3	45,7
II kw.	1281	59,4	40,6	54,5	45,5
III kw.	1232	59,5	40,5	52,4	47,6
IV kw.	1210	57,2	42,8	53,9	46,1
2016 ..... I kw.	1203	56,6	43,4	54,9	45,1
II kw.	1066	60,2	39,8	56,1	43,9
III kw. ^a	1027	59,5	40,5	53,3	46,7
	stopa bezrobocia w %				
2015 ..... I kw.	8,6	8,2	9,3	8,5	8,8
II kw.	7,4	7,2	7,7	7,4	7,5
III kw.	7,1	6,9	7,3	6,7	7,5
IV kw.	6,9	6,5	7,6	6,8	7,1
2016 ..... I kw.	7,0	6,6	7,6	7,0	7,0
II kw.	6,2	6,2	6,2	6,3	6,0
III kw. ^a	5,9	5,8	6,1	5,7	6,2

^a Dane wstępne.

Źródło: BAEL.

W III kwartale br. w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich grupach wyodrębnionych ze względu na wiek: wśród osób w wieku 15–24 lata (o 1,8 p.proc. do 18,0%), 25–34 lata (o 1,3 p.proc. do 6,4%), 35–44 lata (o 0,8 p.proc. do 4,5%), 45 lat i więcej (o 1,1 p.proc. do 4,1%). Wśród osób w wieku produkcyjnym (18–59/64 lata⁷) stopa bezrobocia zmniejszyła się o 1,1 p.proc. do 6,1%.

Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia ludności kształtowała się następująco:

Okres badania	Poziom wykształcenia				
	wyższe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
	w %				
2015 ..... I kw.	4,5	7,9	11,6	10,8	18,7
II kw.	3,6	6,9	10,2	9,3	17,7
III kw.	4,2	6,4	9,6	8,1	16,0
IV kw.	3,6	6,4	10,3	8,5	14,7
2016 ..... I kw.	3,4	6,2	10,6	8,9	16,4
II kw.	3,2	5,7	7,9	8,1	14,4
III kw. ^a	3,6	5,3	7,4	7,2	14,1

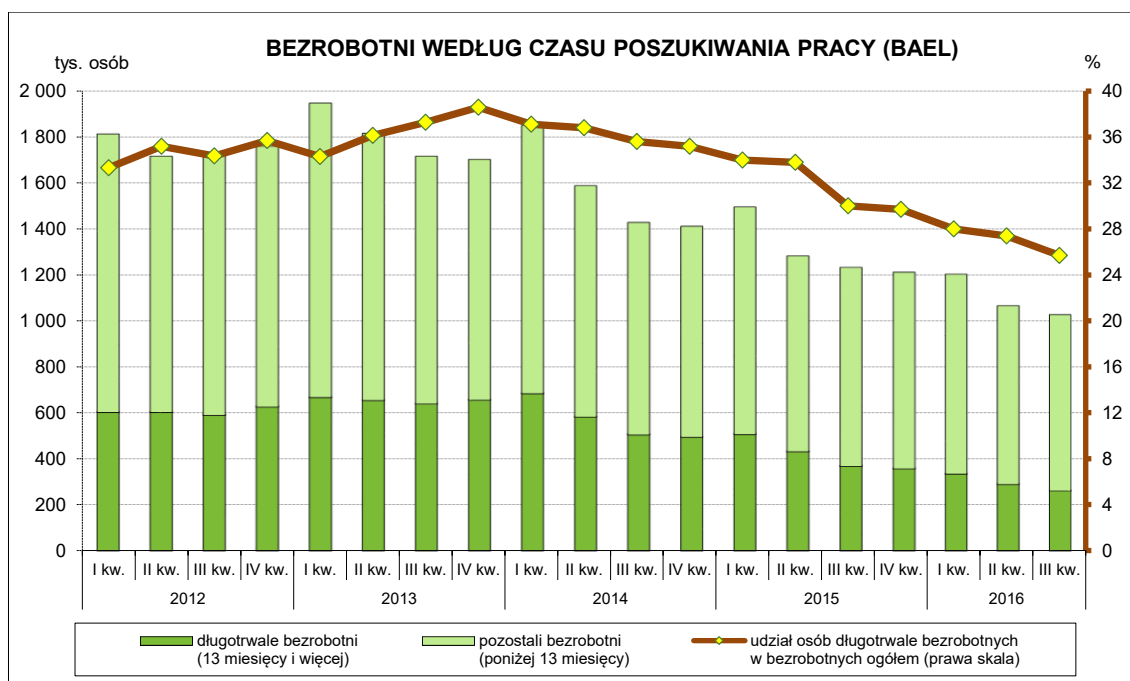
^a Dane wstępne.

Źródło: BAEL.

⁷ Dla kobiet 18–59 lat, dla mężczyzn 18–64 lata.

Stopa bezrobocia w III kwartale br. we wszystkich grupach wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia była niższa niż przed rokiem: wśród osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (spadek o 2,2 p.proc. do 7,4%), gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (o 1,9 p.proc. do 14,1%), policealnym i średnim zawodowym (o 1,1 p.proc. do 5,3%), zasadniczym zawodowym (o 0,9 p.proc. do 7,2%) oraz wyższym (o 0,6 p.proc. do 3,6%).

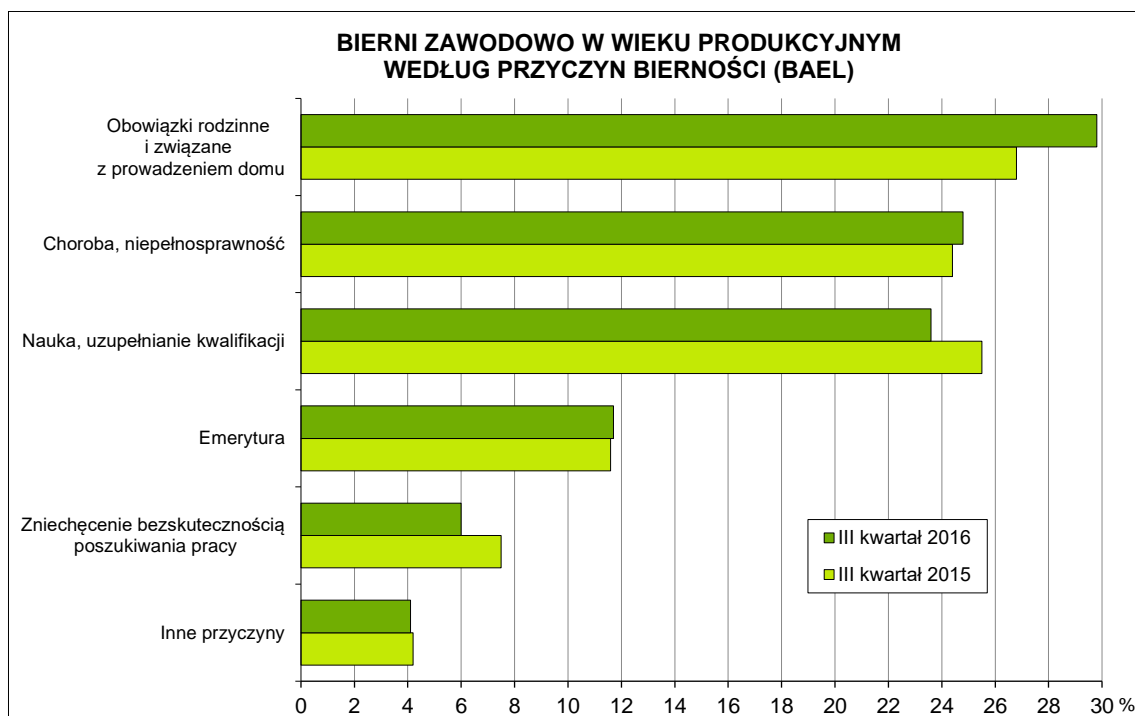
Wśród bezrobotnych w III kwartale br., podobnie jak w poprzednich okresach, dominowały osoby, które straciły pracę, ale ich udział zmniejszył się w skali roku (o 3,0 p.proc. do 36,4%). Zwiększył się natomiast odsetek osób planujących podjąć pracę po raz pierwszy (o 1,5 p.proc. do 22,4%), osób, które zrezygnowały z pracy (o 1,3 p.proc. do 6,9%) oraz zamierzających powrócić do pracy po przerwie (o 0,1 p.proc. do 34,3%).

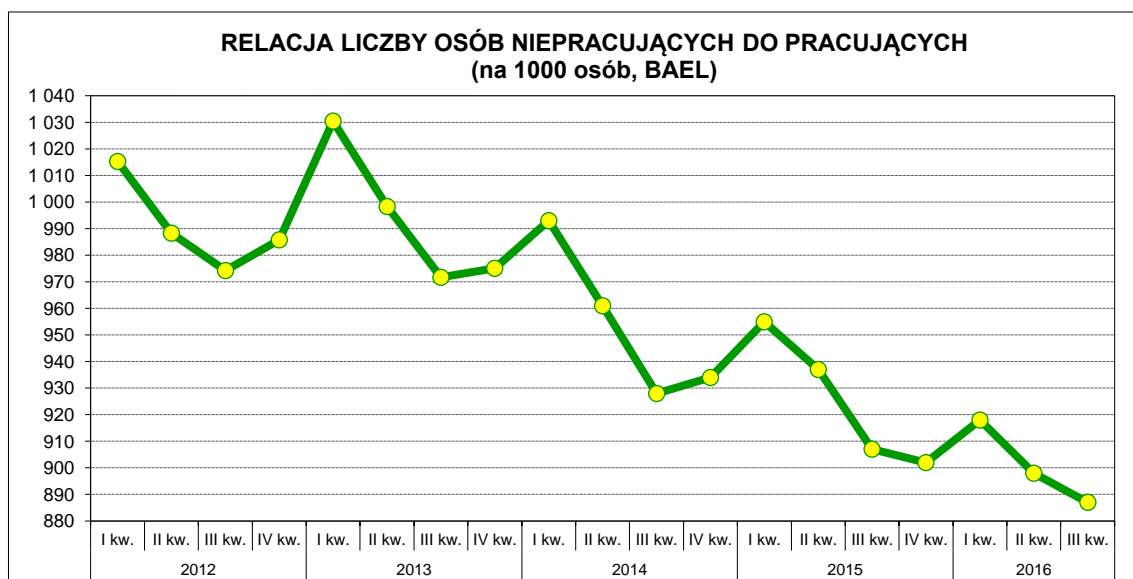
Udział **osób długotrwale bezrobotnych** (tzn. poszukujących pracy 13 miesięcy lub dłużej) w bezrobotnych ogółem zmniejszył się w skali roku o 4,3 p.proc. i wyniósł w III kwartale br. 25,7%. Przeciętny czas poszukiwania pracy skrócił się z 12,2 miesiąca przed rokiem do 11,1 miesiąca.

Liczba **biernych zawodowo w wieku produkcyjnym** w III kwartale br. zmniejszyła się wobec notowanej przed rokiem o 4,6% do 5448 tys. osób. Główną przyczynę bierności zawodowej osób w wieku produkcyjnym stanowiły obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (29,8%, tj. o 3,0 p.proc. więcej niż przed rokiem). Zwiększył się również udział osób biernych zawodowo z powodu chorób i niepełnosprawności (o 0,4 p.proc. do 24,8%) oraz osób będących na emeryturze (o 0,1 p.proc. do 11,7%). Obniżył się natomiast udział osób biernych zawodowo z powodu nauki i uzupełniania

kwalifikacji (o 1,9 p.proc. do 23,6%) oraz osób zniechęconych bezskutecznością poszukiwania pracy (o 1,5 p.proc. do 6,0%).

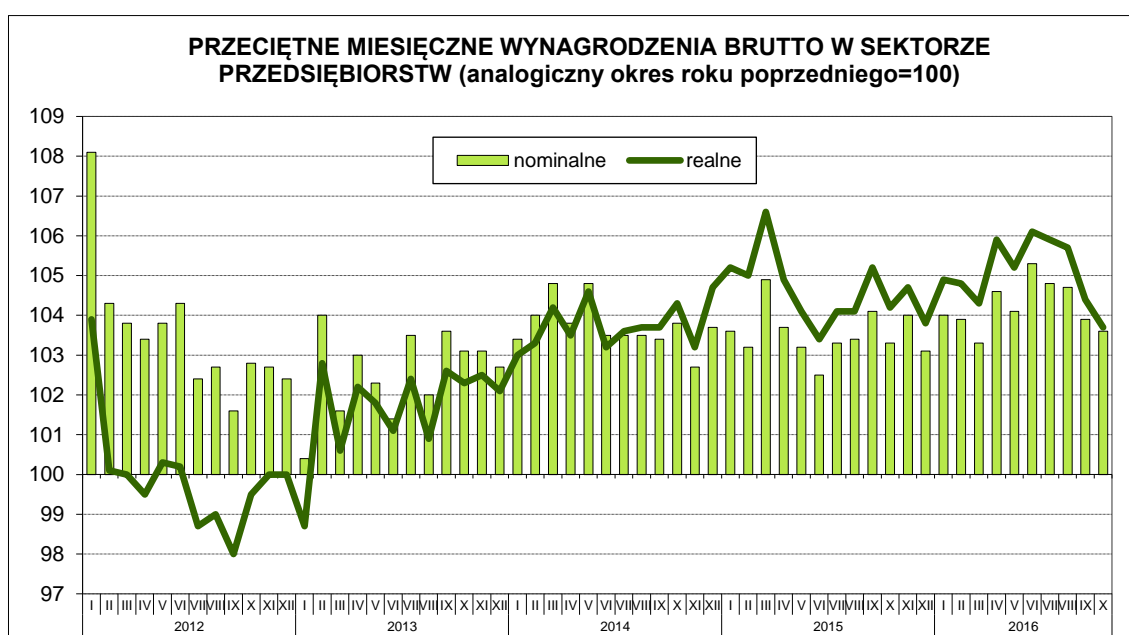

Relacja liczby osób niepracujących do pracujących kształtowała się korzystniej niż w poprzednim kwartale i przed rokiem – w III kwartale br. na 1000 pracujących przypadało 887 osób biernych zawodowo i bezrobotnych (w poprzednim kwartale – 898, a przed rokiem – 907 osób).

Wynagrodzenia i świadczenia społeczne

W październiku br. wzrost przeciętnych nominalnych wynagrodzeń brutto w sektorze przedsiębiorstw w skali roku był nieco wolniejszy niż w poprzednich miesiącach. Przy spowolnieniu spadku cen konsumpcyjnych, słabszy był również wzrost siły nabywczej płac. Utrzymał się niewielki wzrost nominalnych i realnych emerytur i rent brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Nominalne świadczenia emerytalno-rentowe rolników indywidualnych i ich siła nabywcza były zbliżone do notowanych przed rokiem.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw⁸ w październiku br. wyniosło 4259,37 zł i było wyższe niż w październiku ub. roku o 3,6% (we wrześniu br. wzrosło o 3,9%, a przed rokiem zwiększyło się o 3,3%). Wzrost płac obserwowano w większości sekcji, m.in. w zakwaterowaniu i gastronomii (o 6,5%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 5,7%) oraz budownictwie (o 4,3%). Niższe niż w październiku ub. roku były przeciętne płace w górnictwie i wydobywaniu (o 7,4%, na co wpłynęło przesunięcie terminu wypłat nagród w tej sekcji). Przeciętne płace zwiększyły się w większości działów o znaczącym udziale w zatrudnieniu, w tym najbardziej w handlu hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawie (o 7,9%), budowie budynków (o 7,3%) oraz w handlu detalicznym (o 6,6%). Spadek płac wystąpił w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 11,1%).

⁸ W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

W okresie styczeń–październik br. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ukształtowało się na poziomie 4236,85 zł i było o 4,0% wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 3,5% przed rokiem). Przeciętne płace zwiększyły się w większości sekcji, w tym najbardziej w zakwaterowaniu i gastronomii (o 7,4%). Wzrost wynagrodzeń (w granicach 5,4%–4,9%) notowano także w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz w budownictwie. Nieznaczny spadek płac wystąpił tylko w sekcji górnictwo i wydobywanie (o 0,7%). Wśród działań o znaczącym udziale w zatrudnieniu największy wzrost przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w skali roku obserwowano m.in. w handlu hurtowym i detalicznym pojazdami samochodowymi oraz ich naprawie (o 7,8%), budowie budynków (o 6,9%) oraz produkcji wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (o 6,3%). Niższe niż przed rokiem płace notowano w wydobywaniu węgla kamiennego i węgla brunatnego (o 1,4%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2016		2015		2016	
	X		I-X			
	w zł	analogiczny okres roku poprzedniego=100			w zł	
Sektor przedsiębiorstw	4259,37	103,6	103,3	103,5	104,0	4236,85
w tym:						
Przemysł	4237,19	102,4	102,9	102,6	103,4	4266,62
górnictwo i wydobywanie	5891,42	92,6	101,8	100,8	99,3	6267,90
przetwórstwo przemysłowe.....	4039,86	103,8	103,5	103,6	104,3	4027,16
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.....	6235,79	103,2	104,6	101,8	105,0	6634,38
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	4101,13	102,4	102,3	103,2	103,3	4047,71
Budownictwo	4363,47	104,3	104,1	104,8	104,9	4240,42
Handel; naprawa pojazdów samochodowych.....	3893,23	105,7	103,4	104,2	105,4	3894,15
Transport i gospodarka magazynowa.....	4271,13	103,2	100,7	101,9	103,3	3914,97
Zakwaterowanie i gastronomia.....	3067,96	106,5	105,6	104,3	107,4	3088,03
Informacja i komunikacja	7353,61	102,8	105,1	105,1	104,2	7557,55
Obsługa rynku nieruchomości	4463,65	103,7	103,8	103,9	104,4	4461,13
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna ^a	6184,37	103,1	106,6	105,7	104,3	6306,20
Administrowanie i działalność wspierająca	2963,30	102,4	104,9	105,0	103,3	2973,93

^a Nie obejmuje działań: Badania naukowe i prace rozwojowe oraz Działalność weterynaryjna.

Kwota wynagrodzeń w sektorze przedsiębiorstw w okresie styczeń–październik br. była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 7,1% (przed rokiem obserwowano wzrost o 4,7%).

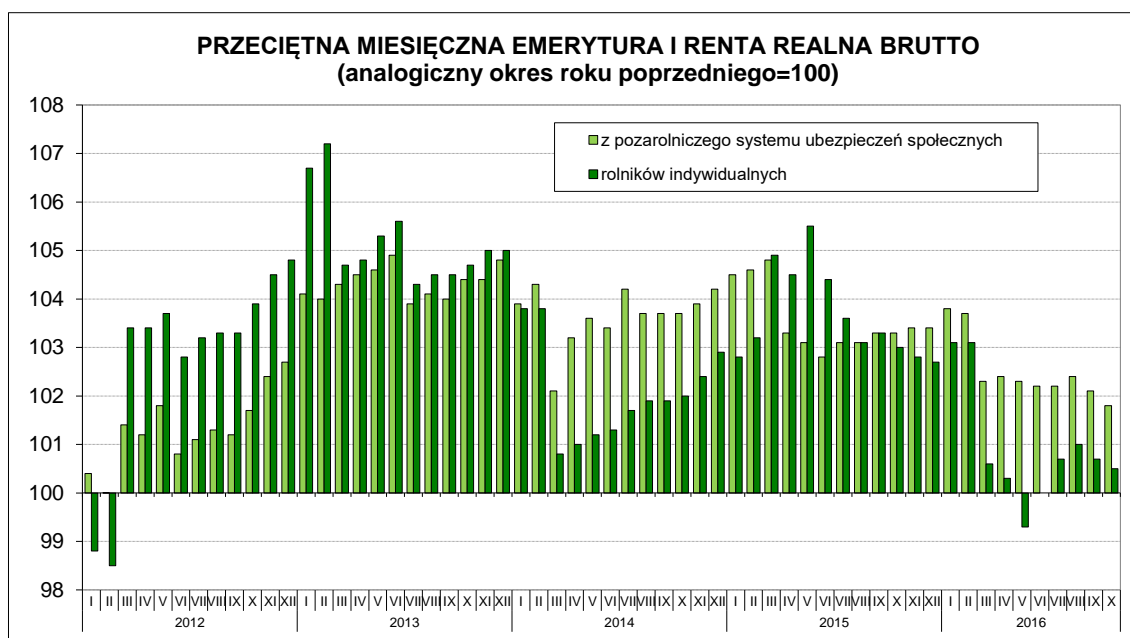
W październiku br. **siła nabywcza przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw** zwiększyła się w skali roku o 3,7% (we wrześniu br. wzrost wyniósł 4,4%, a przed rokiem 4,2%). W okresie dziesięciu miesięcy br. przeciętna płaca realna brutto była wyższa niż przed rokiem o 4,8% (wobec wzrostu o 4,7% w analogicznym okresie ub. roku).

Liczba emerytów i rencistów oraz przeciętne miesięczne świadczenia brutto kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Liczba emerytów i rencistów		Przeciętne miesięczne świadczenie brutto			
	X 2016		I-X 2016		I-X 2016	
	w tys.	X 2015=100	w zł	X 2015=100	w zł	I-X 2015=100
Emerytury i renty z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych.	7719,2	100,6	2096,75	101,4	2084,36	101,9
emerytury	5433,7	101,9	2210,31	101,2	2203,40	101,7
renty z tytułu niezdolności do pracy	954,6	95,0	1669,05	101,3	1661,79	101,7
renty rodzinne.....	1331,0	99,9	1939,89	101,1	1911,91	101,7
Emerytury i renty rolników indywidualnych.....	1188,2	98,6	1197,43	100,1	1184,60	100,3

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych** w październiku br. była o 1,4% większa niż przed rokiem i wyniosła 2096,75 zł. W okresie styczeń–październik br. ukształtowała się ona na poziomie 2084,36 zł, tj. wzrosła w skali roku o 1,9%. Przeciętna miesięczna realna emerytura i renta brutto w systemie pracowniczym w październiku br. była wyższa niż przed rokiem o 1,8%, natomiast w okresie dziesięciu miesięcy br. – zwiększyła się odpowiednio o 2,5%.

Przeciętna miesięczna nominalna **emerytura i renta brutto rolników indywidualnych** w październiku br. ukształtowała się na poziomie 1197,43 zł i wzrosła w skali roku o 0,1%. W okresie styczeń–październik br. wyniosła 1184,60 zł, tj. o 0,3% więcej niż przed rokiem. Siła nabywcza przeciętnej miesięcznej emerytury i renty brutto

rolników indywidualnych w październiku br. była wyższa w skali roku o 0,5%, natomiast w okresie dziesięciu miesięcy br. – wyższa odpowiednio o 0,9%.

Kwota brutto **zasiłków dla bezrobotnych** (bez składki na ubezpieczenie społeczne) wyniosła w okresie styczeń–październik br. 1529,3 mln zł, tj. o 13,4% mniej niż rok wcześniej. W październiku br. wypłacono bezrobotnym 129,3 mln zł, tj. o 5,3% mniej niż we wrześniu br. oraz o 14,9% mniej niż przed rokiem.

Wartość wypłat z tytułu **zasiłków i świadczeń przedemerytalnych** wyniosła w październiku br. 187,0 mln zł, tj. zmniejszyła się w skali roku (o 3,1%) i w skali miesiąca (o 0,1%). W okresie styczeń–październik br. wypłacono ogółem świadczenia na kwotę 1894,3 mln zł, tj. o 0,8% mniej niż przed rokiem.

W październiku br. zrealizowano 18,8 tys. **wypłat z Funduszu Emerytur Pomostowych** (wobec 14,7 tys. przed rokiem). Łączna kwota wypłat wyniosła 46,6 mln zł i była wyższa niż w październiku ub. roku o 28,5%. W okresie styczeń–październik br. suma wypłaconych świadczeń ukształtowała się na poziomie 421,6 mln zł (wzrost o 29,6% w stosunku do analogicznego okresu ub. roku). Przeciętna miesięczna liczba osób pobierających świadczenia z tego źródła wyniosła w tym okresie 17,2 tys. (wobec 13,4 tys. przed rokiem).

Ceny

W październiku br. obserwowano dalsze ograniczenie tempa spadku cen konsumpcyjnych w skali roku. W mniejszym stopniu niż w poprzednich miesiącach obniżyły się ceny odzieży i obuwia oraz towarów i usług w zakresie mieszkania. Po raz pierwszy od końca 2012 r., nieznacznie wzrosły ceny towarów i usług w zakresie transportu. Utrzymał się wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych. Szybciej niż we wrześniu br. wzrosły w skali roku ceny produkcji sprzedanej przemysłu; ceny produkcji budowlano-montażowej nadal były nieznacznie niższe niż przed rokiem.

Według wstępnych danych, **ceny produkcji sprzedanej przemysłu** w październiku br. były wyższe niż **przed miesiącem** o 0,5%. Wzrost cen obserwowano w sekcjach górnictwo i wydobywanie (o 1,1%), przetwórstwo przemysłowe (o 0,5%) oraz dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 0,2%). Na niezmiennym poziomie kształtowały się ceny w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Spośród działów przetwórstwa przemysłowego znacznie wyższe niż przed miesiącem były ceny produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 6,5%). Wzrosły również ceny m.in. produkcji metali (o 0,6%), urządzeń elektrycznych (o 0,5%), maszyn i urządzeń oraz komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (po 0,3%), a także artykułów spożywczych oraz wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (po 0,2%). Nieznacznie wyższe były także ceny produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych oraz mebli (po 0,1%). Ceny produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych kształtowały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem. Niższe były natomiast ceny m.in. produkcji wyrobów z metali (o 0,2%), papieru i wyrobów z papieru (o 0,6%) oraz napojów (o 0,8%).

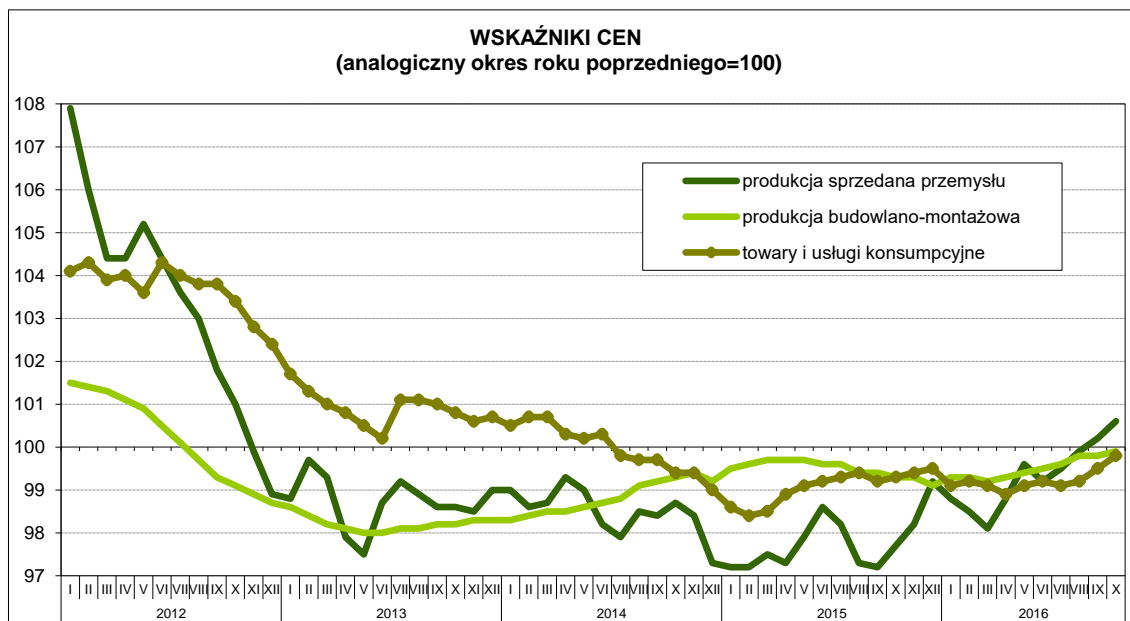
W październiku br. notowano wzrost cen produkcji sprzedanej przemysłu **w skali roku** – o 0,6% (wobec wzrostu o 0,2% we wrześniu br.). Wyższe były ceny w sekcjach: dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (o 2,3%) oraz przetwórstwo przemysłowe (o 0,9%). Spadek cen obserwowano natomiast w sekcjach wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 1,9%) oraz górnictwo i wydobywanie (o 2,4%). W przetwórstwie przemysłowym wzrosły ceny m.in. produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 10,5%), metali (o 2,0%), pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 1,9%), artykułów spożywczych (o 1,4%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 1,2%), urządzeń elektrycznych (o 0,5%), a także wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 0,3%). Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny m.in. produkcji papieru i wyrobów z papieru

oraz wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (po 0,5%), wyrobów z metali (o 1,0%), napojów (o 1,3%) oraz maszyn i urządzeń (o 1,4%). Spadły także ceny produkcji mebli (o 1,6%), komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 2,2%) oraz chemikaliów i wyrobów chemicznych (o 2,4%).

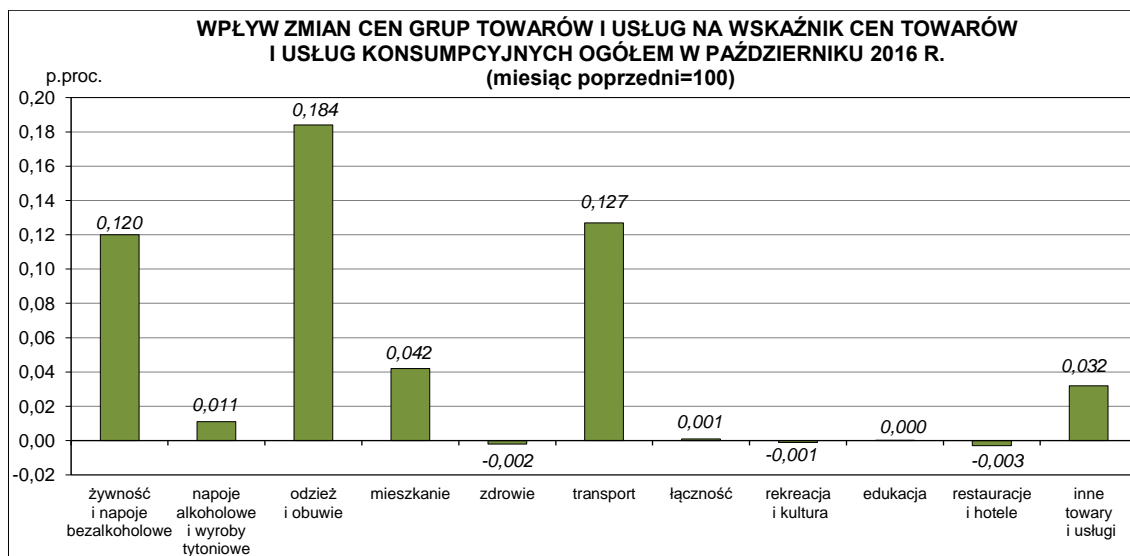
Szacuje się, że w październiku br. **ceny produkcji budowlano-montażowej** były niższe niż przed miesiącem i przed rokiem – po 0,1%.

Dynamika cen w przemyśle i budownictwie kształtowała się następująco:

Okresy	Ceny produkcji sprzedanej przemysłu					Ceny produkcji budowlano-montażowej
	ogółem	górnictwo i wydobywanie	przetwórstwo przemysłowe	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	
2015	Grudzień roku poprzedniego=100					
X.....	99,4	95,4	99,5	99,9	100,6	99,3
2016	100,8	100,3	101,1	98,1	102,3	99,9
2015	Miesiąc poprzedni=100					
X.....	100,1	101,8	100,1	99,8	99,7	99,9
XI.....	100,0	98,3	100,0	100,1	99,9	99,9
XII.....	99,8	99,0	99,8	100,0	100,1	99,9
2016						
I.....	99,5	96,0	99,8	98,7	100,6	99,9
II.....	99,6	100,5	99,5	99,8	100,1	99,9
III.....	99,7	101,2	99,6	100,0	100,2	99,9
IV.....	100,3	99,3	100,4	99,2	100,4	100,0
V.....	101,2	100,2	101,3	100,2	100,4	100,0
VI.....	100,2	100,5	100,2	100,6	100,0	100,1
VII.....	99,9	103,4	99,8	99,5	100,2	100,1
VIII.....	99,6	99,3	99,6	100,1	100,2	100,1
IX.....	100,3	98,9	100,4	100,0	100,0	100,0
X.....	100,5	101,1	100,5	100,0	100,2	99,9
2015	Analogiczny okres roku poprzedniego=100					
X.....	97,7	94,1	97,5	99,9	100,4	99,3
XI.....	98,2	92,8	98,1	99,8	100,5	99,3
XII.....	99,2	92,9	99,3	100,0	100,6	99,1
2016						
I.....	98,8	91,5	99,2	98,2	100,6	99,3
II.....	98,5	91,2	98,9	97,9	100,8	99,3
III.....	98,1	90,4	98,5	97,8	101,0	99,2
IV.....	98,8	90,2	99,4	96,9	101,2	99,3
V.....	99,6	92,3	100,2	97,1	100,9	99,4
VI.....	99,2	93,6	99,6	97,5	100,9	99,5
VII.....	99,5	99,0	99,8	97,0	101,2	99,6
VIII.....	99,9	100,1	100,1	97,4	101,3	99,8
IX.....	100,2	98,3	100,5	97,9	101,7	99,8
X.....	100,6	97,6	100,9	98,1	102,3	99,9
I-X.....	99,3	94,3	99,7	97,6	101,2	99,5

Ceny towarów i usług konsumpcyjnych w październiku br. były wyższe niż przed miesiącem o 0,5%. Wzrosty cen odzieży i obuwia, towarów i usług związanych z transportem oraz żywności i napojów bezalkoholowych wpłynęły na podwyższenie wskaźnika cen ogółem odpowiednio o 0,18 p.proc., 0,13 p.proc. i 0,12 p.proc.

Ceny żywności i napojów bezalkoholowych w październiku br. były wyższe niż przed miesiącem o 0,5%, przy czym żywność podrożała również o 0,5%, a napoje bezalkoholowe – o 0,4%. Więcej niż we wrześniu br. konsumenci płacili za warzywa (o 3,9%), oleje i tłuszcze (o 2,3%), cukier (o 1,4%), a także artykuły w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 0,8%, w tym podrożały sery i twarogi – o 1,1%, jogurty – o 0,7%, śmietana – o 0,5%, jaja – o 0,3%). Wzrosły również ceny makaronów i produktów makaronowych (o 0,7%), ryb i owoców morza (o 0,6%), kasz i ziaren zbóż (o 0,4%), a także pieczywa oraz

mąki pszennej (po 0,3%). Niższe były natomiast ceny owoców (o 3,3%), ryżu (o 0,4%) oraz mięsa (przeciętnie o 0,1%, w tym tańsze było mięso drobiowe – o 2,8% oraz wołowe – o 0,1%, przy wzroście cen mięsa wieprzowego – o 0,8% oraz wędlin – o 0,4%).

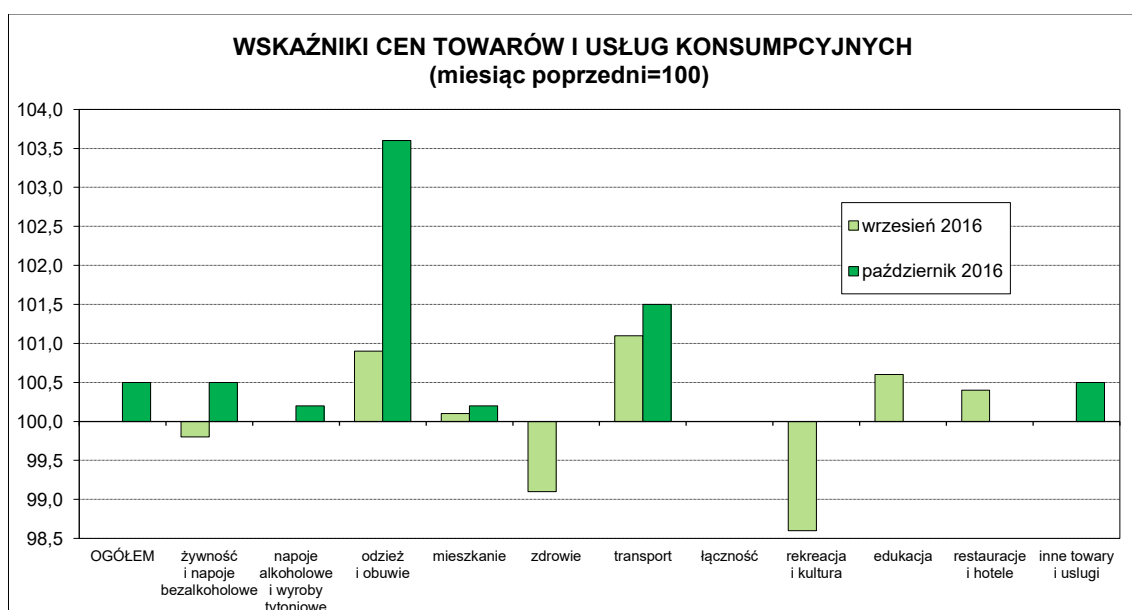
Wzrosły ceny obuwia (o 4,5%) oraz odzieży (o 3,3%).

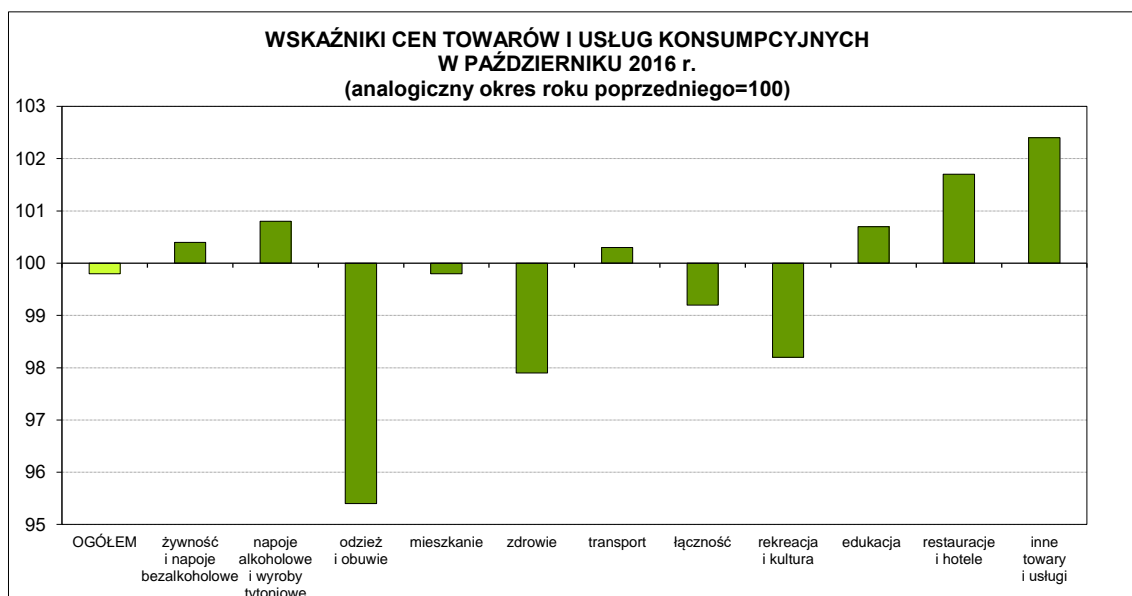
Ceny towarów i usług związanych z mieszkaniem w październiku br. były wyższe niż przed miesiącem o 0,2%. Nieznacznie wzrosły opłaty za usługi kanalizacyjne (o 0,1%), natomiast opłaty za zaopatrywanie w wodę oraz wywóz śmieci nie uległy zmianie. Więcej niż we wrześniu br. konsumenci musieli zapłacić za nośniki energii (przeciętnie o 0,2%), w tym za opał – o 1,0% oraz gaz – o 0,2%. Na niezmienionym poziomie kształtowały się ceny energii elektrycznej, natomiast energia ciepła była tańsza o 0,3%. Wzrosły ceny towarów i usług w zakresie wyposażenia mieszkania i prowadzenia gospodarstwa domowego (o 0,2%).

Opłaty związane ze zdrowiem utrzymały się na poziomie zbliżonym do notowanego przed miesiącem. Wyższe niż we wrześniu br. były ceny usług stomatologicznych (o 0,4%), usług lekarskich (o 0,2%), wyrobów farmaceutycznych oraz usług szpitalnych (po 0,1%). Tańsze były natomiast usługi sanatoryjne (o 15,6%).

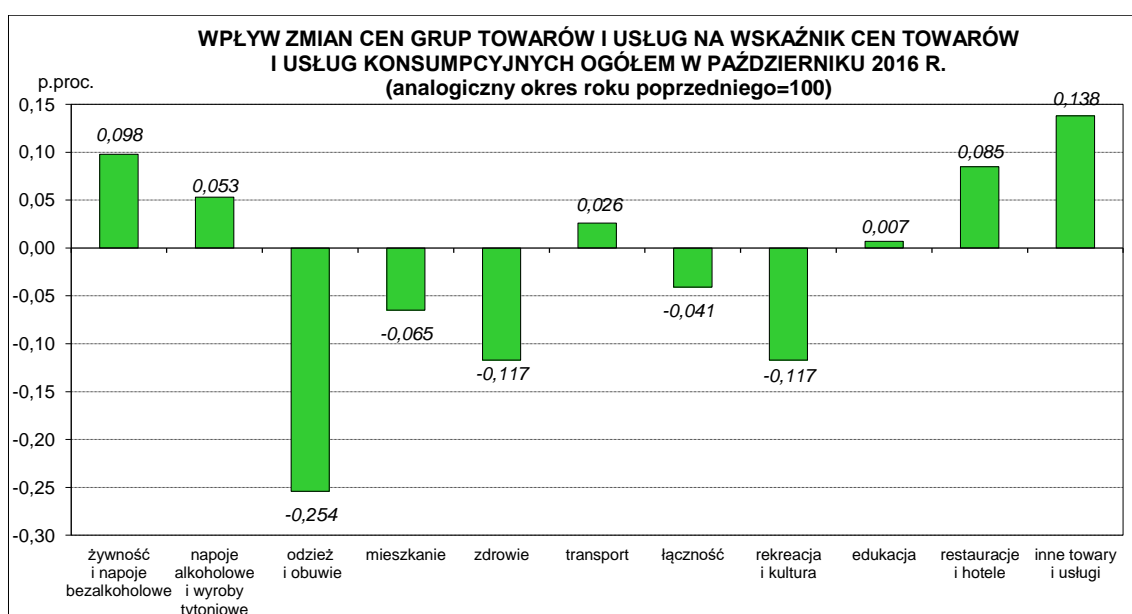
Ceny w zakresie transportu były wyższe niż przed miesiącem o 1,5%. Więcej niż we wrześniu br. konsumenci płacili za paliwa i smary do prywatnych środków transportu (przeciętnie o 2,3%, w tym droższy był gaz ciekły – o 4,7%, olej napędowy – o 2,5% oraz benzyna – o 1,8%). Wzrosły również ceny usług transportowych (o 1,2%). Spadły natomiast ceny samochodów osobowych (o 0,3%).

Ceny związane z rekreacją i kulturą pozostały na poziomie sprzed miesiąca. Wzrosły ceny książek (o 0,8%) oraz biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 0,2%). Niższe były natomiast ceny gazet i czasopism (o 2,5%), usług w zakresie turystyki zorganizowanej (o 1,4%), a także sprzętu audiowizualnego, fotograficznego i informatycznego (o 0,3%).

W porównaniu z analogicznym okresem ub. roku ceny towarów i usług konsumpcyjnych w październiku br. były niższe o 0,2% (w tym ceny towarów spadły o 0,6%, natomiast ceny usług wzrosły o 0,9%). Największy wpływ na poziom wskaźnika cen konsumpcyjnych ogółem miały spadki cen odzieży i obuwia, które obniżyły wskaźnik cen ogółem o 0,25 p.proc. Ceny towarów i usług związanych ze zdrowiem oraz w zakresie rekreacji i kultury wpłynęły na obniżenie wskaźnika cen ogółem po 0,12 p.proc. Wzrosty cen żywności i napojów bezalkoholowych oraz towarów i usług w zakresie restauracji i hoteli wpłynęły na podwyższenie wskaźnika cen ogółem odpowiednio o 0,10 p.proc. i o 0,09 p.proc.

Dynamika cen towarów i usług konsumpcyjnych kształtowała się następująco:

Okresy	Ogółem	żywność	napoje	odzież	mieszkanie	zdrowie	transport	łącznie	rekreacja	edukacja	restauracje
		i napoje bezalko- holowe	alkoholowe i wyroby tytoniowe								
Grudzień roku poprzedniego=100											
2015											
X.....	99,7	100,4	101,0	96,7	100,2	102,8	93,7	100,9	99,7	100,9	101,1
2016											
X.....	100,1	100,9	100,9	96,7	99,8	98,0	100,4	99,3	98,7	100,6	101,6
Miesiąc poprzedni=100											
2015											
X.....	100,1	100,4	100,0	103,3	100,0	100,0	98,7	99,7	99,7	100,3	99,9
XI.....	99,9	99,7	100,0	99,7	100,1	99,9	100,3	99,9	99,7	100,0	100,1
XII.....	99,8	99,9	100,0	99,0	100,0	100,0	99,2	100,0	99,8	100,0	100,1
2016											
I.....	99,5	101,0	100,1	96,4	99,6	98,2	95,0	100,1	100,5	100,0	100,0
II.....	99,9	100,3	100,3	98,2	100,0	99,9	98,1	100,1	100,5	100,0	100,1
III.....	100,1	100,4	99,9	101,8	99,9	100,0	100,8	99,9	98,3	100,0	100,2
IV.....	100,3	100,3	100,2	102,7	99,9	100,2	101,5	99,4	99,2	100,0	100,3
V.....	100,1	99,9	100,1	99,5	100,0	100,5	101,9	100,0	99,3	100,0	100,3
VI.....	100,2	100,2	100,1	99,4	100,0	100,2	101,6	99,7	100,7	99,9	100,1
VII.....	99,7	99,0	100,0	96,9	100,1	99,8	99,8	100,0	101,5	100,0	100,1
VIII.....	99,8	99,5	100,0	97,5	100,0	100,2	99,4	100,1	100,2	100,1	100,1
IX.....	100,0	99,8	100,0	100,9	100,1	99,1	101,1	100,0	98,6	100,6	100,4
X.....	100,5	100,5	100,2	103,6	100,2	100,0	101,5	100,0	100,0	100,0	100,0
Analogiczny okres roku poprzedniego=100											
2015											
X.....	99,3	100,4	100,9	95,5	100,2	102,6	89,6	100,3	100,0	101,0	101,2
XI.....	99,4	100,1	100,9	95,4	100,3	102,6	91,8	100,9	99,4	100,9	101,2
XII.....	99,5	99,9	100,9	95,5	100,3	102,6	93,2	100,8	99,2	100,9	101,2
2016											
I.....	99,1	100,0	100,9	95,4	99,4	100,1	93,6	99,8	99,3	100,8	101,1
II.....	99,2	100,4	100,6	95,5	99,4	100,0	92,7	100,0	99,5	100,8	101,2
III.....	99,1	100,8	100,3	96,5	99,4	99,9	91,6	99,7	98,0	100,8	101,2
IV.....	98,9	100,6	100,5	96,1	99,1	100,1	92,0	98,4	97,1	100,8	101,2
V.....	99,1	100,8	100,6	95,7	99,1	100,3	93,2	98,9	96,9	100,8	101,3
VI.....	99,2	100,9	100,5	95,9	99,1	100,4	94,0	99,6	97,0	100,8	101,3
VII.....	99,1	101,0	100,6	95,3	99,2	98,8	92,9	98,6	97,7	100,7	101,3
VIII.....	99,2	101,2	100,6	95,2	99,3	98,6	93,1	98,6	97,7	100,7	101,4
IX.....	99,5	100,4	100,6	95,1	99,6	97,9	97,5	98,8	97,9	100,9	101,7
X.....	99,8	100,4	100,8	95,4	99,8	97,9	100,3	99,2	98,2	100,7	101,7
I-X.....	99,2	100,7	100,6	95,6	99,3	99,4	94,1	99,2	97,9	100,8	101,4

Wzrost cen żywności i napojów bezalkoholowych w skali roku w październiku br. wyniósł 0,4%, przy czym żywność podrożała również o 0,4%, a napoje bezalkoholowe – o 0,1%. Więcej niż w analogicznym miesiącu ub. roku płacono m.in. za cukier (o 27,5%), ryby i owoce morza (o 5,1%), oleje i tłuszcze (o 4,2%), kasze i ziarna zbóż (o 2,9%), a także mięso (przeciętnie o 1,6%, w tym podrożało mięso wieprzowe – o 5,8%, wędliny – o 1,9%, mięso wołowe – o 0,8%, przy spadku cen mięsa drobiowego – o 4,0%). Wzrosły również ceny pieczywa (o 1,1%), makaronów i produktów makaronowych (o 0,5%), ryżu (o 0,2%), a także mąki pszennej (o 0,1%). Niższe niż przed rokiem były natomiast ceny warzyw (o 7,5%), owoców (o 1,1%) oraz artykułów w grupie „mleko, sery i jaja” (przeciętnie o 0,7%,

w tym spadły ceny jaj – o 3,4%, mleka – o 2,5%, jogurtów – o 0,4%, przy wzroście cen serów i twarogów – o 0,8% oraz śmietany – o 0,1%).

Obniżyły się ceny odzieży oraz obuwia (odpowiednio o 5,3% i 3,5%).

Ceny w zakresie mieszkania były niższe niż przed rokiem o 0,2%. Opłaty za nośniki energii spadły o 2,1%, w tym za gaz – o 6,6%, energię elektryczną – o 1,5%, a opał – o 1,2%. Wzrosły natomiast ceny energii cieplnej – o 0,3%. Podniesiono opłaty za wywóz śmieci – o 4,0%, usługi kanalizacyjne – o 2,5% oraz zaopatrywanie w wodę – o 2,4%. Wzrosły również ceny towarów i usług związanych z wyposażeniem mieszkania i prowadzeniem gospodarstwa domowego (o 0,4%).

Ceny artykułów i usług związanych ze zdrowiem były niższe niż przed rokiem o 2,1%. Spadły ceny wyrobów farmaceutycznych (o 5,3%) oraz usług sanatoryjnych (o 0,3%). Wzrosły natomiast opłaty za usługi lekarskie (o 2,8%), stomatologiczne (o 2,7%), oraz szpitalne (o 1,6%).

Ceny towarów i usług w zakresie transportu w październiku br. były wyższe niż przed rokiem o 0,3%. Ceny paliw i smarów do prywatnych środków transportu wzrosły przeciętnie o 1,8% (w tym ceny gazu ciekłego – o 4,3%, benzyny – o 1,8% oraz oleju napędowego – o 1,1%). Obniżyły się natomiast ceny usług transportowych (o 4,4%) oraz samochodów osobowych (o 2,4%).

Opłaty związane z rekreacją i kulturą spadły w skali roku o 1,8%. Mniej niż przed rokiem płacono za książki (o 7,1%), sprzęt audiowizualny, fotograficzny i informatyczny (o 2,8%) oraz gazety i czasopisma (o 1,5%). Wzrosły natomiast ceny usług w zakresie turystyki zorganizowanej (o 3,7%) oraz biletów do kin, teatrów i na koncerty (o 2,4%).

Spadek cen towarów i usług konsumpcyjnych obliczony metodą średniej ruchomej w okresie listopad 2015 r. – październik 2016 r. w stosunku do poprzednich dwunastu miesięcy wyniósł 0,9% (tj. podobnie jak w okresie październik 2015 r. – wrzesień 2016 r.). Ceny konsumpcyjne **według zharmonizowanego wskaźnika cen konsumpcyjnych (HICP)**⁹ spadły w tym okresie o 0,4%.

---

⁹ Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych (HICP) obliczany jest według ujednoliconej metodologii Unii Europejskiej. Podstawę do opracowania HICP dla Polski stanowi obserwacja cen reprezentantów towarów i usług konsumpcyjnych oraz system wag oparty na strukturze spożycia indywidualnego w sektorze gospodarstw domowych (w 2016 r. – struktura spożycia z 2014 r. w cenach z grudnia 2015 r.). Grupowania towarów i usług konsumpcyjnych dokonano na podstawie Klasyfikacji Spożycia Indywidualnego według Celu (COICOP).

Rolnictwo

W październiku br. średnia temperatura powietrza w Polsce wyniosła 7,6°C i była o 0,7°C niższa od średniej z lat 1971–2000. Średnia suma opadów ukształtowała się na poziomie ok. 95 mm i była o ok. 122% wyższa od średniej normy z wielolecia.

Na rynku rolnym w październiku br., przy utrzymującej się wysokiej krajowej podaży większości podstawowych produktów pochodzenia zwierzęcego i roślinnego, odnotowano sezonowy spadek cen skupu pszenicy, ziemniaków i wszystkich gatunków żywca rzeźnego. W skali roku wyższe były tylko ceny żywca wieprzowego oraz mleka.

Warunki agrometeorologiczne w październiku br. były zróżnicowane. Częste, miejscami obfite opady deszczu znacznie poprawiły stan uwilgotnienia wierzchniej warstwy gleby i miały korzystny wpływ na procesy kiełkowania ziarna i wschody ozimin. Deszczowa pogoda utrudniała jednak wykonywanie prac polowych i zbiorów upraw, a chłodne dni wpłynęły na spowolnienie procesów życiowych roślin.

W pierwszej połowie października br. zakończono siew żyta i pszenżyta, a do końca drugiej dekady miesiąca zakończono siewy pszenicy ozimej. Stan wschodów upraw ozimych w październiku br. oceniono na 3,4 do 3,7 stopnia kwalifikacyjnego, tj. na poziomie wyższym od ubiegłorocznego. W drugiej dekadzie miesiąca zakończono wykopki ziemniaków oraz zbiorów kukurydzy uprawianej na ziarno. Prowadzono nadal zbiorów buraków cukrowych oraz poplonów ścierniskowych. Powszechnie wykonywano orki przedzimowe. W niektórych rejonach kraju pod koniec miesiąca zakończono okres pastwiskowy.

Skup zbóż^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	VII 2016 - X 2016		X 2016		
	w tys. t	VII 2015- X 2015=100	w tys. t	X 2015=100	IX 2016=100
Ziarno zbóż^b	4091,2	105,8	604,6	93,8	61,3
w tym:					
pszenica.....	2868,3	116,7	440,0	99,7	60,8
żyto	310,3	93,2	50,6	85,7	77,0

^a Bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. ^b Podstawowych z mieszankami zbożowymi bez ziarna siewnego.

Skup **zbóż podstawowych** (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) z tegorocznych zbiorów, w okresie lipiec–październik br. wyniósł 4091,2 tys. ton i był o 5,8% większy niż w analogicznym okresie ub. roku. Dostawy pszenicy były większe niż przed rokiem (o 16,7%), a żyta mniejsze (o 6,8%). W październiku br. skup zbóż był mniejszy niż przed miesiącem (o 38,7%) i przed rokiem (o 6,2%).

Skup podstawowych produktów zwierzęcych^a kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2016		X 2016		
	w tys. t	I-X 2015=100	w tys. t	X 2015=100	IX 2016=100
Żywiec rzeźny ^b	3146,6	105,3	281,9	104,2	106,5
w tym:					
bydło (z cielętami)	274,2	98,4	15,7	84,2	98,0
trzoda chlewna	1257,3	101,5	101,2	99,0	105,1
drób	1609,0	109,9	164,4	110,1	108,0
Mleko ^c	9079,7	102,4	866,1	99,4	99,4

a W okresie VII-X br. bez skupu realizowanego przez osoby fizyczne. *b* Obejmuje bydło, cielęta, trzodę chlewną, owce, konie i drób; w przeliczeniu na mięso łącznie z tłuszczami w wadze poubojowej ciepłej. *c* W milionach litrów.

W okresie styczeń–październik br. producenci dostarczyli do skupu 3146,6 tys. ton **żywca rzeźnego** ogółem (w wadze poubojowej ciepłej), tj. o 5,3% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku. Wzrost ten wynikał ze zwiększonej podaży żywca drobiowego (o 9,9%) i wieprzowego (o 1,5%). W październiku br. notowano wzrost krajowych dostaw żywca rzeźnego zarówno w skali miesiąca (o 6,5%), jak i roku (o 4,2%).

Ceny podstawowych produktów rolnych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ceny w skupie					Ceny na targowiskach				
	X 2016			I-X 2016		X 2016			I-X 2016	
	zł	X 2015= =100	IX 2016= =100	zł	I-X 2015= =100	zł	X 2015= =100	IX 2016= =100	zł	I-X 2015= =100
Pszonica za 1 dt ^a	61,01	92,3	99,7	62,04	92,8	73,61	97,0	99,1	75,29	99,8
Żyto za 1 dt ^a	51,27	94,8	102,2	52,19	101,9	58,62	97,1	97,1	59,40	101,7
Ziemniaki ^b za 1 dt	28,39	92,1	97,0	41,21	101,0	79,29	81,9	92,0	99,42	125,7
Żywiec rzeźny za 1 kg wagi żywej										
w tym:										
bydło ^c (bez cieląt)	5,86	99,2	96,5	5,92	97,0	6,30	96,8	98,7	6,50	99,5
młode bydło	6,30	101,1	96,7	6,15	96,8	6,92	99,4	99,9	6,97	100,9
trzoda chlewna	5,02	114,5	94,8	4,60	105,0	4,94	105,6	99,0	4,55	100,0
drób	3,55	89,2	95,4	3,72	93,6	.	x	x	.	x
Prosię na chów za 1 szt	.	x	x	.	x	166,76	110,6	101,8	151,96	97,5
Mleko za 1 hl	120,29	107,4	107,6	106,30	94,0	.	x	x	.	x

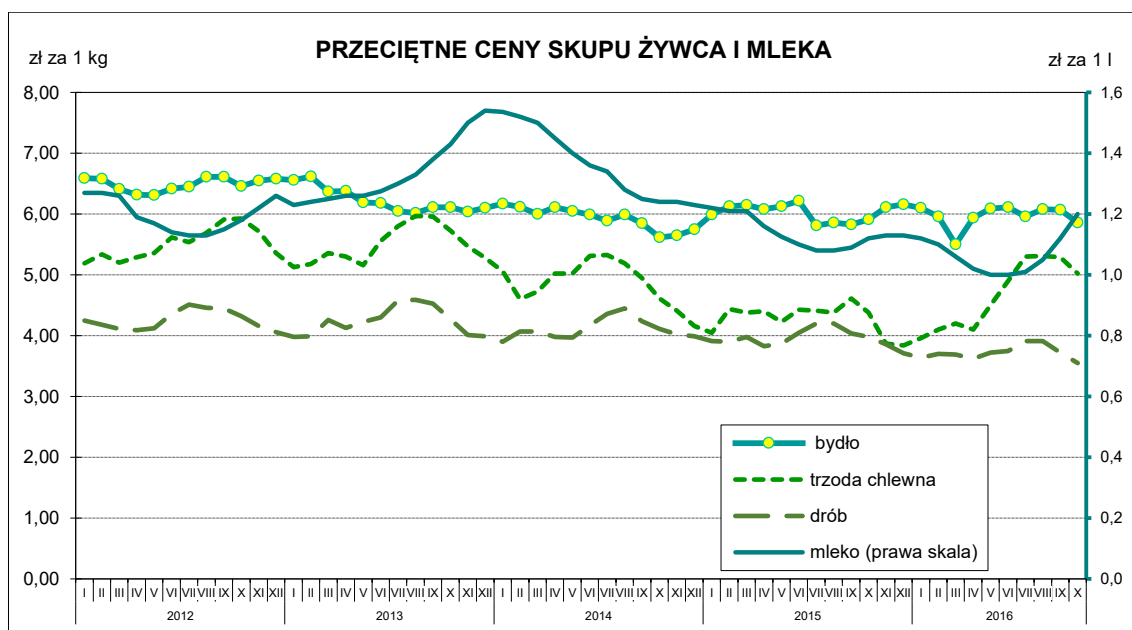
a W skupie bez ziarna siewnego. *b* Na targowiskach – jadalne późne. *c* Na targowiskach średnia ważona cena bydła rzeźnego obliczona przy przyjęciu struktury ilości skupu młodego bydła i krów rzeźnych.

W październiku br., przy niewielkim sezonowym wzroście, **ceny** skupu większości podstawowych gatunków **zbóż** nadal kształtowały się na poziomie niższym niż przed rokiem. Na targowiskach obserwowano spadki cen zbóż zarówno w skali miesiąca, jak i roku.

Przy wysokiej krajowej podaży **żywca drobiowego**, za surowiec ten płacono w październiku br. mniej niż przed miesiącem (o 4,6%) i przed rokiem (o 10,8%).

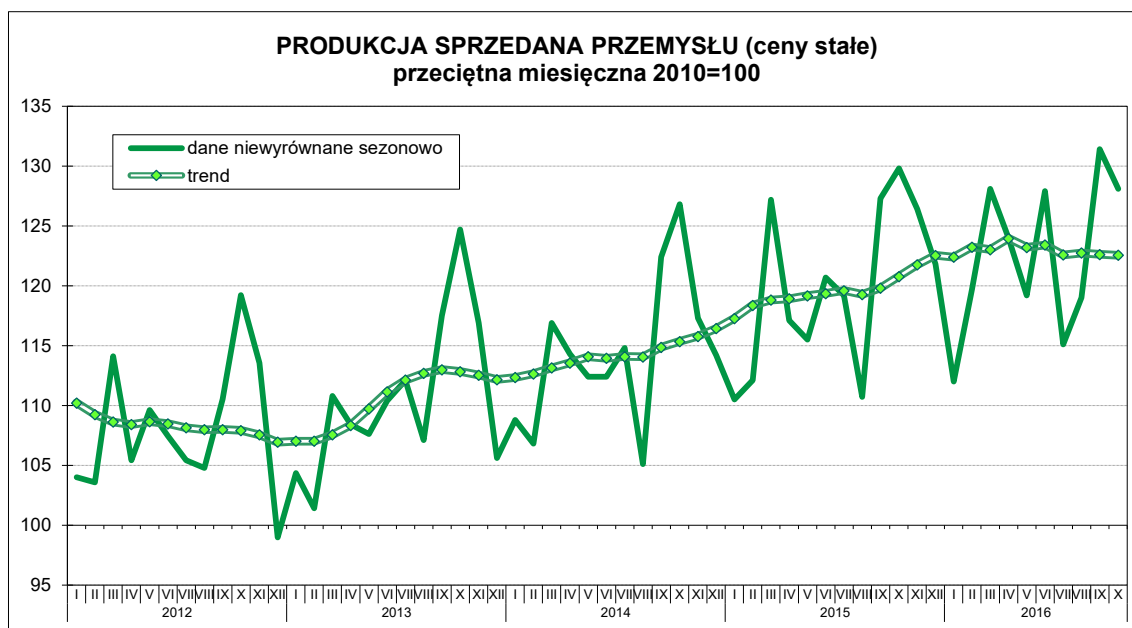
Na rynku wołowiny również obserwowano tendencje spadkowe cen. Przeciętne **cenę skupu żywca wołowego i młodego bydła rzeźnego** były niższe niż we wrześniu br. (odpowiednio o 3,5% i o 3,3%). W porównaniu z cenami sprzed roku za żywiec wołowy płacono o 0,8% mniej, a za młode bydło rzeźne o 1,1% więcej. W obrocie targowiskowym za żywiec wołowy i młode bydło rzeźne płacono mniej w skali miesiąca (odpowiednio o 1,3% i o 0,1%) i roku (stosownie o 3,2% i o 0,6%).

W okresie styczeń–październik, przy nieco zwiększonej podaży **mleka** (o 2,4%), ceny tego surowca były o 6,0% niższe niż w analogicznym okresie ub. roku. W październiku br. za mleko płacono o 7,6% więcej niż przed miesiącem i o 7,4% więcej niż przed rokiem.

Przemysł

W październiku br. **produkcja sprzedana przemysłu**¹⁰ była niższa niż przed rokiem o 1,3% (wobec wzrostu o 3,2% we wrześniu br. oraz o 2,4% w październiku ub. roku), na co wpłynęły m.in. czynniki o charakterze sezonowym.

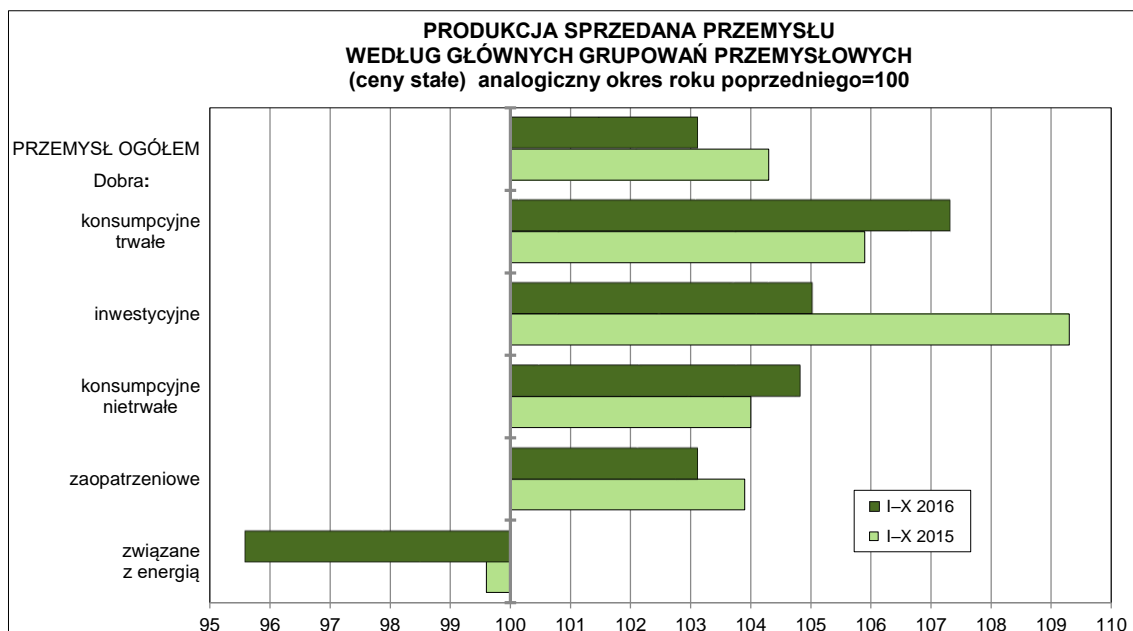
W sekcji o największym udziale w produkcji sprzedanej przemysłu ogółem – przetwórstwie przemysłowym – sprzedaż spadła w skali roku o 0,5%. Spadek produkcji sprzedanej wystąpił także w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 8,7% oraz w górnictwie i wydobywaniu – o 7,5%. Wzrosła natomiast produkcja w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji – o 3,9%.

Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja sprzedana w przemyśle zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim miesiącem o 0,9%, a w odniesieniu do października ub. roku zwiększyła się o 1,3%.

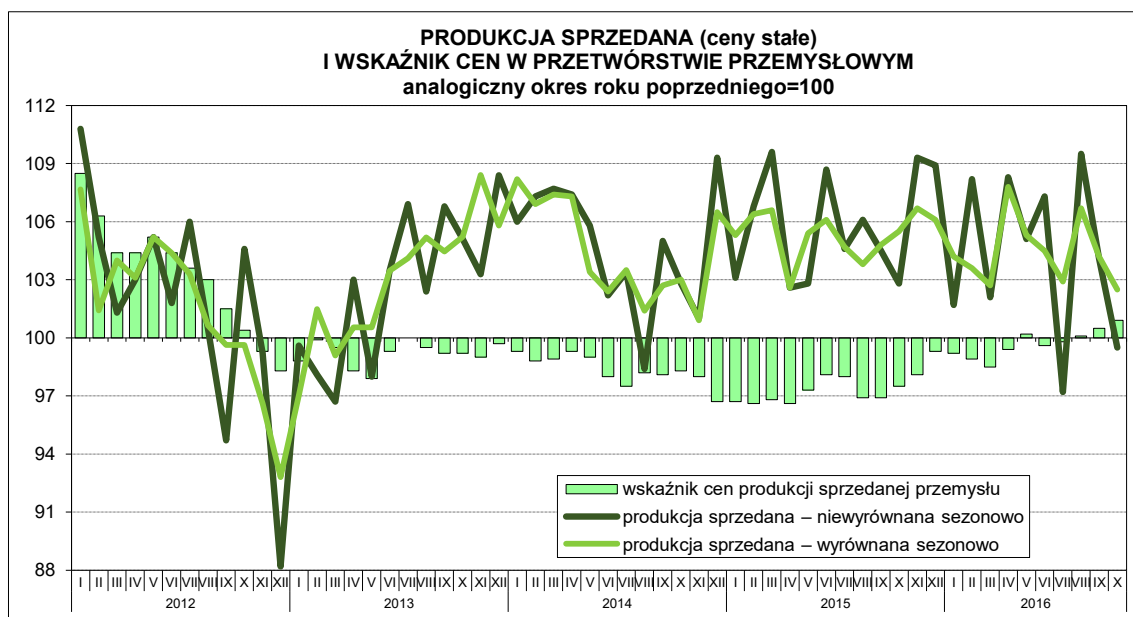
W okresie styczeń–październik br. produkcja sprzedana przemysłu była wyższa o 3,1% niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost odpowiednio o 4,3%).

¹⁰ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego, w okresie styczeń–październik br. była o 0,7% wyższa niż przed rokiem, przy większym o 2,4% przeciętnym zatrudnieniu i wzroście przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto o 3,4%.

W większości **głównych grupowań przemysłowych** w październiku br. obserwowano spadek produkcji w skali roku. Niższa była produkcja dóbr związanych z energią – o 8,4%, dóbr zaopatrzeniowych – o 1,6% oraz dóbr inwestycyjnych – o 0,1%. Wzrosła natomiast sprzedaż dóbr konsumpcyjnych trwałych – o 1,4% oraz konsumpcyjnych nietrwałych – o 0,9%.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji sprzedanej przemysłu kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2016		2015	
	X	I-X	X	I-X	I-X	
	analogiczny okres roku poprzedniego=100				struktura w %	
Przemysł.....	102,4	104,3	98,7	103,1	100,0	100,0
górnictwo i wydobywanie	99,0	101,4	92,5	94,3	3,3	3,8
przetwórstwo przemysłowe	102,8	105,2	99,5	104,2	87,3	86,1
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę..	100,4	96,4	91,3	95,8	7,0	7,8
dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	96,8	102,6	103,9	103,3	2,4	2,3
Z przemysłu ogółem – działy:						
wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego	100,7	103,8	89,3	95,4	1,5	1,8
produkcja artykułów spożywczych.....	102,4	103,2	104,8	105,9	16,3	15,7
produkcja napojów.....	110,9	101,2	84,0	96,6	1,6	1,7
produkcja odzieży	96,6	100,7	99,3	105,8	0,6	0,6
produkcja wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny	102,4	104,3	98,4	103,0	2,7	2,7
produkcja papieru i wyrobów z papieru.....	100,8	105,2	100,3	103,3	3,1	3,0
produkcja koksu i produktów rafinacji ropy naftowej.....	93,2	102,2	92,2	94,8	4,5	5,5
produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych.....	104,7	104,7	96,1	101,1	4,6	4,8
produkcja wyrobów farmaceutycznych.....	97,8	101,8	94,6	100,0	1,1	1,1
produkcja wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych.....	104,0	105,5	100,9	107,0	6,6	6,3
produkcja wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych..	97,9	102,7	101,5	106,2	4,0	3,8
produkcja metali.....	99,9	100,7	94,7	99,0	3,7	3,9
produkcja wyrobów z metali.....	105,1	106,0	99,1	108,2	6,8	6,5
produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	107,6	102,9	96,4	105,6	2,9	2,9
produkcja urządzeń elektrycznych.....	101,6	108,5	98,9	103,7	4,3	4,3
produkcja maszyn i urządzeń.....	100,5	104,6	95,7	102,7	3,2	3,2
produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep	105,0	109,8	107,0	107,6	11,4	10,5
produkcja pozostałego sprzętu transportowego.....	101,2	107,8	105,1	106,8	1,5	1,4
produkcja mebli	103,5	107,8	104,4	112,5	3,2	2,9

W październiku br. spadki produkcji sprzedanej w skali roku notowano w 20 (spośród 34) działach przemysłu, w tym m.in w produkcji:

- napojów – o 16,0%,
- koksu i produktów rafinacji ropy naftowej – o 7,8% (w wytwarzaniu i przetwarzaniu rafinacji ropy naftowej – o 9,5%),
- poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji – o 6,1%,
- wyrobów farmaceutycznych – o 5,4%,

- metali – o 5,3% (m.in. surówki, żelazostopów, żeliwa i stali oraz wyrobów hutniczych – o 12,8%),
- maszyn i urządzeń – o 4,3% (w tym pozostałych maszyn specjalnego przeznaczenia – o 16,8%),
- chemikaliów i wyrobów chemicznych – o 3,9% (m.in. podstawowych chemikaliów, nawozów i związków azotowych, tworzyw sztucznych i kauczuku syntetycznego w formach podstawowych – o 8,2%),
- komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych – o 3,6% (w tym elektronicznych elementów i obwodów drukowanych – o 17,2%),
- wyrobów z drewna, korka oraz słomy i wikliny – o 1,6% (wyrobów tartacznych – o 13,2%).

Wzrost sprzedaży w skali roku notowano natomiast m.in. w produkcji pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 7,0%), pozostałego sprzętu transportowego (o 5,1%) oraz mebli (o 4,4%).

Produkcja artykułów spożywczych (stanowiąca blisko 17% produkcji sprzedanej przemysłu) w październiku br. była o 4,8% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 2,4%). Sprzedaż zwiększyła się w większości grup, z wyjątkiem produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego, gdzie obserwowano spadek o 11,3%. Największy wzrost produkcji notowano w wytwarzaniu produktów przemiału zbóż, skrobi i wyrobów skrobiowych – o 14,9% oraz przetwarzaniu i konserwowaniu owoców i warzyw – o 10,0%. Zwiększyła się także sprzedaż w przetwarzaniu i konserwowaniu ryb, skorupiaków i mięczaków – o 5,8%, przetwarzaniu i konserwowaniu mięsa oraz produkcji wyrobów z mięsa – o 5,1%, produkcji gotowych pasz i karmy dla zwierząt – o 4,0%, produkcji pozostałych artykułów spożywczych – o 3,8%, produkcji wyrobów piekarskich i mącznych – o 2,0% oraz wytwarzaniu wyrobów mleczarskich – o 1,4%.

Z obserwowanych w październiku br. 263 **wyrobów i grup wyrobów przemysłowych** produkcja 137 była niższa niż przed rokiem, w tym najbardziej zmniejszyła się produkcja wagonów kolejowych towarowych, margaryny i produktów do smarowania, tworzyw sztucznych, aluminium niestopowego, kuchni elektrycznych, chłodziarek i zamrażarek, farb i lakierów, rowerów, win owocowych, opon, nawozów mineralnych lub chemicznych fosforowych, kuchni gazowych z piekarnikiem, miedzi rafinowanej, produktów uboju bydła i cieląt, zmywarek do naczyń, olejów opałowych, komputerów, pralek automatycznych, olejów napędowych, soków z owoców i warzyw, węgla kamiennego, masła oraz węgla brunatnego. Wyższa niż przed rokiem była natomiast produkcja 123 wyrobów i grup wyrobów, w tym najbardziej wzrosła produkcja pestycydów, cukru, wędlin, odkurzaczy, mięsa drobiowego, pojazdów do transportu publicznego, benzyny silnikowej, wyrobów walcowanych na gorąco (bez półwyrobów),

tarcicy liściastej, serów niedojrzewających i twarogu, serów podpuszczkowych dojrzewających, stali surowej oraz płyt pilśniowych.

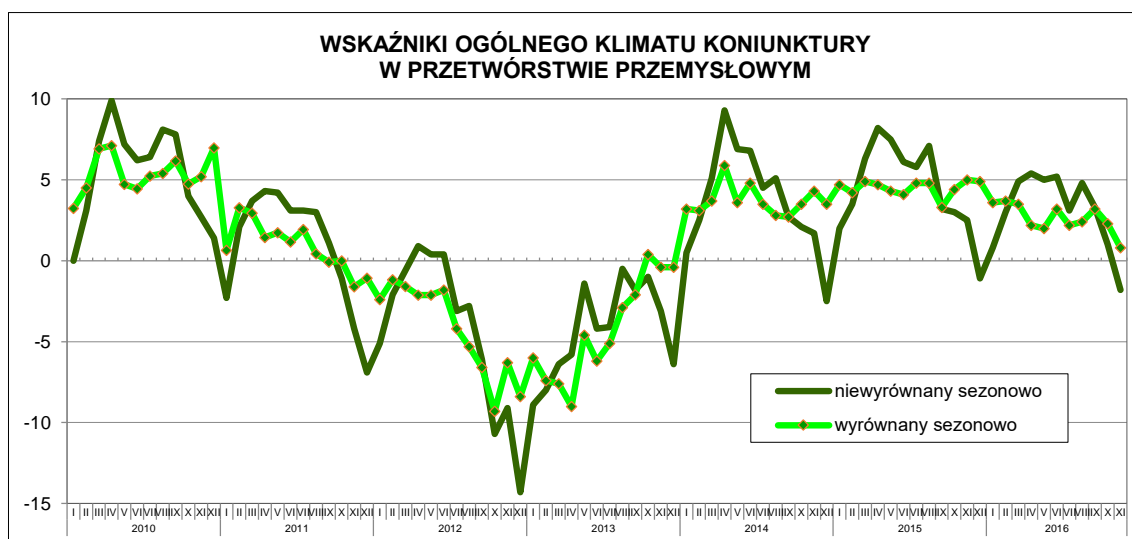
W okresie styczeń–wrzesień br. **sytuacja finansowa** przedsiębiorstw przemysłowych¹¹ była lepsza niż w analogicznym okresie ub. roku. Badane podmioty uzyskały wyższy niż przed rokiem wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (wzrost o 22,7% do 61,8 mld zł). Wynik finansowy brutto zwiększył się o 23,7% do 66,6 mld zł, natomiast netto wzrósł o 25,7% do 57,8 mld zł. Wynik finansowy netto poprawił się we wszystkich sekcjach, w tym w przetwórstwie przemysłowym – o 21,0%, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – o 41,1%, a w dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami rekultywacji – o 8,7%. W górnictwie i wydobywaniu wynik finansowy netto wyniósł 0,4 mld zł (wobec minus 0,4 mld zł przed rokiem). Spośród działów przetwórstwa przemysłowego wyższy niż przed rokiem wynik finansowy netto uzyskano m.in. w produkcji koksu i produktów rafinacji ropy naftowej, metali, wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych, chemikaliów i wyrobów chemicznych oraz artykułów spożywczych. Obniżył się wynik finansowy netto m.in. w produkcji komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych, maszyn i urządzeń oraz wyrobów farmaceutycznych.

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży w przemyśle wyniósł 6,4% (wobec 5,3% w okresie styczeń–wrzesień ub. roku). Poprawiły się wskaźniki rentowności obrotu brutto (z 5,5% przed rokiem do 6,7%) i netto (z 4,7% do 5,8%). Zmniejszył się wskaźnik poziomu kosztów (z 94,5% do 93,3%). Wyższy niż przed rokiem był wskaźnik płynności finansowej I stopnia (38,1% wobec 36,7%) oraz nieznacznie – II stopnia (106,4% wobec 106,3%). Udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw przemysłowych zwiększył się w skali roku o 0,8 p.proc. do 81,6%, a udział ich przychodów w przychodach ogółem wzrósł z 85,7% do 88,0%.

W okresie styczeń–wrzesień br. **nakłady inwestycyjne**¹² w przemyśle wyniosły 52,0 mld zł i były niższe w skali roku o 4,7% (wobec znacznego wzrostu – o 19,5% przed rokiem). Zmniejszyły się nakłady w większości sekcji, z wyjątkiem przetwórstwa przemysłowego. Liczba nowo rozpoczętych inwestycji zmniejszyła się o 1,6%, a ich wartość kosztorysowa była niższa niż w okresie trzech kwartałów ub. roku o 3,7%.

¹¹ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

¹² Dane dotyczące nakładów inwestycyjnych i wartości kosztorysowej podano w cenach bieżących. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

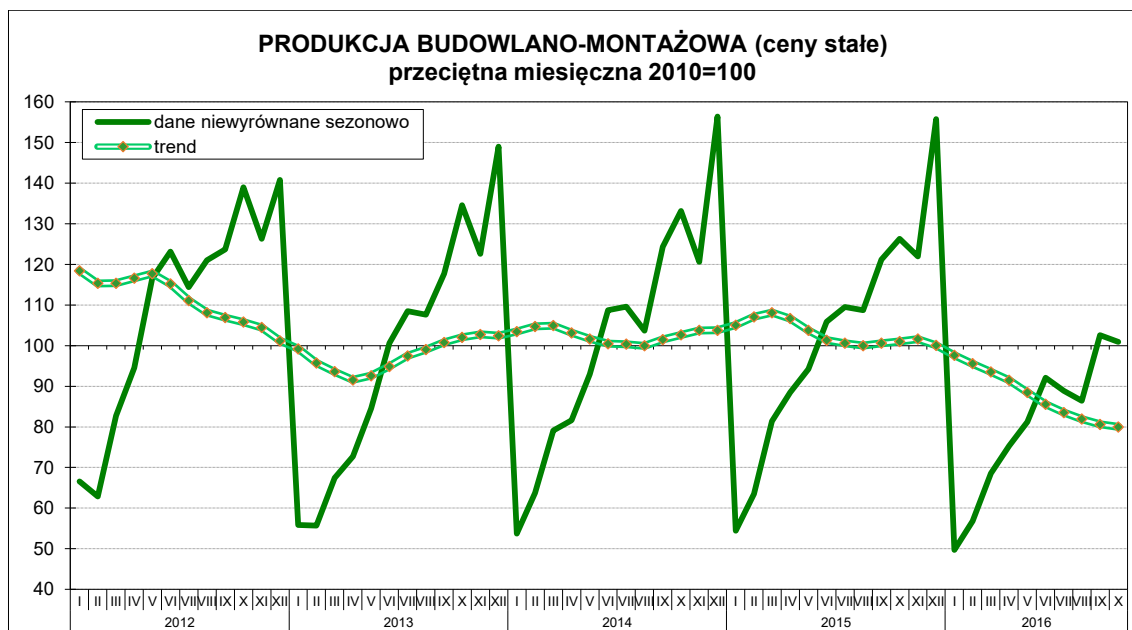

W listopadzie br. ogólny klimat koniunktury w przetwórstwie przemysłowym oceniany jest pesymistycznie, po raz pierwszy od grudnia ub. roku. Negatywne wobec pozytywnych przed miesiącem są oceny portfela zamówień oraz bieżącej produkcji. Prognozy w tych obszarach również są niekorzystne, gorsze od formułowanych w październiku br. Nieznacznie mniej negatywne są oceny sytuacji finansowej, a przewidywania w tym obszarze są bardziej pesymistyczne niż przed miesiącem. Przedsiębiorcy wskazują na możliwe redukcje zatrudnienia w najbliższych trzech miesiącach oraz niewielki spadek cen wyrobów przemysłowych.

Stan zapasów wyrobów gotowych, podobnie jak w październiku, nieznacznie przekracza poziom uznawany za wystarczający. Wzrost zapasów zgłaszają m.in. przedsiębiorstwa produkujące wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych, metale, chemikalia i wyroby chemiczne oraz pozostały sprzęt transportowy.

Budownictwo

W październiku br. **produkcja budowlano-montażowa**¹³ była o 20,1% niższa niż przed rokiem (wobec spadku odpowiednio o 15,3% we wrześniu br. i o 5,2% w październiku ub. roku).

Spadek obserwowano we wszystkich działach budownictwa. W przedsiębiorstwach specjalizujących się w budowie budynków produkcja obniżyła się w skali roku o 26,2%, w podmiotach realizujących głównie roboty budowlane specjalistyczne – o 22,9%, a w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej – o 13,1%. Mniejsza niż w październiku ub. roku była zarówno sprzedaż robót o charakterze inwestycyjnym – o 19,2%, jak i remontowym – o 21,5%.

Po wyeliminowaniu wpływu czynników o charakterze sezonowym produkcja budowlano-montażowa ogółem była w październiku br. niższa niż przed miesiącem – o 3,0% oraz niższa niż przed rokiem – o 17,5%.

Produkcja budowlano-montażowa zrealizowana w okresie styczeń–październik br. była o 15,0% mniejsza niż w analogicznym okresie ub. roku (kiedy notowano wzrost w skali roku o 3,5%).

¹³ W cenach stałych; w jednostkach budowlanych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dynamika (w cenach stałych) i struktura (w cenach bieżących) produkcji budowlano-montażowej kształtowały się następująco:

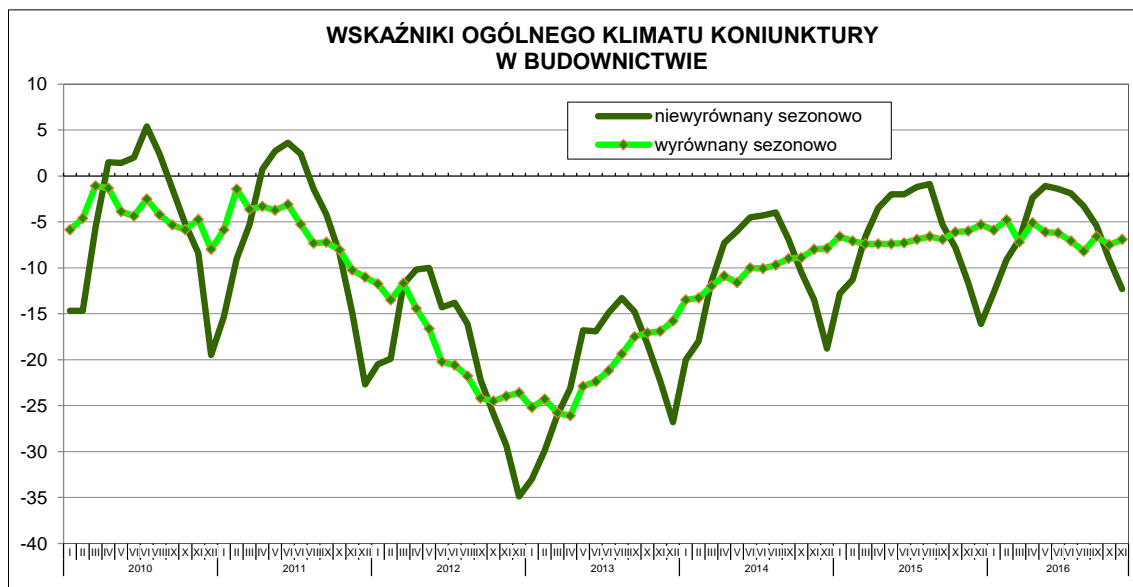
Wyszczególnienie	2015		2016		2015	
	X	I-X	X	I-X		
	analogiczny okres roku poprzedniego=100			struktura w %		
Ogółem	94,8	103,5	79,9	85,0	100,0	100,0
roboty budowlane o charakterze:						
inwestycyjnym.....	88,8	98,3	80,8	86,5	62,7	61,6
remontowym.....	105,8	113,3	78,5	82,5	37,3	38,4
Budowa budynków	92,7	100,8	73,8	86,5	34,9	34,5
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej.....	93,8	106,3	86,9	84,1	37,8	38,2
Roboty budowlane specjalistyczne.....	99,8	103,4	77,1	84,2	27,3	27,3

Przedsiębiorstwa budowlane¹⁴ w okresie styczeń-wrzesień br. wykazały wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku **wyniki finansowe** – brutto (3,3 mld zł wobec 2,7 mld zł) oraz netto (2,8 mld zł wobec 2,2 mld zł). Biorąc pod uwagę działy budownictwa, wyższe niż przed rokiem wyniki finansowe brutto i netto uzyskały podmioty zajmujące się głównie budową budynków oraz robotami budowlanymi specjalistycznymi, a niższe – jednostki specjalizujące się w robotach związanych z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej. Wskaźnik poziomu kosztów przedsiębiorstw budowlanych ogółem poprawił się w porównaniu z notowanym w okresie styczeń-wrzesień ub. roku (wyniósł 95,0% wobec 96,2%). Obniżył się wskaźnik rentowności ze sprzedaży (do 2,5% wobec 3,5% przed rokiem). Poprawiły się natomiast wskaźniki rentowności obrotu brutto (do 5,0% wobec 3,9%) oraz netto (do 4,3% wobec 3,2%). Wzrosły wskaźniki płynności finansowej: I stopnia – do 43,8% (z 37,4%) i II stopnia – do 111,9% (ze 106,2%). Zmniejszył się udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw budowlanych (do 66,3% z 73,4% przed rokiem) oraz udział przychodów tych podmiotów w przychodach z całokształtu działalności ogółu badanych przedsiębiorstw budowlanych (do 75,8% z 85,6%).

Nakłady inwestycyjne¹⁵ w budownictwie w okresie styczeń-wrzesień br. były o 19,2% niższe niż w okresie trzech kwartałów ub. roku (po znacznym wzroście przed rokiem – o 52,5%). Mniejsza była liczba nowo rozpoczętych inwestycji – o 6,2% oraz ich wartość kosztorysowa – o 17,9%.

¹⁴ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

¹⁵ Dane dotyczące nakładów inwestycyjnych i wartości kosztorysowej podano w cenach bieżących. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

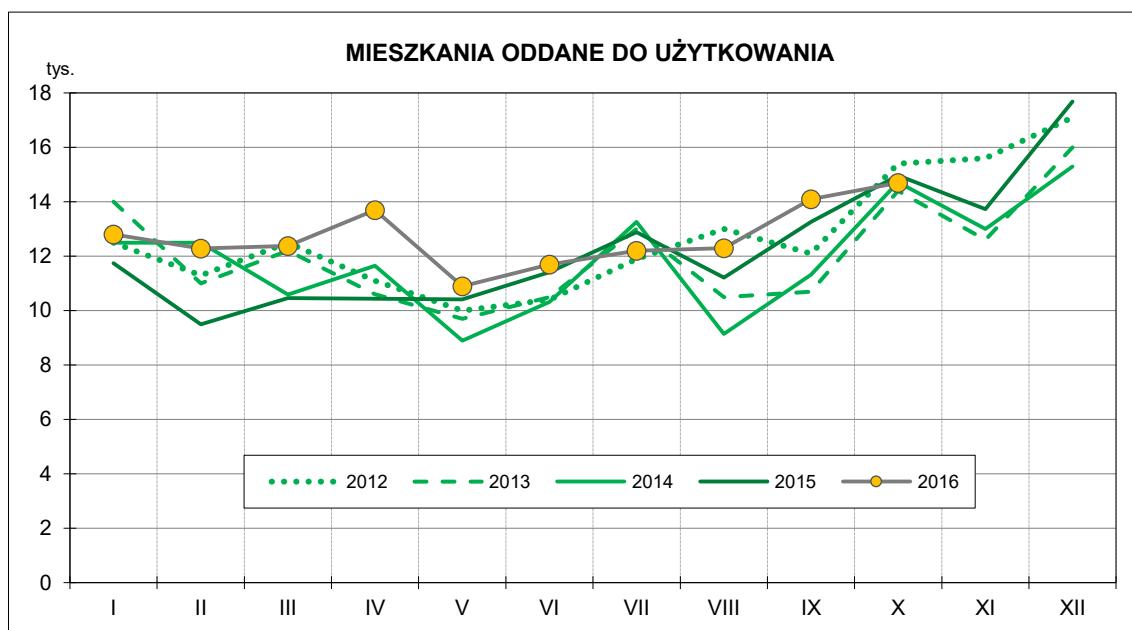

W listopadzie br. **ogólny klimat koniunktury** w budownictwie oceniany jest bardziej niekorzystnie niż przed miesiącem. Bardziej negatywne są bieżące oceny oraz prognozy produkcji budowlano-montażowej na rynku krajowym i sytuacji finansowej przedsiębiorstw. Pogorszyły się również pesymistyczne prognozy portfela zamówień, zwłaszcza krajowego. Firmy budowlane sygnalizują możliwość zwiększenia skali redukcji zatrudnienia oraz spadku cen robót budowlano-montażowych.

Podobnie jak przed miesiącem i przed rokiem, jako główne bariery w prowadzeniu działalności budowlano-montażowej przedsiębiorcy wymieniają koszty zatrudnienia i konkurencję na rynku. Jako utrudnienie w prowadzeniu działalności częściej niż przed rokiem wskazywany jest niedobór wykwalifikowanych pracowników.

Budownictwo mieszkaniowe

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania w październiku br. była mniejsza niż przed rokiem. Wzrosła natomiast liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto.

Według wstępnych danych¹⁶, w październiku br. **oddano do użytkowania** 14,7 tys. mieszkań, tj. o 1,8% mniej niż przed rokiem (kiedy notowano wzrost o 1,6%). Obniżyła się liczba mieszkań oddanych w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem (o 4,7% do 7,2 tys.) oraz indywidualnym (o 1,5% do 6,5 tys.). Mniej niż przed rokiem mieszkań przekazano do użytkowania także w budownictwie komunalnym (211 wobec 309). Więcej mieszkań oddano natomiast w budownictwie społecznym czynszowym (341 wobec 165 przed rokiem), spółdzielczym (272 wobec 186) i zakładowym (150 wobec 132).

W okresie styczeń–październik br. oddano do użytkowania łącznie 127,0 tys. mieszkań, tj. o 9,2% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku (kiedy notowano wzrost o 1,2%). Wzrost liczby oddanych mieszkań obserwowano m.in. w budownictwie przeznaczonym na sprzedaż lub wynajem i spółdzielczym, przy spadku – m.in. w budownictwie indywidualnym.

¹⁶ Dane meldunkowe – mogą ulec zmianie po opracowaniu sprawozdań kwartalnych.

Liczba mieszkań oddanych do użytkowania kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	I-X 2015			I-X 2016		
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Ogółem	116296	100,0	101,2	127034	100,0	109,2
Indywidualne	64434	55,4	103,8	61937	48,7	96,1
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	47902	41,2	103,2	60565	47,7	126,4
Spółdzielcze	1381	1,2	49,2	2042	1,6	147,9
Społeczne czynszowe	965	0,8	69,5	987	0,8	102,3
Komunalne	1181	1,0	65,9	1260	1,0	106,7
Zakładowe	433	0,4	106,9	243	0,2	56,1

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w okresie styczeń–październik br. wyniosła 96,1 m² i była o 5,3 m² mniejsza od notowanej w analogicznym okresie ub. roku.

W październiku br. **wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym** na budowę 19,7 tys. mieszkań (o 1,4% więcej niż przed rokiem). Liczba mieszkań, których **budowę rozpoczęto** wyniosła 15,6 tys. (o 7,6% więcej niż w październiku ub. roku).

Liczba mieszkań, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym oraz mieszkań, których budowę rozpoczęto kształtowała się następująco:

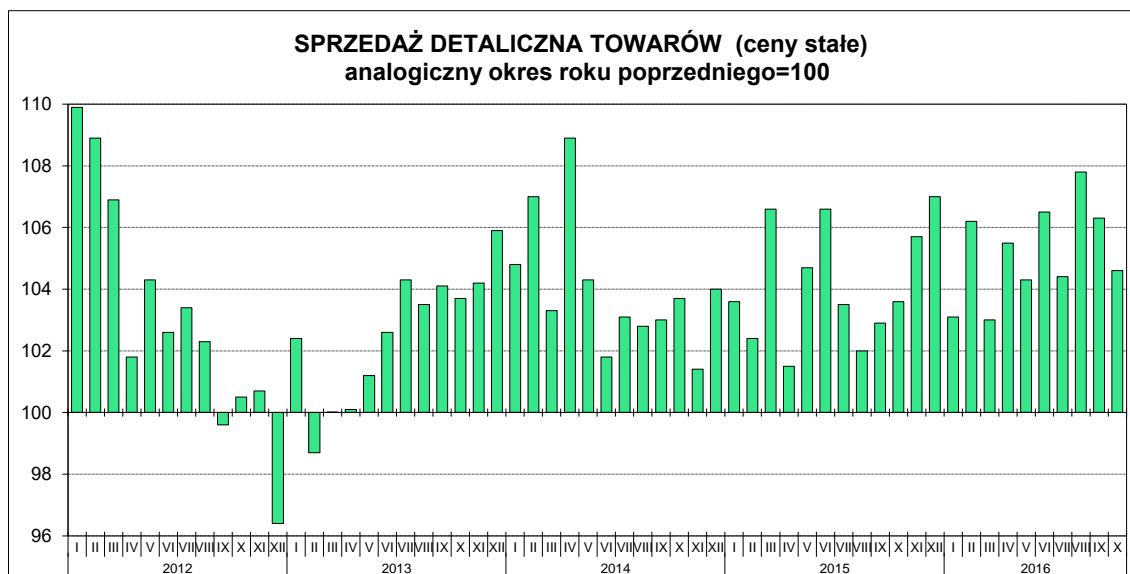
Wyszczególnienie	Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym			Mieszkania, których budowę rozpoczęto		
	I-X 2016					
	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100	w liczbach bezwzględnych	struktura w %	analogiczny okres roku poprzedniego=100
Ogółem	174063	100,0	110,5	148656	100,0	104,3
Indywidualne	82494	47,4	110,7	73513	49,5	105,1
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	86253	49,5	108,1	70992	47,8	101,3
Spółdzielcze	1344	0,8	111,3	1902	1,3	190,8
Społeczne czynszowe	1087	0,6	277,3	410	0,3	52,5
Komunalne	2756	1,6	195,5	1708	1,0	245,8
Zakładowe	129	0,1	73,7	131	0,1	233,9

Szacuje się, że w końcu października br. **w budowie** było 742,2 tys. mieszkań, tj. o 2,2% więcej niż przed rokiem.

Rynek wewnętrzny

W październiku br. **sprzedaż detaliczna**¹⁷ zwiększyła się w skali roku o 4,6% (wobec wzrostu o 6,3% przed miesiącem i o 3,6% w analogicznym okresie ub. roku). W okresie styczeń–październik br. sprzedaż detaliczna była wyższa niż przed rokiem o 5,5%.

W porównaniu z październikiem ub. roku sprzedaż zwiększyła się w większości grup. Spośród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem najwyższy wzrost w skali roku notowano w jednostkach prowadzących pozostałą sprzedaż detaliczną w niewyspecjalizowanych sklepach (o 14,2%). Sprzedaż zwiększyła się również w firmach handlujących żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi (o 3,7%) oraz paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi (o 0,9%). Spadek sprzedaży odnotowano – po raz pierwszy od lutego ub. roku – w grupie pojazdy samochodowe, motocykle, części (o 2,5%).

¹⁷ W cenach stałych; w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

Dynamika sprzedaży detalicznej (w cenach stałych) kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2016	
	X	I-X	X	I-X
	analogiczny okres roku poprzedniego=100			
Ogółem^a	103,6	103,4	104,6	105,5
w tym:				
Pojazdy samochodowe, motocykle, części	115,6	110,0	97,5	108,9
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe	100,5	98,7	100,9	101,1
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe	104,1	105,3	103,7	104,8
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach	103,8	106,6	114,2	110,9
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny	104,2	106,1	116,5	112,4
Tekstylnia, odzież, obuwie	117,7	113,9	113,6	115,3
Meble, rtv, agd	104,5	104,3	110,1	109,8
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach	118,1	114,5	106,9	107,4
Pozostałe	86,1	88,5	91,4	91,9

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii wg przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym w omawianym okresie stanem organizacyjnym. Odnotowane zmiany (wzrost/spadek) wolumenu sprzedaży detalicznej w poszczególnych grupach rodzajów działalności przedsiębiorstw mogą zatem również wynikać ze zmiany przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa oraz zmian organizacyjnych (np. połączenia przedsiębiorstw). Nie ma to wpływu na dynamikę sprzedaży detalicznej ogółem.

Sprzedaż hurtowa¹⁸ w październiku br. była o 4,1% wyższa niż przed rokiem, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych zwiększyła się o 2,1%. W okresie styczeń–październik br. sprzedaż hurtowa w skali roku wzrosła o 4,9%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych o 2,3%.

W okresie styczeń–wrzesień br. **wyniki finansowe**¹⁹ odnotowane przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych były lepsze niż przed rokiem. Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zwiększył się o 20,2% (do 15,4 mld zł), wynik finansowy brutto wzrósł o 35,1% (do 16,6 mld zł), a netto – o 37,8% (do 14,0 mld zł). Zwiększyły się wskaźniki rentowności: ze sprzedaży (z 2,3% przed rokiem do 2,7%), obrotu brutto (z 2,2% do 2,8%) oraz obrotu netto (z 1,8% do 2,4%). Wskaźnik poziomu kosztów obniżył się z 97,8% do 97,2%. Zmniejszyły się wskaźniki płynności finansowej – I stopnia (z 21,7% do 21,3%) oraz II stopnia (z 76,0% do 75,8%). Wzrósł udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw (z 75,6% do 76,7%), ale udział ich przychodów w przychodach z całokształtu działalności obniżył się (z 81,8% do 80,7%).

¹⁸ W cenach bieżących; w przedsiębiorstwach handlowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

¹⁹ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

Nakłady inwestycyjne²⁰ zrealizowane przez jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych w okresie styczeń–wrzesień br. były o 2,8% wyższe niż przed rokiem (kiedy notowano spadek o 1,5%). Zwiększyła się liczba nowo rozpoczętych inwestycji (o 15,6%), a ich wartość kosztorysowa była znacznie wyższa niż przed rokiem (o 67,6%).

Ogólny klimat koniunktury w handlu detalicznym w listopadzie br. oceniany jest korzystnie, podobnie jak przed miesiącem. W podziale na klasy wielkości najbardziej optymistyczne oceny koniunktury, podobnie jak w październiku, zgłaszają firmy duże. Nieznacznie bardziej pozytywne niż przed miesiącem są nastroje jednostek średnich. Negatywne pozostają oceny koniunktury formułowane przez mikro i małe przedsiębiorstwa. Optymistyczne, ale nieco ostrożniejsze niż przed miesiącem, są nastroje jednostek handlujących tekstyliami, odzieżą, obuwiami. Oceny koniunktury w branży pojazdy samochodowe są pozytywne, podobnie jak w październiku. Niekorzystne są wskazania przedsiębiorstw w branży artykuły gospodarstwa domowego ogółem (wobec optymistycznych przed miesiącem) oraz żywność. Pozytywnie i lepiej niż w październiku oceniana jest przez ogół przedsiębiorstw bieżąca sprzedaż, przy utrzymujących się korzystnych przewidywaniach w tym zakresie. Diagnozy sytuacji finansowej są negatywne, zbliżone do zgłaszanych przed miesiącem; odpowiednie

²⁰ Dane dotyczące nakładów inwestycyjnych i wartości kosztorysowej podano w cenach bieżących. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

prognozy są nieznacznie pozytywne. Przedsiębiorcy przewidują niewielkie zwiększenie zatrudnienia oraz możliwość wzrostu cen towarów.

Wśród barier ograniczających działalność przedsiębiorstw w listopadzie br. najbardziej uciążliwe są: konkurencja na rynku, koszty zatrudnienia, wysokie obciążenia na rzecz budżetu oraz niejasne i niespójne przepisy prawne. W skali roku najbardziej zmniejszyło się znaczenie bariery związanej z niedostatecznym popytem, a wzrosło – niedoboru pracowników.

Transport

W październiku br. **sprzedaż usług**²¹ w jednostkach transportu ogółem²² była wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku o 2,7% (wobec wzrostu o 4,5% we wrześniu br. i spadku o 1,3% przed rokiem).

Spośród grup o wysokim udziale w transporcie ogółem wzrosła sprzedaż w transporcie samochodowym (o 2,9%). Spadek notowano natomiast w transporcie kolejowym (o 1,4%) oraz w magazynowaniu i działalności usługowej wspomagającej transport (o 1,0%, w wyniku spadku w działalności wspomagającej transport). W okresie styczeń–październik br. sprzedaż usług w jednostkach transportu ogółem była o 4,5% wyższa niż w analogicznym okresie ub. roku (wobec wzrostu o 1,0% rok wcześniej).

Przewozy ładunków ogółem w październiku br. wyniosły 46,1 mln ton, tj. o 1,0% więcej niż przed rokiem, w wyniku wzrostu w transporcie samochodowym. Od początku roku przewieziono 418,2 mln ton ładunków ogółem, tj. o 2,6% więcej niż w okresie styczeń–październik ub. roku.

Przewozy ładunków **transportem kolejowym** w październiku br. wyniosły 20,6 mln ton, tj. o 3,1% mniej niż przed rokiem. W okresie dziesięciu miesięcy br. przewieziono 182,8 mln ton ładunków, tj. o 1,7% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku.

Transportem samochodowym zarobkowym w październiku br. przewieziono 19,9 mln ton ładunków, tj. o 9,1% więcej niż przed rokiem, a w okresie styczeń–październik br. – 181,7 mln ton, tj. odpowiednio o 8,4% więcej. Potencjał przewozowy transportu samochodowego zarobkowego zwiększył się od początku roku o 9,2%.

Transportem rurociągowym w październiku br. przetłoczono 4,6 mln ton ropy i produktów naftowych (o 8,1% mniej niż przed rokiem), a w okresie dziesięciu miesięcy br. – 45,1 mln ton (o 1,3% mniej niż w analogicznym okresie ub. roku).

Przewozy ładunków **transportem morskim** w październiku br. obniżyły się o 4,1% w skali roku do 0,6 mln ton. Od początku roku żeglugą morską przewieziono 5,6 mln ton ładunków (o 8,9% więcej niż przed rokiem).

W **portach morskich** w październiku br. przeładowano 6,3 mln ton ładunków, tj. o 18,0% więcej niż przed rokiem. Po głębokim spadku przed rokiem, znacząco wzrosły

²¹ Obejmująca wpływy za przewozy ładunków, pasażerów, bagażu i poczty, przeładunki, spedycję, składowanie i magazynowanie ładunków oraz inne usługi związane z obsługą transportu.

²² W cenach stałych; w przedsiębiorstwach transportowych o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

przeładunki ładunków masowych suchych – o 39,3% (w tym węgla i koksu – ponad 3-krotnie) oraz przeładunki kontenerów – o 22,0%. Przeładunki pozostałych ładunków drobnicowych wzrosły o 8,6%; nieznacznie zwiększyły się przeładunki ładunków tocznych – o 1,2% oraz ładunków masowych ciekłych – o 0,9% (przy spadku przeładunków ropy naftowej – o 3,4%). W okresie styczeń–październik br. w portach morskich przeładowano 60,4 mln ton ładunków, tj. o 3,4% więcej niż przed rokiem.

W większości portów przeładunki w październiku br. były wyższe niż przed rokiem, z wyjątkiem portu Police (gdzie notowano spadek o 42,1% do 87,7 tys. ton, po wysokim wzroście w październiku ub. roku). Po spadku przed rokiem wzrosły przeładunki w porcie Szczecin (o 37,5% do 0,8 mln ton), Gdynia (o 33,7% do 1,5 mln ton), Świnoujście (o 26,0% do 1,2 mln ton) oraz Gdańsk (o 7,8% do 2,6 mln ton).

W okresie styczeń–wrzesień br. **sytuacja finansowa przedsiębiorstw**²³ w transporcie i gospodarce magazynowej kształtowała się lepiej niż przed rokiem. Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zwiększył się w skali roku o 16,8%. Wzrosły wyniki finansowe: brutto (o 1,7% do 4,5 mld zł) oraz netto (o 3,8% do 3,8 mld zł), na co wpłynęła poprawa w transporcie lądowym i ruropięciowym. Wyższy niż przed rokiem był również wskaźnik rentowności ze sprzedaży (4,0% wobec 3,7%), przy niższym wskaźniku rentowności obrotu brutto (5,3% wobec 5,6%) i netto (4,5% wobec 4,7%). Nieznacznie pogorszył się wskaźnik poziomu kosztów (wyniósł 94,7% wobec 94,4% przed rokiem). Zwiększył się wskaźnik płynności finansowej I stopnia (z 78,7% do 80,9%) oraz wskaźnik II stopnia (ze 151,4% do 155,1%). Zmniejszył się natomiast udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw (z 78,4% do 77,9%), przy jednoczesnym niewielkim spadku udziału ich przychodów w przychodach z całokształtu działalności ogółu badanych podmiotów (z 79,7% do 79,4%).

Nakłady inwestycyjne²⁴ w sekcji transport i gospodarka magazynowa kształtowały się znacznie poniżej poziomu notowanego przed rokiem – o 40,2% (podczas gdy w okresie styczeń–wrzesień ub. roku kształtowały się podobnie, jak rok wcześniej). Liczba inwestycji nowo rozpoczętych przez te podmioty zwiększyła się w skali roku (o 7,7%), ale ich wartość kosztorysowa była niższa (o 22,2%).

²³ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

²⁴ Dane dotyczące nakładów inwestycyjnych i wartości kosztorysowej podano w cenach bieżących. Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

Bilans płatniczy

Według wstępnych danych, **saldo rachunku bieżącego bilansu płatniczego**²⁵ we wrześniu br. wyniosło minus 4,3 mld zł (wobec minus 2,3 mld zł przed rokiem). **Saldo obrotów towarowych** ukształtowało się na poziomie minus 0,9 mld zł (wobec 0,2 mld zł rok wcześniej), przy czym eksport zwiększył się o 4,1% do 66,2 mld zł, a import wzrósł o 5,8% do 67,1 mld zł. **Saldo usług** wyniosło 4,4 mld zł i było wyższe niż we wrześniu ub. roku o 0,3 mld zł. Złożyły się na nie dodatnie salda: usług transportowych (1,7 mld zł), pozostałych usług (1,4 mld zł) oraz podróży zagranicznych (1,3 mld zł). Przychody z tytułu eksportu usług ukształtowały się na poziomie 15,1 mld zł (o 4,1% więcej niż we wrześniu ub. roku), a rozchody z tytułu importu usług wyniosły 10,8 mld zł (tj. odpowiednio o 2,8% więcej). **Saldo dochodów pierwotnych** we wrześniu br. wyniosło minus 7,2 mld zł i pogłębiło się w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 0,2 mld zł. Na wysokość salda dochodów pierwotnych w znacznym stopniu wpłynęło ujemne saldo dochodów z inwestycji w kwocie 8,3 mld zł (w tym dochody uzyskane przez bezpośrednich inwestorów zagranicznych z tytułu ich zaangażowania kapitałowego w polskich podmiotach ukształtowały się na poziomie 6,3 mld zł, a dochody nierezydentów z inwestycji portfelowych wyniosły 2,2 mld zł). **Saldo dochodów wtórnych** we wrześniu br. wyniosło minus 0,7 mld zł (wobec 0,3 mld zł przed rokiem), przy czym wartość przychodów utrzymała się na poziomie zbliżonym do notowanego przed rokiem i wyniosła 1,8 mld zł, a wartość rozchodów wzrosła o 1,0 mld zł do 2,4 mld zł.

Rachunek kapitałowy zamknął się dodatnim saldem w wysokości 59 mln zł (wobec 333 mln zł we wrześniu ub. roku), a kwoty przychodów i rozchodów ukształtowały się odpowiednio na poziomie 225 mln zł oraz 166 mln zł (wobec 467 mln zł przychodów oraz 134 mln zł rozchodów przed rokiem).

Saldo rachunku finansowego bilansu płatniczego we wrześniu br. wyniosło minus 5,2 mld zł (wobec minus 4,8 mld zł rok wcześniej). **Saldo inwestycji zagranicznych w Polsce** ukształtowało się na poziomie 21,0 mld zł, przy czym saldo pasywów inwestycji bezpośrednich wyniosło 9,0 mld zł. Saldo **polskich inwestycji za granicą** wyniosło 15,9 mld zł, w tym saldo aktywów inwestycji bezpośrednich wyniosło 5,6 mld zł. Na wielkość salda rachunku finansowego wpływały również **inwestycje portfelowe**, gdzie odnotowano wzrost wartości aktywów rezydentów o 1,3 mld zł oraz napływ kapitału nierezydentów w kwocie 0,7 mld zł. W **pozostałych inwestycjach** odnotowano zwiększenie aktywów rezydentów w kwocie 2,0 mld zł oraz napływ kapitału nierezydentów w wysokości 11,4 mld zł. Saldo pochodnych instrumentów finansowych ukształtowało się

²⁵ Opracowano na podstawie danych NBP.

na poziomie 0,2 mld zł. Wartość **oficjalnych aktywów rezerwowych** we wrześniu br. zwiększyła się o 6,7 mld zł do 431,5 mld zł.

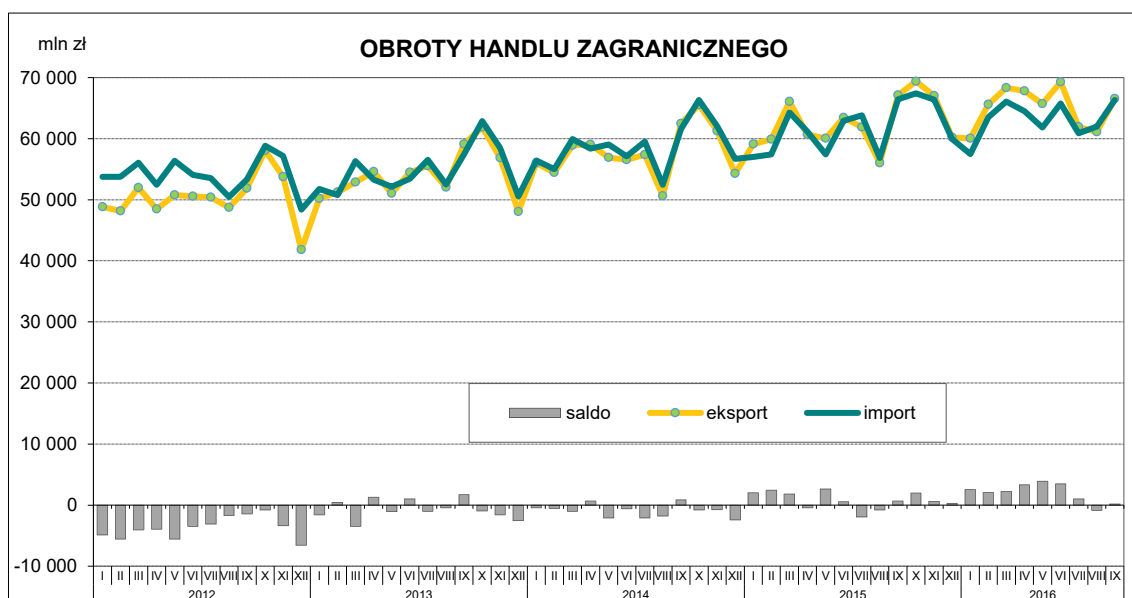
Bilans płatniczy kształtował się następująco:

Wyszczególnienie	IX 2015	IX 2016	X 2015 – IX 2016 ^a
	w mln zł		
RACHUNEK BIEŻĄCY	-2315	-4318	-12124
Saldo obrotów towarowych	249	-863	10652
Eksport.....	63632	66224	757034
Import.....	63383	67087	746382
Saldo usług	4066	4366	52040
Przychody	14549	15140	180980
Rozchody	10483	10774	128940
Saldo dochodów pierwotnych	-6970	-7171	-69369
Przychody	2956	3353	44265
Rozchody	9926	10524	113634
Saldo dochodów wtórnych	340	-650	-5447
Przychody	1804	1789	22729
Rozchody	1464	2439	28176
RACHUNEK KAPITAŁOWY	333	59	14026
Przychody	467	225	17318
Rozchody	134	166	3292
RACHUNEK FINANSOWY	-4830	-5168	-10578
Inwestycje bezpośrednie - aktywa	4223	5561	7681
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych	1393	-396	-2666
Instrumenty dłużne	2830	5957	10347
Inwestycje bezpośrednie - pasywa	12050	8999	47245
Akcje i inne formy udziałów kapitałowych	9904	8011	37739
Instrumenty dłużne	2146	988	9506
Inwestycje portfelowe - aktywa	8124	1338	13527
Udziałowe papiery wartościowe.....	6809	285	11010
Dłużne papiery wartościowe.....	1315	1053	2517
Inwestycje portfelowe - pasywa	12077	661	15203
Udziałowe papiery wartościowe.....	3934	-1853	13350
Dłużne papiery wartościowe.....	8143	2514	1853
Pozostałe inwestycje - aktywa	-1725	2013	11618
NBP	0	0	2
Sektor rządowy.....	25	21	753
Monetarne Instytucje Finansowe	-2224	987	-2567
Pozostałe sektory	474	1005	13430
Pozostałe inwestycje - pasywa	2181	11357	22219
NBP	6940	7747	43703
Sektor rządowy.....	374	-227	543
Monetarne Instytucje Finansowe	-4647	503	-26114
Pozostałe sektory	-486	3334	4087
Pochodne instrumenty finansowe	-706	208	-461
Oficjalne aktywa rezerwowe	11562	6729	41724
SALDO BŁĘDÓW I OPUSZCZEŃ	-2848	-909	-12480

^a Dane skumulowane są prezentowane krocząco w ujęciu 12 miesięcy.

Handel zagraniczny

W okresie trzech kwartałów br. obroty towarowe handlu zagranicznego wyrażone w złotych wzrosły w skali roku, w większym stopniu po stronie eksportu niż importu. Dodatkowo saldo obrotów ogółem było znacznie wyższe niż przed rokiem. Zwiększyła się wymiana z krajami rozwiniętymi, w tym z krajami UE. Wzrósł także import z krajów rozwijających się oraz, po dwóch latach spadku, eksport do krajów Europy Środkowo-Wschodniej (w tym do Rosji). Obroty w cenach stałych w okresie styczeń–sierpień br. były wyższe niż przed rokiem; korzystniej niż rok wcześniej kształtował się wskaźnik terms of trade.

W porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku eksport zwiększył się o 5,8% do 586,3 mld zł, a import wzrósł o 3,9% do 568,4 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 17,9 mld zł (przed rokiem 7,0 mld zł). Obroty wyrażone w euro po stronie eksportu wzrosły w skali roku o 1,2% do 134,9 mld EUR, a po stronie importu nieco obniżyły się – o 0,6% do 130,7 mld EUR. Dodatkowo saldo wyniosło 4,1 mld EUR (w okresie styczeń–wrzesień ub. roku 1,7 mld EUR). W obrotach prezentowanych w dolarach USA odnotowano niewielki wzrost eksportu w skali roku (o 0,9%) do 150,4 mld USD. Import natomiast był niższy w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 1,0% i wyniósł 145,8 mld USD. Dodatkowo saldo ukształtowało się na poziomie 4,6 mld USD (po dziewięciu miesiącach ub. roku 1,9 mld USD).

Obroty w cenach stałych w okresie styczeń–sierpień br. wzrosły w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku – eksport o 6,6%, a import o 6,1%. Zwiększył się wolumen eksportu do krajów UE – o 7,3% i do krajów Europy Środkowo-Wschodniej – o 11,5%; obniżył się natomiast w obrotach z krajami rozwijającymi się – o 2,8%. W imporcie odnotowano wzrost wolumenu towarów sprowadzanych ze wszystkich grup krajów: z krajów UE (o 4,7%), z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 13,0%) i z krajów rozwijających się (o 7,5%).

Ceny transakcyjne towarów eksportowanych (liczone w złotych) wzrosły w stosunku do okresu styczeń–sierpień ub. roku o 0,1%, a towarów importowanych – obniżyły się o 1,6%.

Wskaźnik terms of trade w obrotach ogółem ukształtował się na poziomie 101,7 (wobec 100,6 w okresie styczeń–sierpień ub. roku). W wymianie z krajami Europy Środkowo-Wschodniej wskaźnik terms of trade wyniósł 133,6 (przed rokiem 127,3), z krajami UE – 98,3 (wobec 99,6), a z krajami rozwijającymi się – 100,9 (wobec 94,4). Na poprawę uwarunkowań cenowych w obrotach z krajami Europy Środkowo-Wschodniej decydujący wpływ miał znaczny spadek cen importowanych paliw mineralnych, smarów i materiałów pochodnych – o 31,6%.

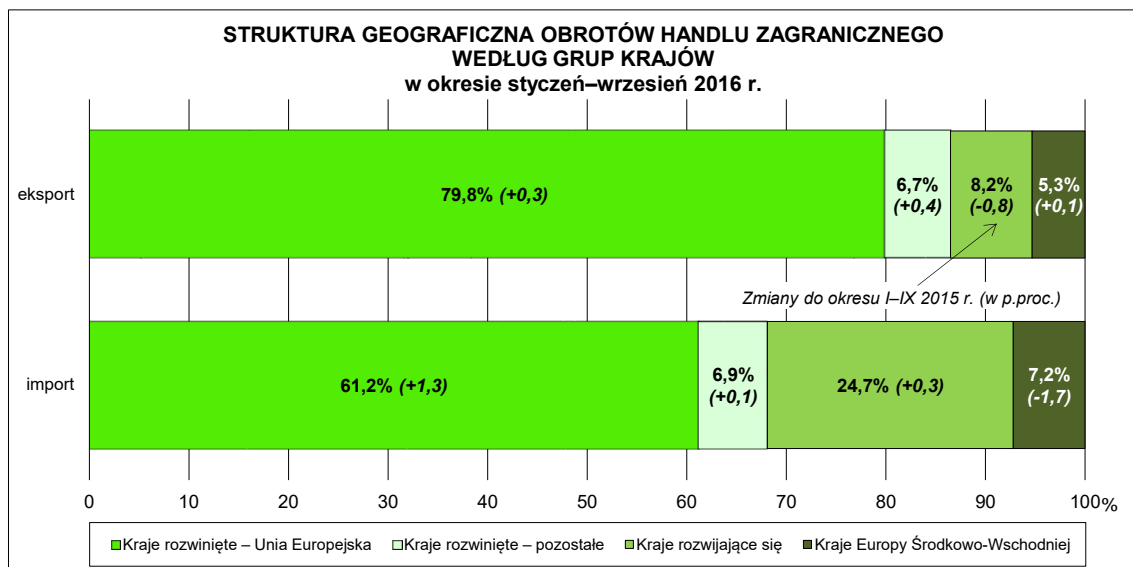
Obroty towarowe handlu zagranicznego kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2016						I-IX 2015	I-IX 2016
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I-IX 2015=100				
				zł	EUR	USD		
EKSPORT	586321,2	134850,2	150441,3	105,8	101,2	100,9	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	506934,5	116611,7	130076,0	106,6	102,0	101,6	85,8	86,5
w tym Unia Europejska	467650,1	107579,9	119996,1	106,1	101,5	101,1	79,5	79,8
w tym strefa euro	332136,9	76403,5	85220,1	105,7	101,2	100,7	56,7	56,6
Kraje rozwijające się	48143,4	11061,6	12352,0	96,6	92,3	92,5	9,0	8,2
Kraje Europy Śr.-Wsch.	31243,3	7176,9	8013,3	109,0	104,0	104,2	5,2	5,3
IMPORT^a	568375,8	130716,0	145813,2	103,9	99,4	99,0	100,0	100,0
Kraje rozwinięte	387007,9	89015,3	99313,6	106,1	101,5	101,1	66,7	68,1
w tym Unia Europejska	347771,0	79992,0	89248,4	106,0	101,4	101,0	59,9	61,2
w tym strefa euro	278593,0	64082,9	71498,0	106,3	101,8	101,3	47,9	49,0
Kraje rozwijające się	140262,8	32238,6	35951,6	105,1	100,6	100,3	24,4	24,7
Kraje Europy Śr.-Wsch.	41105,1	9462,1	10548,0	84,2	80,5	80,2	8,9	7,2
SALDO	17945,4	4134,2	4628,1	x	x	x	x	x
Kraje rozwinięte	119926,6	27596,4	30762,4	x	x	x	x	x
w tym Unia Europejska	119879,1	27587,9	30747,7	x	x	x	x	x
w tym strefa euro	53543,9	12320,6	13722,1	x	x	x	x	x
Kraje rozwijające się	-92119,4	-21177,0	-23599,6	x	x	x	x	x
Kraje Europy Śr.-Wsch.	-9861,8	-2285,2	-2534,7	x	x	x	x	x

^a Dane dot. importu w podziale na grupy krajów prezentowane są **wg kraju pochodzenia**. Dane dot. importu **wg kraju wysyłki** dostępne są w Informacji bieżącej o wynikach wstępnych *Obroty handlu zagranicznego ogółem i wg krajów w I-IX 2016 r.* na stronie internetowej GUS:

http://stat.gov.pl/download/gfx/portalinformacyjny/pl/defaultaktualnosci/5466/1/50/1/obroty_handlu_zagranicznego_ogolem_i_wedlug_krajow_w_okresie_styczen_wrzesien_2016.pdf

W strukturze geograficznej eksportu, w porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku, zwiększył się udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE) i krajów Europy Środkowo-Wschodniej, natomiast obniżył się – krajów rozwijających się. W imporcie wyższy niż przed rokiem był udział krajów rozwiniętych (w tym krajów UE) i krajów rozwijających się, a niższy – krajów Europy Środkowo-Wschodniej.

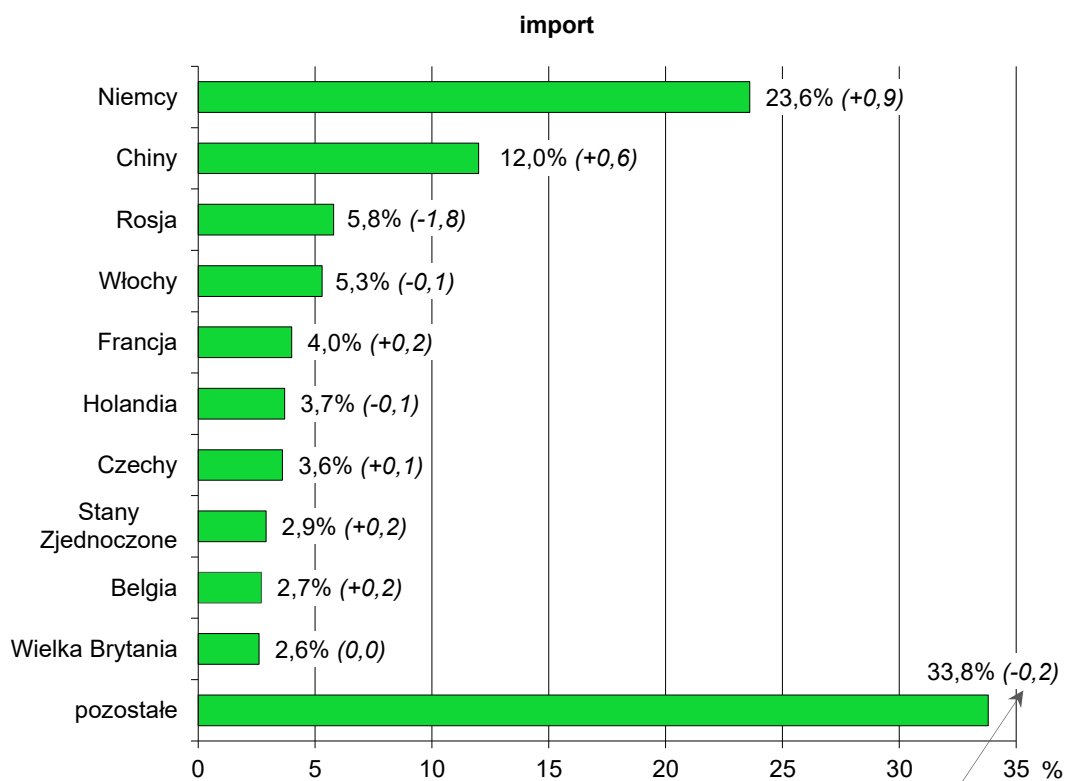
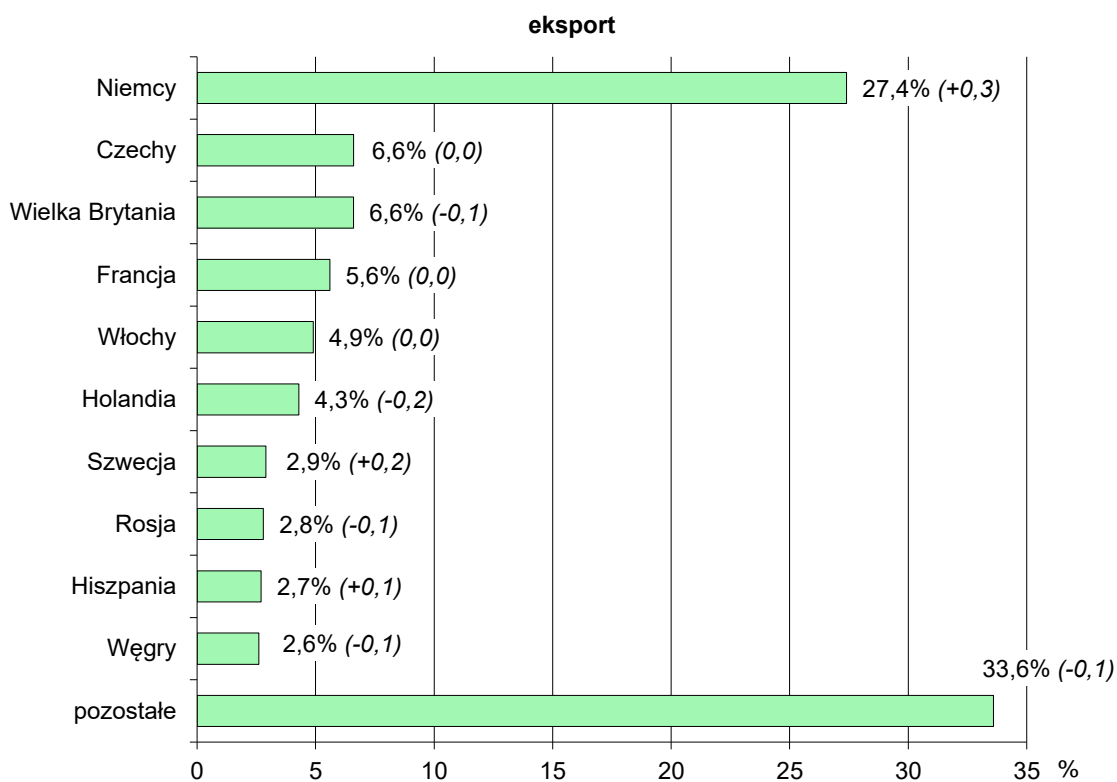

Eksport do krajów **Unii Europejskiej** wzrósł o 6,1% do 467,7 mld zł, a import z tych krajów zwiększył się o 6,0% do 347,8 mld zł. Wyższe niż przed rokiem dodatnie saldo wymiany ukształtowało się na poziomie 119,9 mld zł (po trzech kwartałach ub. roku 112,9 mld zł). Obroty wyrażone w euro w eksporcie wyniosły 107,6 mld EUR (o 1,5% więcej niż przed rokiem), a w imporcie – 80,0 mld EUR (o 1,4% więcej). Dodatkowo saldo osiągnęło wartość 27,6 mld EUR (po dziewięciu miesiącach ub. roku 27,1 mld EUR). Eksport liczony w dolarach USA był wyższy w skali roku o 1,1%, a import zwiększył się o 1,0%. Dodatkowo saldo wyniosło 30,7 mld USD (30,4 mld USD w okresie styczeń–wrzesień ub. roku). Obroty z krajami Unii Europejskiej stanowiły 79,8% wartości eksportu ogółem i 61,2% wartości importu ogółem, tj. odpowiednio o 0,3 p.proc. i o 1,3 p.proc. więcej niż przed rokiem.

Wartość obrotów z **Niemcami** wzrosła, w porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku, w eksporcie o 6,8% do 160,6 mld zł, a w imporcie o 8,0% do 134,3 mld zł. Wymiana zamknęła się dodatnim saldem w wysokości 26,3 mld zł (wobec 26,0 mld zł przed rokiem). Udział Niemiec w obrotach ogółem zwiększył się w skali roku: w eksporcie o 0,3 p.proc. do 27,4%, a w imporcie o 0,9 p.proc. do 23,6%.

W wymianie z Niemcami wg grup towarowych SITC wyższy niż przed rokiem był eksport i import samochodów osobowych oraz części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych, a niższy – spalinowych silników tłokowych i ich części. W eksporcie wzrosły również dostawy mebli i ich części, a w imporcie – papieru i tektury.

**STRUKTURA GEOGRAFICZNA OBROTÓW HANDLU ZAGRANICZNEGO
WEDŁUG KRAJÓW
w okresie styczeń–wrzesień 2016 r.**

Zmiany do okresu I-IX 2015 r. (w p.proc.)

W obrotach z krajami **Europy Środkowo-Wschodniej** eksport był o 9,0% większy niż przed rokiem i wyniósł 31,2 mld zł, na co głównie wpłynął wzrost wartości dostaw na Ukrainę i do Rosji. Import zmniejszył się w skali roku o 15,8% do 41,1 mld zł. Saldo poprawiło się z minus 20,2 mld zł w okresie trzech kwartałów ub. roku do minus 9,9 mld zł. Obroty liczone w euro w eksporcie były o 4,0% wyższe niż przed rokiem i wyniosły 7,2 mld EUR, a w imporcie – obniżyły się o 19,5% do 9,5 mld EUR. Ujemne saldo ukształtowało się na poziomie 2,3 mld EUR (wobec minus 4,9 mld EUR po dziewięciu miesiącach ub. roku). Eksport w dolarach USA zwiększył się w skali roku o 4,2%, natomiast import – zmniejszył się o 19,8%. Ujemne saldo obrotów wyniosło 2,5 mld USD (wobec minus 5,5 mld USD przed rokiem). Udział krajów Europy Środkowo-Wschodniej w eksporcie ogółem wzrósł z 5,2% w okresie styczeń–wrzesień ub. roku do 5,3%, natomiast w imporcie ogółem obniżył się – odpowiednio z 8,9% do 7,2%.

W obrotach z **Rosją**, w porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku, eksport zwiększył się o 5,0% do 16,7 mld zł, natomiast import był niższy o 20,7% i wyniósł 32,9 mld zł. Rosja przesunęła się z siódmego miejsca przed rokiem na ósme na liście naszych partnerów handlowych w eksporcie, a w imporcie pozostała na trzeciej pozycji. Saldo obrotów poprawiło się z minus 25,6 mld zł po dziewięciu miesiącach ub. roku do minus 16,3 mld zł. Udział Rosji w obrotach ogółem obniżył się w porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku: w eksporcie o 0,1 p.proc. do 2,8%, a w imporcie o 1,8 p.proc. do 5,8%.

W obrotach z Rosją wg grup SITC wzrósł eksport m.in. części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych, leków oraz statków, łodzi i konstrukcji pływających, natomiast obniżył się – m.in. artykułów z papieru i tektury. W imporcie zmniejszyła się wartość dostaw ropy naftowej (głównie na skutek spadku cen tego surowca), a jednocześnie znacznie wzrosła wartość importu przetworzonych olejów ropy naftowej.

Ukraina po trzech kwartałach br. zajmowała siedemnastą pozycję na liście naszych partnerów handlowych w eksporcie i dwudziestą pierwszą w imporcie (przed rokiem była odpowiednio na osiemnastym i dwudziestym trzecim miejscu). W porównaniu z okresem styczeń–wrzesień ub. roku eksport na Ukrainę wzrósł o 16,9% do 10,1 mld zł, a import zwiększył się o 18,2% do 5,5 mld zł. Dodatkowo saldo obrotów wynoszące 4,6 mld zł było wyższe od uzyskanego przed rokiem (4,0 mld zł). Udział Ukrainy w obrotach ogółem nieco zwiększył się w skali roku – w eksporcie z 1,6% do 1,7%, a w imporcie z 0,9% do 1,0%.

W obrotach z Ukrainą wg grup SITC wzrósł eksport głównie maszyn rolniczych i ich części, natomiast znacznie obniżył się – przetworzonych olejów ropy naftowej. W imporcie odnotowano przywóz niesprowadzanej przed rokiem energii elektrycznej. Wśród pozostałych towarów obserwowano m.in. duży wzrost wartości dostaw sztab, prętów itp. z żeliwa lub stali oraz olejów i tłuszczów roślinnych miękkich surowych, rafinowanych lub frakcjonowanych. Obniżył się natomiast import m.in. rud i koncentratów żelaza oraz paszy dla zwierząt.

W obrotach ogółem prezentowanych wg **nomenklatury SITC**, w porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku, w większości sekcji nastąpił wzrost zarówno eksportu, jak i importu – największy w przypadku różnych wyrobów przemysłowych, co skutkowało wzrostem udziału tej sekcji w obrotach ogółem. Znaczący spadek wymiany odnotowano w sekcji paliwa mineralne, smary i materiały pochodne, w wyniku czego udział tej sekcji w obrotach ogółem znacznie się obniżył.

Dynamika i struktura obrotów ogółem wg sekcji SITC kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2016		I-IX 2015	
	w mln zł	I-IX 2015=100	struktura w %	
EKSPORT	586321,2	105,8	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	63604,9	106,7	10,9	10,8
Napoje i tytoń.....	8617,1	91,2	1,5	1,7
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw.....	12373,7	94,7	2,1	2,4
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne.....	15016,7	80,0	2,6	3,4
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	1711,3	111,9	0,3	0,3
Chemikalia i produkty pokrewne.....	54096,6	109,5	9,2	8,9
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.....	110314,0	102,8	18,8	19,4
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	223037,9	105,5	38,0	38,1
Różne wyroby przemysłowe.....	96092,1	116,1	16,4	14,9
IMPORT	568375,8	103,9	100,0	100,0
w tym:				
Żywność i zwierzęta żywe	42763,1	108,4	7,5	7,2
Napoje i tytoń.....	4192,0	106,1	0,7	0,7
Surowce niejadalne z wyjątkiem paliw.....	17641,7	100,2	3,1	3,2
Paliwa mineralne, smary i materiały pochodne.....	32875,8	80,1	5,8	7,5
Oleje, tłuszcze i woski zwierzęce i roślinne	2360,8	122,1	0,4	0,4
Chemikalia i produkty pokrewne.....	84981,0	109,3	15,0	14,2
Towary przemysłowe sklasyfikowane głównie wg surowca.....	103992,9	107,6	18,3	17,7
Maszyny, urządzenia i sprzęt transportowy	201535,0	102,7	35,5	35,9
Różne wyroby przemysłowe.....	71272,0	111,6	12,5	11,7

Eksport produktów rolno-spożywczych w okresie styczeń–wrzesień br. był wyższy w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku o 4,0% i wyniósł 76,5 mld zł, a import zwiększył się o 9,1% do 53,6 mld zł. Obroty zamknęły się dodatnim saldem w wysokości 22,9 mld zł (wobec 24,5 mld zł po dziewięciu miesiącach ub. roku). Udział towarów rolno-spożywczych w obrotach ogółem zmniejszył się w eksporcie z 13,3% w okresie styczeń–wrzesień ub. roku do 13,1%, a w imporcie wzrósł z 9,0% do 9,4%. Odnotowano wzrost obrotów tymi towarami ze wszystkimi grupami krajów – największy w przypadku eksportu do krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 16,0%, głównie jabłek na Białoruś) oraz importu z krajów rozwiniętych (o 11,2%, w tym z krajów UE o 10,6%) i z krajów Europy Środkowo-Wschodniej (o 9,3%).

Obroty towarowe produktami rolno-spożywczymi (wg CN) przedstawiały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2016						I-IX 2015	I-IX 2016
	w mln zł	w mln EUR	w mln USD	I-IX 2015=100			struktura w %	
				zł	EUR	USD		
EKSPORT	76537,2	17601,2	19634,3	104,0	99,5	99,2	100,0	100,0
Przetwory spożywcze.....	36985,3	8507,0	9489,7	107,1	102,4	102,2	46,9	48,3
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	23353,9	5371,3	5992,5	106,0	101,4	101,0	30,0	30,5
Produkty pochodzenia roślinnego..	14116,3	3244,7	3618,7	93,0	89,1	88,9	20,6	18,5
Oleje i tłuszcze	2081,7	478,2	533,4	112,2	107,1	106,8	2,5	2,7
IMPORT	53628,4	12333,9	13757,8	109,1	104,5	104,1	100,0	100,0
Przetwory spożywcze.....	21794,9	5011,5	5591,4	105,8	101,2	101,0	41,9	40,7
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	15358,9	3532,6	3940,1	112,2	107,4	106,9	27,9	28,6
Produkty pochodzenia roślinnego..	13794,3	3173,5	3538,6	109,5	105,0	104,4	25,6	25,7
Oleje i tłuszcze	2680,3	616,3	687,7	119,2	113,9	113,6	4,6	5,0
SALDO	22908,8	5267,3	5876,5	x	x	x	x	x
Przetwory spożywcze.....	15190,4	3495,5	3898,3	x	x	x	x	x
Zwierzęta żywe i produkty pochodzenia zwierzęcego	7995,0	1838,7	2052,4	x	x	x	x	x
Produkty pochodzenia roślinnego..	322,0	71,2	80,1	x	x	x	x	x
Oleje i tłuszcze	- 598,6	-138,1	-154,3	x	x	x	x	x

W porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku eksport **zbóż** zmniejszył się o 10,5% i wyniósł 4183,1 tys. ton o wartości 3099,4 mln zł (711,4 mln EUR). Na rynki zagraniczne dostarczano głównie pszenicę, a największymi jej odbiorcami były Arabia Saudyjska, Niemcy i Egipt. Import zbóż zwiększył się o 36,1% i wyniósł 948,1 tys. ton o wartości 1064,1 mln zł (244,9 mln EUR). Najwięcej sprowadzono pszenicy (m.in. z Czech, Słowacji i Niemiec) oraz kukurydzy (głównie z Ukrainy i Argentyny).

W **strukturze rozdysponowania importu według głównych kategorii ekonomicznych**, w porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku, zwiększył się udział towarów konsumpcyjnych (z 22,7% do 25,1%), a obniżył się udział towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie (z 60,4% do 59,0%) oraz dóbr inwestycyjnych (z 16,9% do 15,9%). Odnotowano wzrost importu towarów konsumpcyjnych o 15,1% oraz towarów przeznaczonych na zużycie pośrednie o 1,4%, natomiast import dóbr inwestycyjnych zmniejszył się – o 2,2%.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

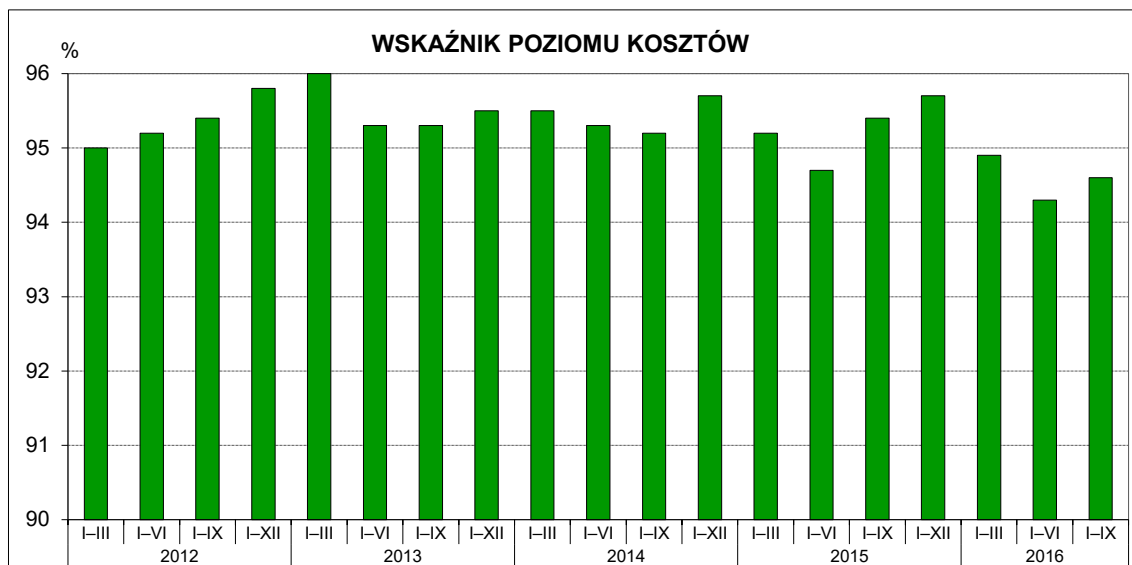
W okresie styczeń–wrzesień br. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw²⁶ były lepsze od uzyskanych przed rokiem. Nieznacznie zmniejszył się udział przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw. Poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Zwiększyły się przychody ze sprzedaży na eksport. Wyniki i relacje finansowe eksporterów były lepsze niż przed rokiem i korzystniejsze od notowanych przez ogół badanych podmiotów.

Poprawę wyników finansowych oraz podstawowych relacji ekonomiczno-finansowych obserwowano w sekcjach przetwórstwo przemysłowe, handel; naprawa pojazdów samochodowych oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę. Słabsze niż przed rokiem wyniki finansowe oraz podstawowe wskaźniki rentowności odnotowały podmioty z sekcji informacja i komunikacja oraz obsługa rynku nieruchomości.

Przychody z całokształtu działalności w okresie styczeń–wrzesień br. były wyższe od osiągniętych w analogicznym okresie ub. roku o 2,9%, natomiast **koszty ich uzyskania** wzrosły o 2,1%. W rezultacie odnotowano poprawę **wskaźnika poziomu kosztów** z 95,4% do 94,6%. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wzrosły o 2,8%, w tym zwiększyły się w przetwórstwie przemysłowym, handlu; naprawie pojazdów samochodowych, transporcie i gospodarce magazynowej, informacji i komunikacji, działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, administrowaniu i działalności wspierającej, zakwaterowaniu i usługach gastronomicznych oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami. Najbardziej znaczący spadek przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów obserwowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, budownictwie oraz w górnictwie i wydobywaniu.

---

²⁶ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz szkół wyższych.

Przychody, koszty oraz wyniki finansowe podmiotów objętych badaniem kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2015	I-IX 2016
	w mln zł	
Przychody z całokształtu działalności	1850894,1	1904815,2
w tym przychód netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	1796296,3	1846595,6
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności	1764860,5	1801379,3
w tym koszt własny sprzedanych produktów, towarów i materiałów	1716558,6	1754043,3
Wynik finansowy brutto	86011,1	103435,9
Wynik finansowy netto	73007,2	88889,2
Zysk netto	95088,3	105979,0
Strata netto	22081,1	17089,9

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów był wyższy niż przed rokiem o 16,1% i wyniósł 92552,3 mln zł. W efekcie wzrostu przychodów oraz spadku kosztów ich uzyskania, poprawił się wynik na pozostałej działalności operacyjnej (o 3445,8 mln zł do 9553,5 mln zł). Wyższy był również wynik na operacjach finansowych (1330,1 mln zł wobec 188,3 mln zł przed rokiem).

Wynik finansowy brutto wyniósł 103435,9 mln zł (zysk brutto – 120837,4 mln zł, strata brutto – 17401,5 mln zł) i był wyższy o 17424,8 mln zł (tj. o 20,3%) niż przed rokiem. Obciążenia wyniku finansowego brutto wzrosły w skali roku o 11,9% do 14546,7 mln zł. Największą poprawę wyniku finansowego brutto odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 8102,7 mln zł do 51946,8 mln zł), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 4309,0 mln zł do 16570,0 mln zł) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 4041,9 mln zł do 11959,4 mln zł). Wzrost wyniku finansowego brutto obserwowano również w budownictwie (o 538,1 mln zł do 3253,4 mln zł), górnictwie i wydobywaniu (o 476,1 mln zł do 861,2 mln zł), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 364,0 mln zł do 2710,8 mln zł), administrowaniu i działalności wspierającej (o 253,2 mln zł do 1740,9 mln zł), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami (o 165,5 mln zł do 1865,1 mln zł), zakwaterowaniu i usługach gastronomicznych (o 132,6 mln zł do 1015,3 mln zł) oraz w transporcie

i gospodarce magazynowej (o 73,8 mln zł do 4481,7 mln zł). Pogorszenie wyniku finansowego brutto w porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku odnotowano w informacji i komunikacji (o 770,0 mln zł do 4957,0 mln zł), obsłudze rynku nieruchomości (o 335,1 mln zł do 1188,6 mln zł) oraz w pozostałej działalności usługowej (o 34,7 mln zł do 203,9 mln zł).

Wynik finansowy netto był wyższy niż przed rokiem o 15882,0 mln zł (tj. o 21,8%) i ukształtował się na poziomie 88889,2 mln zł (zysk netto – 105979,0 mln zł, strata netto – 17089,9 mln zł). Wynik finansowy netto najbardziej poprawił się w przetwórstwie przemysłowym (o 7890,2 mln zł do 45481,9 mln zł), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 3826,6 mln zł do 13963,1 mln zł) oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 3019,9 mln zł do 10362,2 mln zł). Wzrost notowano również w budownictwie (o 609,4 mln zł do 2832,0 mln zł), górnictwie i wydobywaniu (z minus 359,5 mln zł do 431,5 mln zł), działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 266,4 mln zł do 2341,5 mln zł), administrowaniu i działalności wspierającej (o 254,9 mln zł do 1455,7 mln zł), transporcie i gospodarce magazynowej (o 140,1 mln zł do 3792,2 mln zł), zakwaterowaniu i usługach gastronomicznych (o 129,2 mln zł do 914,6 mln zł) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami (o 123,2 mln zł do 1540,9 mln zł). Pogorszenie wyniku finansowego netto odnotowano w informacji i komunikacji (o 978,5 mln zł do 4102,2 mln zł), obsłudze rynku nieruchomości (o 214,0 mln zł do 998,2 mln zł) oraz w pozostałej działalności usługowej (o 31,7 mln zł do 165,7 mln zł).

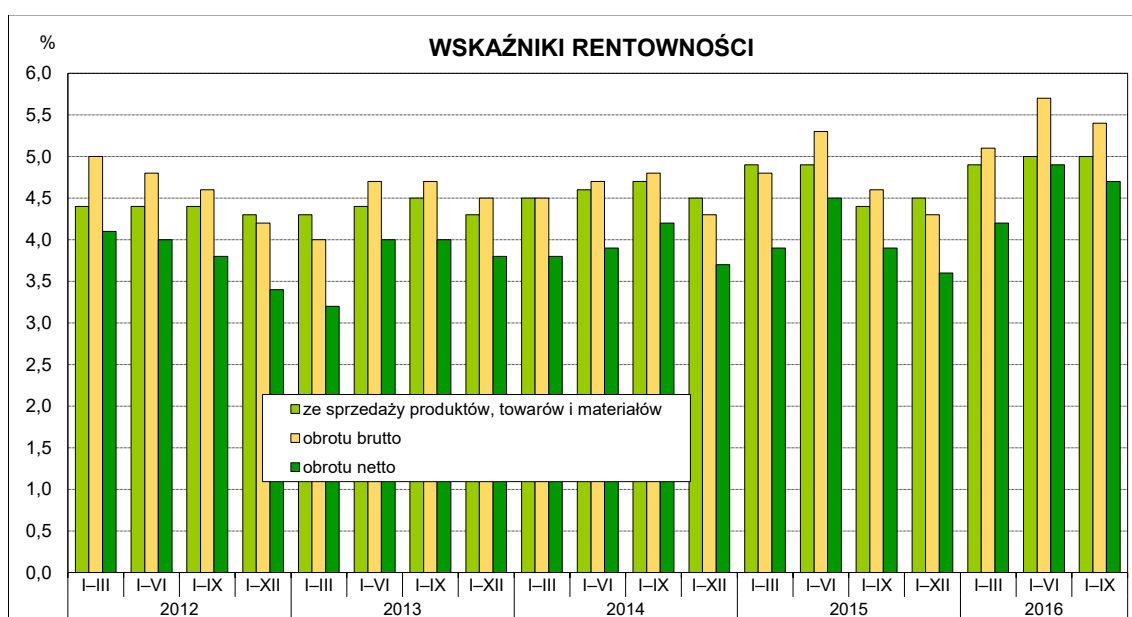
Zysk netto wykazało 77,7% badanych przedsiębiorstw (wobec 77,9% przed rokiem), a uzyskane przez nie przychody stanowiły 84,4% przychodów z całokształtu działalności ogółu podmiotów (wobec 83,6% w okresie trzech kwartałów ub. roku). W przetwórstwie przemysłowym zysk netto osiągnęło 81,5% przedsiębiorstw (wobec 80,9% przed rokiem), a udział uzyskanych przez nie przychodów w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji wyniósł 90,9% (wobec odpowiednio 88,5% rok wcześniej).

Podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe podmiotów objętych badaniem kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2015	I-IX 2016
	w %	
Wskaźnik poziomu kosztów	95,4	94,6
Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów	4,4	5,0
Wskaźnik rentowności obrotu brutto	4,6	5,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto	3,9	4,7
Wskaźnik płynności I stopnia	37,5	38,5
Wskaźnik płynności II stopnia	103,0	104,5

Wskaźnik rentowności ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zwiększył się z 4,4% do 5,0%, wskaźnik rentowności obrotu brutto – z 4,6% do 5,4%, a rentowności obrotu netto – z 3,9% do 4,7%. W porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku w ogólnej liczbie badanych podmiotów zmniejszył się udział jednostek rentownych (wykazujących wskaźnik rentowności obrotu netto równy lub większy od zera) z 78,1% do 77,9%, a ich udział w przychodach z całokształtu działalności zwiększył się z 83,7%

do 84,5%. Poprawę rentowności obrotu netto odnotowano w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (z 5,1% do 7,6%), górnictwie i wydobywaniu (z minus 0,9% do 1,3%), budownictwie (z 3,2% do 4,3%), przetwórstwie przemysłowym (z 4,9% do 5,7%), zakwaterowaniu i usługach gastronomicznych (z 9,1% do 9,8%), handlu; naprawie pojazdów samochodowych (z 1,8% do 2,4%), dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami (z 7,4% do 7,9%), administrowaniu i działalności wspierającej (z 4,0% do 4,4%) oraz w działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (z 6,5% do 6,9%). Największe osłabienie rentowności obrotu netto wystąpiło w informacji i komunikacji (z 7,9% do 6,1%), obsłudze rynku nieruchomości (z 7,6% do 6,5%) oraz w pozostałej działalności usługowej (z 7,2% do 6,5%).

Wzrosła wartość wskaźnika płynności finansowej **I stopnia** z 37,5% przed rokiem do 38,5% oraz wskaźnika **II stopnia** ze 103,0% do 104,5%. Wskaźnik płynności I stopnia powyżej 20% uzyskało 50,1% badanych przedsiębiorstw (wobec 48,4% w analogicznym okresie ub. roku), a wskaźnik płynności II stopnia w przedziale od 100% do 130% odnotowało 12,1% badanych przedsiębiorstw (wobec 12,4% przed rokiem).

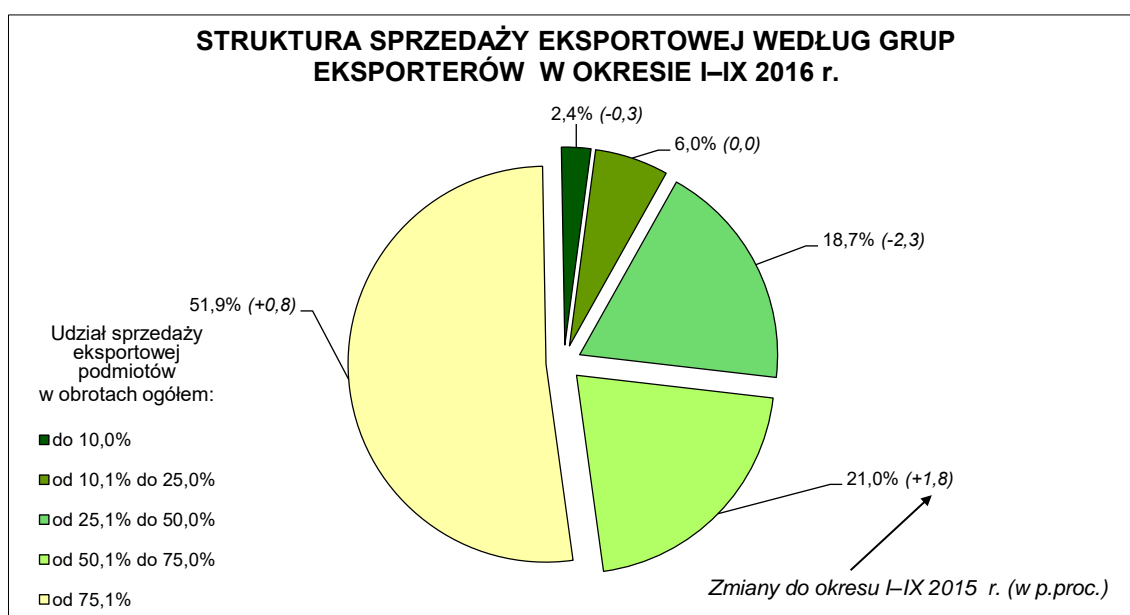
Relacja zobowiązań do należności (z tytułu dostaw i usług) ukształtowała się powyżej poziomu sprzed roku (93,7% wobec 91,6%). Wartość zobowiązań z tytułu dostaw i usług wyższą od wartości należności z tego tytułu odnotowano m.in. w górnictwie i wydobywaniu, handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz w zakwaterowaniu i gastronomii.

Poziom i struktura rodzajowa kosztów kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2015		I-IX 2016	
	w mln zł	struktura w %	w mln zł	struktura w %
Koszty ogółem	1152185,1	100,0	1177392,6	100,0
Amortyzacja	72500,8	6,3	66592,5	5,7
Zużycie materiałów i energii	523890,4	45,5	524243,2	44,6
w tym energia	29735,8	2,6	29066,4	2,5
Usługi obce	257017,3	22,3	267635,0	22,7
Podatki i opłaty	63222,6	5,5	66374,7	5,6
Wynagrodzenia brutto	165121,2	14,3	176844,4	15,0
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	38756,8	3,4	41512,1	3,5
w tym składki z tytułu ubezpieczeń społecznych	29088,1	2,5	31308,4	2,7
Pozostałe koszty	31676,0	2,7	34190,8	2,9

Koszty bieżącej działalności poniesione przez badane podmioty ogółem w okresie styczeń–wrzesień br. były o 2,2% wyższe niż przed rokiem. W strukturze rodzajowej kosztów ogółem zwiększył się udział kosztów wynagrodzeń, usług obcych, podatków i opłat, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń oraz pozostałych kosztów. Zmniejszył się natomiast udział kosztów zużycia materiałów, kosztów zużycia energii oraz amortyzacji.

Z grupy przedsiębiorstw objętych badaniem 50,9% jednostek wykazało w okresie styczeń–wrzesień br. sprzedaż na eksport (wobec 50,6% rok wcześniej). Poziom sprzedaży eksportowej był o 8,1% wyższy niż przed rokiem. Udział sprzedaży na eksport w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu podmiotów zwiększył się z 23,8% do 25,0%. W okresie styczeń–wrzesień br. 72,9% sprzedaży na eksport przypadało na przedsiębiorstwa, w których stanowiła ona więcej niż 50% obrotu ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (wobec 70,3% rok wcześniej).

W grupie podmiotów eksportujących zwiększył się udział jednostek wykazujących zysk netto – do 82,0% z 81,2% przed rokiem, w tym w przetwórstwie przemysłowym – do 83,0% z 82,1%. Podstawowe relacje ekonomiczno-finansowe osiągnięte przez eksporterów w porównaniu z analogicznym okresem ub. roku poprawiły się i były lepsze niż dla badanych przedsiębiorstw ogółem. Wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia tych podmiotów były niższe od odnotowanych przez ogół przedsiębiorstw.

Spośród badanych przedsiębiorstw 90,3%, tj. 15626 jednostek prowadziło działalność gospodarczą zarówno w 2015 r., jak i w 2016 r. (wobec 91,7% przed rokiem). Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów tych podmiotów stanowiły 96,6% przychodów netto ze sprzedaży ogółu podmiotów (wobec 97,2% rok wcześniej). Udział tej grupy przedsiębiorstw w zysku i stracie netto ogółu podmiotów objętych badaniem wyniósł odpowiednio 96,2% i 93,8% (wobec 97,2% i 95,6% przed rokiem). Wskaźniki rentowności odnotowane przez tę zbiorowość były korzystniejsze niż przed rokiem.

Wartość **aktywów obrotowych** badanych przedsiębiorstw na koniec września br. wyniosła 848208,8 mln zł i była o 3,1% wyższa niż przed rokiem, w tym wzrosła wartość inwestycji krótkoterminowych (o 5,0%), należności krótkoterminowych (o 2,7%), zapasów (o 2,1%) oraz krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (o 1,7%). W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział inwestycji krótkoterminowych (z 25,0% do 25,5%), a obniżył się udział należności krótkoterminowych (z 43,7% do 43,6%) oraz zapasów (z 28,0% do 27,7%). Udział krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych nie uległ zmianie, kształtując się na poziomie 3,3%. W strukturze zapasów ogółem zwiększył się udział towarów (z 36,0% do 38,0%), półproduktów i produktów w toku (z 14,2% do 14,9%), a obniżył się udział produktów gotowych (z 16,1% do 15,3%). Udział materiałów nie uległ zmianie i wyniósł 30,0%.

Aktywa obrotowe finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi, a ich udział w pokryciu finansowym aktywów ogółem stanowił 66,1% (wobec 66,8% przed rokiem).

W porównaniu z okresem trzech kwartałów ub. roku nie odnotowano istotnych zmian w zakresie sprawności działania przedsiębiorstw. Cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług uległ wydłużeniu o 1 dzień i wyniósł 42 dni. Cykle rotacji zapasów oraz należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług uległy skróceniu o 1 dzień i trwały odpowiednio 34 i 44 dni.

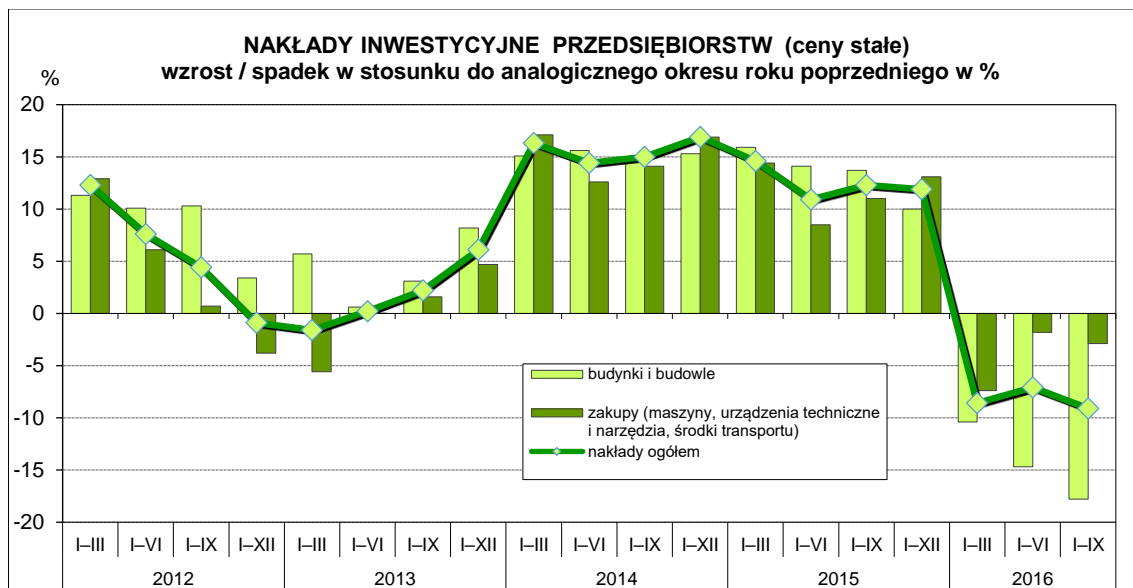
Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) na koniec września br. wyniosły 914188,3 mln zł i były o 4,9% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 38,7% zobowiązań ogółem (wobec 37,0% przed rokiem).

Wartość **zobowiązań krótkoterminowych** badanych przedsiębiorstw ukształtowała się na poziomie 560562,5 mln zł i była o 2,1% wyższa niż na koniec września ub. roku. Wzrosły zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń – o 6,2%, zobowiązania z tytułu dostaw i usług – o 4,7%, zobowiązania z tytułu wynagrodzeń – o 4,0%, z tytułu zaliczek otrzymanych na poczet dostaw – o 2,0% oraz pozostałe zobowiązania krótkoterminowe – o 0,4%. Zmniejszyły się zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych – o 15,0% oraz zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek – o 2,0%. Rozliczenia międzyokresowe wzrosły o 13,9%.

Zobowiązania długoterminowe badanych przedsiębiorstw w końcu września br. wyniosły 353625,8 mln zł i były o 9,7% wyższe niż przed rokiem. Odnotowano wzrost zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek – o 10,2%, zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych – o 2,3% oraz pozostałych zobowiązań długoterminowych – o 19,8%.

Nakłady inwestycyjne

W okresie styczeń–wrzesień br. badane przedsiębiorstwa poniosły mniejsze nakłady inwestycyjne niż przed rokiem; spadek był głębszy niż w I półroczu br. Znacznie obniżyły się nakłady na budynki i budowle, a w niewielkim stopniu – na zakupy. Zwiększyły się nakłady przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym. Rozpoczęto nieco więcej niż przed rokiem nowych inwestycji, o wyższej wartości kosztorysowej.

W okresie styczeń–wrzesień br. nakłady ogółem badanych przedsiębiorstw²⁷ wyniosły 79,9 mld zł i były (w cenach stałych) o 9,1% niższe niż przed rokiem (w analogicznym okresie ub. roku odnotowano wzrost o 12,3%, a po I półroczu br. spadek o 7,1%). Nakłady na budynki i budowle zmniejszyły się o 17,8%, natomiast na zakupy²⁸ – o 2,9%. Udział zakupów w nakładach ogółem wyniósł 63,6% (przed rokiem – 58,9%).

Spadek **nakładów ogółem** (w cenach bieżących) wystąpił w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 50,2% wobec wzrostu przed rokiem o 10,3%), transporcie i gospodarce magazynowej (o 40,2%, podczas gdy przed rokiem nie odnotowano zmian w skali roku w wartości nakładów), budownictwie (o 19,2% wobec wzrostu o 52,5%), wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 13,6% wobec wzrostu o 32,7%), górnictwie i wydobywaniu (o 3,4% wobec spadku przed rokiem o 11,2%), zakwaterowaniu i gastronomii (o 2,5% wobec spadku o 9,3%) oraz informacji i komunikacji (o 1,0% wobec wzrostu o 8,8%). Wzrosły natomiast nakłady m.in. w administrowaniu i działalności wspierającej (o 26,5% wobec wzrostu przed rokiem o 19,7%), przetwórstwie przemysłowym (o 6,1% wobec wzrostu o 19,3%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 2,8% wobec spadku o 1,5%).

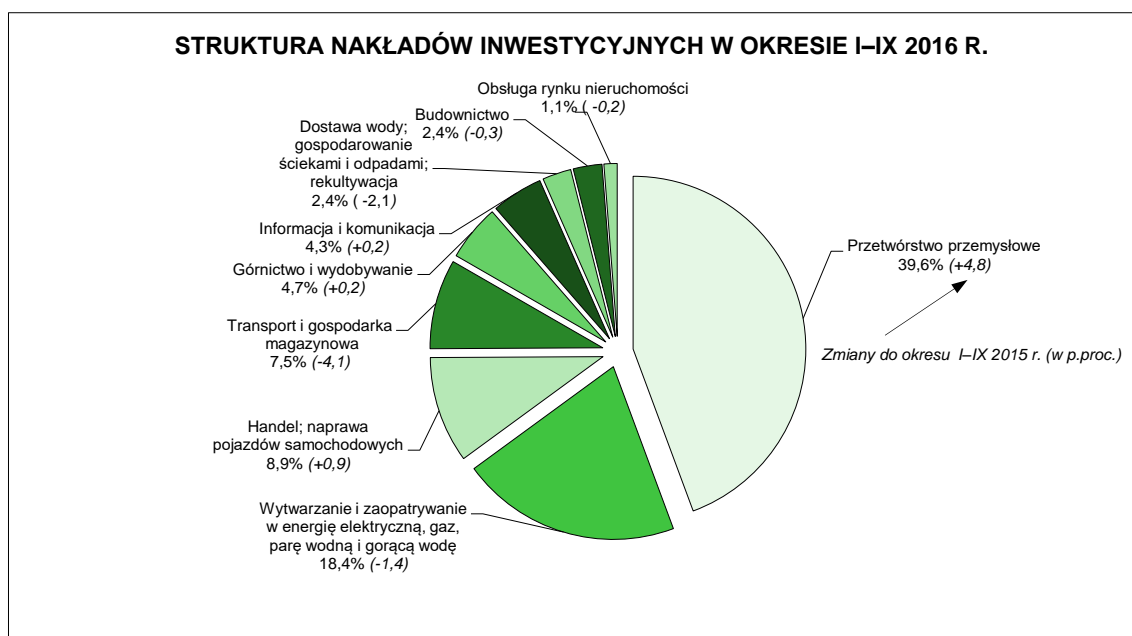
²⁷ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa, działalności finansowej i ubezpieczeniowej.

²⁸ Maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia oraz środki transportu.

W działach przetwórstwa przemysłowego o największym udziale w nakładach ogółem spadek nakładów inwestycyjnych notowano w przedsiębiorstwach zajmujących się produkcją m.in. korka, słomy i wikliny (o 19,2% wobec wzrostu przed rokiem o 81,7%), wyrobów z metali (o 3,6% wobec wzrostu o 35,8%), papieru i wyrobów z papieru (o 1,6% wobec wzrostu o 23,8%), maszyn i urządzeń (o 1,3% wobec spadku o 4,9%) oraz pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (o 1,0% wobec wzrostu o 33,5%). Wzrost nakładów wystąpił natomiast m.in. w produkcji wyrobów tytoniowych (o 85,6% wobec wzrostu przed rokiem o 58,3%) oraz koksu i produktów rafinacji ropy naftowej (o 42,3% wobec spadku o 36,4%).

W strukturze nakładów ogółem według sekcji zwiększył się m.in. udział nakładów poniesionych przez jednostki zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (z 34,8% w analogicznym okresie ub. roku do 39,6%), administrowaniem i działalnością wspierającą (z 6,1% do 8,2%), handlem, naprawą pojazdów samochodowych (z 8,0% do 8,9%), górnictwem i wydobywaniem (z 4,5% do 4,7%) oraz informacją i komunikacją (z 4,1% do 4,3%). Obniżył się natomiast udział nakładów w jednostkach transportu i gospodarki magazynowej (z 11,6% do 7,5%), dostawy wody; gospodarki ściekami i odpadami; rekultywacji (z 4,5% do 2,4%), wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (z 19,8% do 18,4%) oraz budownictwa (z 2,7% do 2,4%).

Spadek nakładów odnotowano we wszystkich klasach wielkości przedsiębiorstw: w jednostkach o liczbie pracujących od 50 do 249 osób – o 8,1%, o liczbie pracujących powyżej 1000 osób – o 7,2% oraz o liczbie pracujących od 250 do 1000 osób – o 5,2%.

Struktura inwestowania według wybranych sekcji i klas wielkości przedsiębiorstw w okresie styczeń–wrzesień br. kształtowała się następująco:

Wyszczególnienie	Przedsiębiorstwa o liczbie pracujących					
	50–249 osób		250–1000 osób		powyżej 1000 osób	
	jednostki inwestujące	nakłady ogółem	jednostki inwestujące	nakłady ogółem	jednostki inwestujące	nakłady ogółem
w % ogółem w danej sekcji						
Ogółem	77,6	22,5	18,6	26,6	3,8	50,9
Górnictwo i wydobywanie.....	65,0	6,9	24,2	5,3	10,8	87,8
Przetwórstwo przemysłowe.....	74,4	21,2	21,6	34,3	4,0	44,5
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.	75,7	4,2	15,9	8,0	8,4	87,8
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja.....	86,6	51,7	12,6	36,2	0,8	12,1
Budownictwo.....	86,9	77,9	11,7	12,8	1,4	9,3
Handel; naprawa pojazdów samochodowych	84,0	31,9	13,5	24,3	2,5	43,8
Transport i gospodarka magazynowa	74,1	17,7	19,8	23,0	6,1	59,3
Zakwaterowanie i gastronomia.....	77,3	37,0	20,6	15,4	2,1	47,6
Informacja i komunikacja	72,8	10,4	19,8	14,0	7,4	75,6
Obsługa rynku nieruchomości	92,3	77,6	7,5	17,3	0,2	5,1

W okresie styczeń–wrzesień br. **rozpoczęto** 148,1 tys. **inwestycji**, tj. o 2,6% więcej niż przed rokiem (wobec wzrostu o 1,4% w analogicznym okresie ub. roku). Około 53% rozpoczętych inwestycji stanowiły przyłącza energetyczne i gazowe o niewielkiej jednostkowej wartości kosztorysowej. Łączna **wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych** wyniosła 38,1 mld zł i była o 10,4% wyższa niż przed rokiem (kiedy notowano spadek o 1,1%). Na modernizację istniejących środków trwałych przypadało 31,7% wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych (wobec 37,9% przed rokiem). Wzrost wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych odnotowano m.in. w informacji i komunikacji (o 173,7% wobec wzrostu przed rokiem o 6,9%) oraz handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 67,6% wobec spadku o 22,8%). Najbardziej znaczący spadek wartości kosztorysowej inwestycji zanotowano w transporcie i gospodarce magazynowej (o 22,2% wobec wzrostu o 0,1% przed rokiem), górnictwie i wydobywaniu (o 21,7% wobec wzrostu o 25,4%), budownictwie (o 17,9% wobec wzrostu o 66,0%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (o 10,5% wobec wzrostu przed rokiem o 114,6%). Zmniejszyła się także wartość kosztorysowa w przetwórstwie przemysłowym (o 1,5% wobec wzrostu przed rokiem o 22,2%).

Z ogólnej wartości nakładów zrealizowanych przez badane przedsiębiorstwa, **podmioty z kapitałem zagranicznym**²⁹ poniosły 39,9% nakładów (wobec 34,4% w analogicznym okresie ub. roku). Nakłady tej grupy podmiotów (w cenach stałych) były o 5,3% wyższe w skali roku (wobec wzrostu o 13,4% przed rokiem). Najwięcej nakładów zrealizowały jednostki przetwórstwa przemysłowego – 51,1%, administrowania

²⁹ Dane dotyczą podmiotów gospodarczych z kapitałem zagranicznym powyżej 1 mln USD (z wyjątkiem instytucji kredytowych i ubezpieczeniowych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób.

i działalności wspierającej – 17,1%, handlu; napraw pojazdów samochodowych – 11,6% oraz informacji i komunikacji – 8,5%. Wzrost nakładów (w cenach bieżących) notowano m.in. w jednostkach z kapitałem zagranicznym prowadzących działalność w zakresie administrowania i działalności wspierającej (o 27,9%), przetwórstwa przemysłowego (o 13,2%), handlu; naprawy pojazdów samochodowych (o 9,6%) oraz informacji i komunikacji (o 3,8%). Spadek obserwowano natomiast m.in. w jednostkach transportu i gospodarki magazynowej (o 5,1%).

W strukturze nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa przetwórstwa przemysłowego z kapitałem zagranicznym największy był udział podmiotów zajmujących się produkcją pojazdów samochodowych, przyczep i naczep – 23,2% (przy czym ich nakłady obniżyły się w skali roku o 0,8%). Znaczna część nakładów została zrealizowana przez jednostki produkujące artykuły spożywcze – 11,1% (wzrost nakładów o 22,2%), a nieco mniejsza – przez podmioty produkujące wyroby z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych – 7,9% (wzrost nakładów o 30,9%), papier i wyroby z papieru – 6,8% (spadek nakładów o 9,7%, po wysokim wzroście przed rokiem) oraz wyroby z gumy i tworzyw sztucznych – również o 6,8% (wzrost nakładów o 23,3%).

Wyniki finansowe banków

W okresie styczeń–wrzesień br. wyniki finansowe sektora bankowego³⁰ były wyższe od osiągniętych w analogicznym okresie ub. roku.

Wynik działalności bankowej był o 9,5% wyższy niż przed rokiem i wyniósł 45,4 mld zł. Wynik z tytułu odsetek zwiększył się o 8,7%, do 28,3 mld zł, a wynik z tytułu prowizji spadł o 5,6% i ukształtował się na poziomie 9,5 mld zł.

Koszty działania banków zwiększyły się o 13,8% i wyniosły 23,8 mld zł, w tym koszty pracownicze stanowiły 50,1%, tj. 11,9 mld zł (wzrost o 5,0%).

Wybrane pozycje rachunku zysków i strat kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2015	I-IX 2016	
	w mln zł		I-IX 2015=100
Wynik z działalności operacyjnej	13988	14761	105,5
w tym:			
Wynik działalności bankowej	41473	45395	109,5
w tym:			
z tytułu odsetek	26036	28309	108,7
z tytułu prowizji	10051	9487	94,4
Koszty działania banków	20868	23755	113,8
w tym:			
koszty pracownicze	11321	11891	105,0
Amortyzacja środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych	2096	2168	103,4
Rezerwy	411	768	186,9
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów finansowych	5226	5286	101,1
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości aktywów niefinansowych	45	318	7-krotnie więcej
Wynik z tytułu poniesionych, ale niewykazanych strat IBNR/Wynik z tytułu rezerwy na ryzyko ogólne (PSR)	206	91	44,2
Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej	2681	3385	126,3
Wynik finansowy netto	11386	11417	100,3

Wynik z działalności operacyjnej zwiększył się w skali roku o 5,5%, do 14,8 mld zł.

Podatek dochodowy dotyczący działalności kontynuowanej wyniósł 3,4 mld zł, tj. o 26,3% więcej niż w analogicznym okresie ub. roku.

Wynik finansowy netto był wyższy o 0,3% i ukształtował się na poziomie 11,4 mld zł.

Suma bilansowa sektora bankowego na koniec września br. wyniosła 1665,5 mld zł i była wyższa niż rok wcześniej o 3,7%. Główną pozycją aktywów były kredyty i inne

³⁰ Opracowano na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego.

należności (włączając leasing finansowy), które osiągnęły wartość 1173,3 mld zł (wzrost o 3,2%).

Wybrane pozycje bilansu (wg stanu w końcu okresu) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	IX 2015	IX 2016	
	w mln zł		IX 2015=100
Suma bilansowa	1605833	1665484	103,7
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	59962	37541	62,6
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej (ze skutkiem wyceny odnoszonym do rachunku zysków i strat)	17206	17940	104,3
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	257080	283137	110,1
Kredyty i inne należności (włączając leasing finansowy)	1136538	1173276	103,2
Inwestycje utrzymywane do terminu wymagalności	32799	42380	129,2
Aktywa finansowe zabezpieczające	4223	3477	82,3
Zobowiązania finansowe i pozostałe pasywa	1433711	1483208	103,5
w tym:			
Zobowiązania finansowe (łącznie z zobowiązaniami wobec banków centralnych)	1402223	1449823	103,4
Kapitały	172122	182275	105,9
w tym:			
Kapitał podstawowy	29047	30299	104,3
Kapitał zapasowy	82554	87612	106,1
Kapitały rezerwowe	32524	35376	108,8

Zobowiązania ogółem na koniec września br. wyniosły 1483,2 mld zł (o 3,5% więcej niż rok wcześniej), w tym zobowiązania finansowe (łącznie z zobowiązaniami wobec banków centralnych) osiągnęły wartość 1449,8 mld zł (wzrost o 3,4%).

Kapitały własne banków na koniec września br. wyniosły 182,3 mld zł, tj. o 5,9% więcej niż rok wcześniej.

Wartość kredytów udzielonych przez banki sektorowi niefinansowemu na koniec września br. wyniosła 1000,2 mld zł (wzrost o 5,0% w skali roku), w tym kredyty dla przedsiębiorstw osiągnęły wartość 346,4 mld zł (o 5,5% więcej niż przed rokiem). Kredyty dla gospodarstw domowych wyniosły 647,5 mld zł, tj. wzrost w skali roku o 4,7%.

Wartość depozytów sektora niefinansowego złożonych w bankach ukształtowała się w końcu września br. na poziomie 970,5 mld zł i była o 9,1% większa niż przed rokiem. Osoby prywatne zgromadziły depozyty o wartości 649,5 mld zł, tj. wyższej w porównaniu z wrześniem ub. roku o 10,0%.

Zadłużenie instytucji rządowych i samorządowych w bankach zwiększyło się o 2,2% się w porównaniu ze stanem w końcu września ub. roku i wyniosło 95,0 mld zł.

Wartość depozytów tych instytucji ukształtowała się na poziomie 86,4 mld zł, co oznacza wzrost w skali roku o 9,9%.

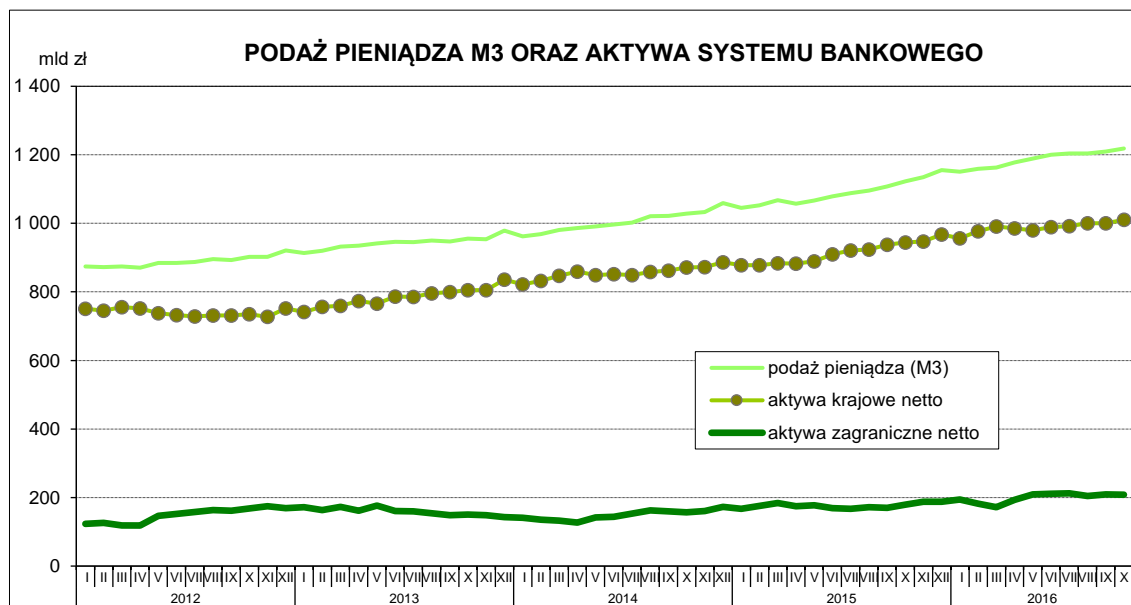
Kredyty i depozyty sektora niefinansowego oraz instytucji rządowych i samorządowych (wg stanu w końcu okresu) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	IX 2015	IX 2016	
	w mln zł		IX 2015=100
Kredyty ogółem	1045605	1095137	104,7
Sektor niefinansowy	952699	1000167	105,0
w tym:			
przedsiębiorstwa	328230	346422	105,5
MŚP ^a	185862	195220	105,0
duże przedsiębiorstwa	142368	151202	106,2
gospodarstwa domowe	618591	647461	104,7
w tym:			
mieszkaniowe	373274	388862	104,2
konsumpcyjne dla osób prywatnych	124342	134205	107,9
Instytucje rządowe i samorządowe	92906	94970	102,2
Depozyty ogółem	968266	1056921	109,2
Sektor niefinansowy	889642	970492	109,1
w tym osoby prywatne	590431	649523	110,0
Instytucje rządowe i samorządowe	78624	86429	109,9

^a Sektor MŚP tworzą tu jednostki o liczbie pracujących mniejszej niż 250 osób oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek, o liczbie pracujących powyżej 9 osób, lecz mniejszej niż 250 osób (stan pracujących na koniec ostatniego zakończonego roku obrotowego).

Pieniądz

Podaż pieniądza M3³¹ na koniec października br. wyniosła 1218,5 mld zł, tj. była o 5,5% wyższa niż w końcu ub. roku i o 0,7% większa niż przed miesiącem.

Komponenty podaży pieniądza M3 oraz aktywa systemu bankowego^a kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2016			
	X	XII	IX	X		
	mln zł				IX 2016= =100	XII 2015= =100
Podaż pieniądza (M3)	1120685,2	1154992,6	1210059,7	1218478,0	100,7	105,5
pieniądz gotówkowy w obiegu	146196,7	149715,6	165493,5	166913,9	100,9	111,5
depozyty i inne zobowiązania	961101,4	995543,3	1035094,5	1041997,7	100,7	104,7
pozostałe składniki M3	13387,1	9733,8	9471,7	9566,4	101,0	98,3
Aktywa zagraniczne netto	187789,6	187102,8	207314,4	208021,2	100,3	111,2
Aktywa krajowe netto	932895,6	967889,8	1002745,3	1010456,7	100,8	104,4
należności	1072250,0	1076373,7	1110210,6	1113340,1	100,3	103,4
zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego	173461,0	201343,4	216975,9	221508,1	102,1	110,0
saldo pozostałych pozycji netto	-312815,4	-309827,3	-324441,1	-324391,4	x	x

^a Stan w końcu okresu.

Zasoby pieniądza gotówkowego w obiegu (poza kasami banków) na koniec października br. wyniosły 166,9 mld zł i wzrosły o 11,5% w porównaniu z końcem ub. roku, a w stosunku do końca września br. zwiększyły się o 0,9%.

Depozyty i inne zobowiązania, stanowiące główną pozycję w strukturze podaży pieniądza (M3), w końcu października br. wyniosły 1042,0 mld zł, tj. o 4,7% więcej niż na koniec ub. roku i o 0,7% więcej niż w poprzednim miesiącu. Największy udział w tej pozycji (65,6%) miały depozyty i inne zobowiązania wobec gospodarstw domowych, które

³¹ Opracowano na podstawie danych Narodowego Banku Polskiego – statystyka monetarna i finansowa.

zwiększyły się w stosunku do końca ub. roku o 5,8%. Depozyty przedsiębiorstw zmniejszyły się w tym okresie o 0,4%.

Pozostałe składniki M3 na koniec października br. wyniosły 9,6 mld zł. Wartość tej pozycji w porównaniu ze stanem na koniec ub. roku spadła o 1,7%, a w stosunku do września br. wzrosła o 1,0%.

Kolejnym czynnikiem kształtującym stan zasobów pieniądza były **aktywa zagraniczne netto**, które na koniec października br. wyniosły 208,0 mld zł. Ich wartość wzrosła w porównaniu z końcem ub. roku o 11,2%, a w stosunku do września br. zwiększyła się o 0,3%.

Aktywa krajowe netto na koniec października br. ukształtowały się na poziomie 1010,5 mld zł, tj. o 4,4% więcej niż w końcu ub. roku i o 0,8% więcej niż na koniec września br.

Należności, stanowiące największą pozycję w strukturze aktywów krajowych netto, na koniec października br. wyniosły 1113,3 mld zł, tj. o 3,4% więcej niż na koniec ub. roku i o 0,3% więcej niż w poprzednim miesiącu. Największy udział w tej pozycji (59,1%) miały należności od gospodarstw domowych, które wzrosły w stosunku do końca ub. roku o 4,1%. Należności od przedsiębiorstw zwiększyły się w tym okresie o 5,6%.

Główne komponenty podaży pieniądza i aktywów krajowych netto (wg stanu w końcu okresu) kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	X 2016		
	mln zł	IX 2016=100	XII 2015=100
Depozyty i inne zobowiązania	1041997,7	100,7	104,7
Gospodarstwa domowe	683536,5	100,5	105,8
Niemonetarne instytucje finansowe	49110,7	99,7	96,6
Przedsiębiorstwa	248395,9	101,1	99,6
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	22338,5	101,0	114,3
Instytucje samorządowe	34626,7	100,7	141,3
Fundusze ubezpieczeń społecznych	3989,5	108,4	74,5
Należności	1113340,1	100,3	103,4
Gospodarstwa domowe	658349,5	100,3	104,1
Niemonetarne instytucje finansowe	56503,8	100,9	93,1
Przedsiębiorstwa	342300,8	100,2	105,6
Instytucje niekomercyjne działające na rzecz gospodarstw domowych	6338,1	100,3	104,5
Instytucje samorządowe	49847,7	99,7	94,0
Fundusze ubezpieczeń społecznych	0,1	x ^a	x ^a

a W końcu września 2016 r. należności od funduszy ubezpieczeń społecznych wyniosły 0,3 mln zł, a w końcu grudnia 2015 r. – 0,2 mln zł.

Zadłużenie netto instytucji rządowych szczebla centralnego na koniec października br. wyniosło 221,5 mld zł. Zadłużenie to wzrosło o 10,0% w porównaniu z końcem ub. roku, a w stosunku do września br. zwiększyło się o 2,1%.

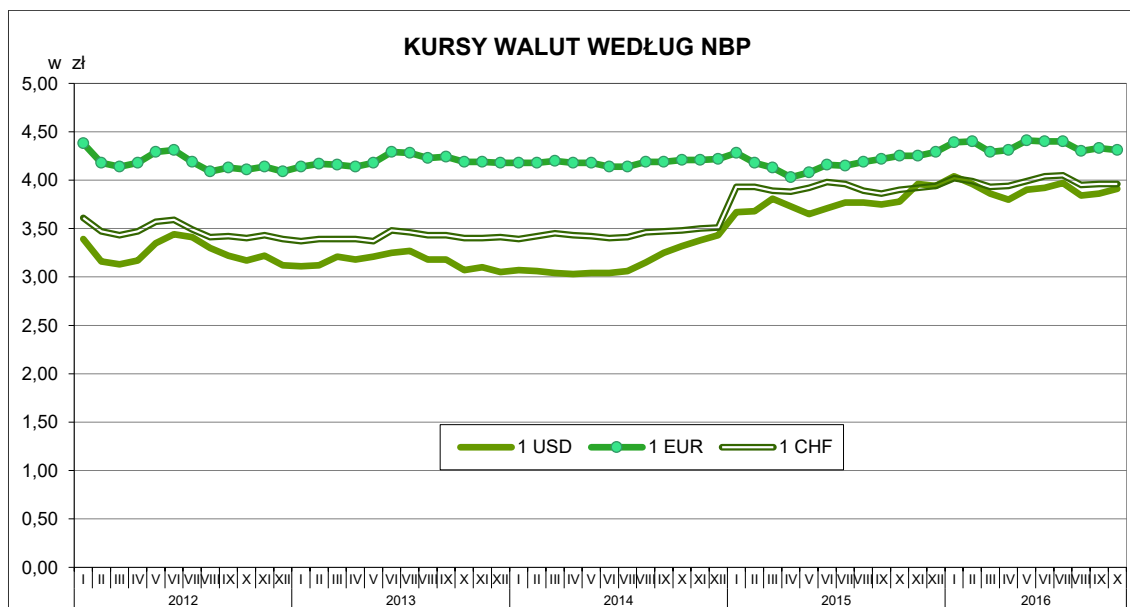
Czynnikami obniżającym stan zasobów pieniądza było ujemne **saldo pozostałych pozycji netto**, w kwocie 324,4 mld zł, które pogłębiło się w relacji do stanu na koniec ub. roku o 14,6 mld zł, a w stosunku do końca września br. poprawiło się o 49,7 mln zł.

Podstawowe stopy procentowe Narodowego Banku Polskiego od 5 marca ub. roku utrzymywały się na niezmiennym poziomie: stopa lombardowa – 2,50%, stopa redyskonta weksli – 1,75%, stopa referencyjna – 1,50%, stopa depozytowa – 0,50%.

Średnie miesięczne kursy walut w Narodowym Banku Polskim kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	2015		2016		zmiana % w stosunku do		
	X	XII	IX	X			
	w zł				X 2015	XII 2015	IX 2016
100 EUR	424,60	429,05	432,50	430,86	1,5	0,4	-0,4
100 USD	378,07	394,17	385,67	390,75	3,4	-0,9	1,3
100 CHF	390,37	396,23	395,86	396,15	1,5	0,0	0,1

Średni miesięczny kurs **euro** w październiku br. był niższy niż we wrześniu br. o 0,4% i wyższy niż przed rokiem o 1,5%. Kurs **dolara amerykańskiego** wzrósł w porównaniu z poprzednim miesiącem o 1,3%, a w skali roku zwiększył się o 3,4%. Kurs **franka szwajcarskiego** był wyższy niż we wrześniu br. o 0,1% i w październiku ub. roku o 1,5%.

Budżet państwa

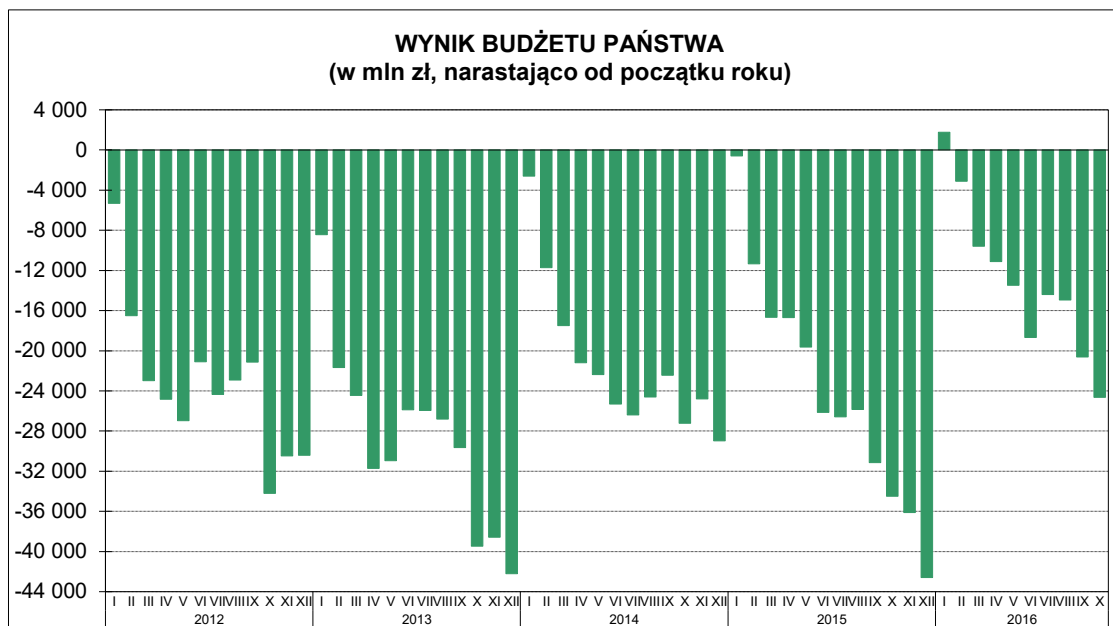
W okresie styczeń–październik br. **dochody** budżetu państwa³² wyniosły 268,6 mld zł (tj. 85,6% kwoty założonej w ustawie budżetowej na 2016 r.), a **wydatki** 293,3 mld zł (odpowiednio 79,6%). **Deficyt** ukształtował się na poziomie 24,6 mld zł, co stanowiło 45,0% planu.

Dochody i wydatki budżetu państwa kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	Ustawa budżetowa na 2016 r.	I-X 2016			
		wykonanie	realizacja ustawy budżetowej	struktura	I-X 2015= =100
		w mln zł		w %	
Dochody ogółem	313808,5	268621,5	85,6	100,0	112,4
Dochody podatkowe	276140,0	230485,4	83,5	85,8	107,5
w tym:					
podatki pośrednie	194149,0	165660,1	85,3	61,7	106,7
w tym podatek akcyzowy	64083,0	54358,2	84,8	20,2	104,9
podatek dochodowy od osób prawnych	26067,0	22016,0	84,5	8,2	102,3
podatek dochodowy od osób fizycznych	46894,0	38986,1	83,1	14,5	107,6
podatek od niektórych instytucji finansowych.....	5500,0	2791,6	50,8	1,0	-
Dochody niepodatkowe	35931,0	37392,0	104,1	13,9	158,4
w tym wpływy z cła	3034,0	2634,2	86,8	1,0	110,6
Środki z Unii Europejskiej i z innych źródeł					
niepodlegające zwrotowi	1737,6	744,1	42,8	0,3	83,7
Wspólna Polityka Rolna.....	48,8	7,9	16,1	0,0	5,9
fundusze strukturalne i inne	1688,8	736,2	43,6	0,3	97,5
Wydatki ogółem	368548,5	293270,1	79,6	100,0	107,3
w tym:					
Obsługa długu Skarbu Państwa	32100,0	29831,6	92,9	10,2	108,5
Rozliczenia z budżetem ogólnym UE z tytułu środków własnych	19243,6	14862,9	77,2	5,1	100,8
Dotacje dla:					
Funduszu Emerytalno-Rentowego	17780,2	13263,9	74,6	4,5	97,3
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	44847,8	39094,0	87,2	13,3	110,1
Subwencje ogólne dla jednostek samorządu terytorialnego	53043,0	47789,4	90,1	16,3	103,2
Deficyt (-) / Nadwyżka (+)	-54740,0	-24648,6	45,0	x	x
Finansowanie deficytu ^a					
źródła krajowe	63294,3	40280,8	63,6	x	x
źródła zagraniczne	9657,1	-7195,6	-	x	x

a Obejmuje finansowanie deficytu budżetu państwa i budżetu środków europejskich.

³² Opracowano na podstawie informacji Ministerstwa Finansów: „Szacunkowe dane o wykonaniu budżetu państwa za okres styczeń–październik 2016 r.”

Dochody zrealizowane w okresie styczeń–październik br. były wyższe niż w analogicznym okresie ub. roku o 12,4%. Wpływy z **podatków pośrednich** wyniosły 165,7 mld zł, w tym z podatku akcyzowego 54,4 mld zł. Ich udział w łącznej kwocie dochodów wyniósł odpowiednio: 61,7% i 20,2%. Wpływy z **podatku dochodowego** od osób prawnych ukształtowały się na poziomie 22,0 mld zł, a od osób fizycznych 39,0 mld zł. Ich udział w dochodach ogółem wyniósł odpowiednio 8,2% i 14,5%. Wykonanie dochodów budżetu państwa z tytułu napływu środków z Unii Europejskiej i z innych źródeł niepodlegających zwrotowi stanowiło 42,8% planu.

Wydatki poniesione w okresie styczeń–październik br. były o 7,3% większe niż przed rokiem. Wypłaty subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 47,8 mld zł, tj. wzrosły o 3,2% i stanowiły 16,3% wydatków ogółem. Wydatki na obsługę długu Skarbu Państwa stanowiły 10,2% wydatków ogółem i wzrosły w relacji do analogicznego okresu ub. roku o 8,5%. Wypłacone w okresie styczeń–październik br. dotacje dla Funduszu Emerytalno-Rentowego wyniosły 13,3 mld zł (tj. 4,5% wydatków ogółem), a dla Funduszu Ubezpieczeń Społecznych 39,1 mld zł (odpowiednio 13,3%).

Wydatki bieżące jednostek budżetowych kształtowały się następująco:

Wyszczególnienie	I-IX 2016			
	wykonanie w mln zł	realizacja ustawy budżetowej	struktura	I-IX 2015=100
		w %		
Ogółem wydatki bieżące jednostek budżetowych	45223,1	66,0	100,0	106,2
w tym:				
Transport i łączność	1736,0	56,1	3,8	102,9
Nauka	299,5	56,9	0,7	99,8
Oświata i wychowanie	1171,0	72,2	2,6	99,0
Szkolnictwo wyższe	23,2	47,0	0,1	96,8
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	149,8	60,8	0,3	94,1
Ochrona zdrowia	1764,7	68,5	3,9	119,0
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	217,0	69,9	0,5	105,3
Administracja publiczna	7884,7	70,1	17,4	105,2
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	1361,9	69,4	3,0	103,0
Wymiar sprawiedliwości	7603,3	71,0	16,8	103,7
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	8139,4	74,3	18,0	106,5
Obrona narodowa	10446,0	62,6	23,1	108,1

W okresie styczeń–wrzesień br. **wydatki bieżące jednostek budżetowych** były o 6,2% wyższe niż przed rokiem, a ich udział w ogólnej kwocie wydatków budżetu państwa wyniósł 17,4% (wobec 17,7% w analogicznym okresie ub. roku).

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju

		Wyszczególnienie											
		a - 2015						b - 2016					
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Przebieg zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw ¹ w tys. osób	a	5573	5573	5576	5575	5577	5578	5583	5588	5593	5608	5617	5626
	b	5703	5711	5727	5730	5734	5753	5762	5761	5771	5779		
Bezrobotni zarejestrowani (stan w końcu okresu) w tys. osób	a	1919	1919	1861	1782	1702	1622	1586	1564	1539	1517	1531	1563
	b	1648	1653	1601	1522	1457	1393	1362	1347	1324	1308		
Stopa bezrobocia (stan w końcu okresu) w %	a	11,9	11,9	11,5	11,1	10,7	10,2	10,0	9,9	9,7	9,6	9,6	9,7
	b	10,2	10,2	9,9	9,4	9,1	8,7	8,5	8,4	8,3	8,2		
Przebieg miesięczne wynagrodzenie nominalne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ :													
w złotych													
poprzedni miesiąc=100	a	3942,78	3981,75	4214,14	4123,26	4002,16	4039,70	4095,26	4024,95	4059,19	4110,77	4164,01	4515,28
	b	4101,36	4137,55	4351,45	4313,57	4166,28	4252,19	4291,85	4212,56	4217,96	4259,37		
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	90,0	101,0	105,8	97,8	97,1	100,9	101,4	98,3	100,9	101,3	101,3	108,4
	b	90,8	100,9	105,2	99,1	96,6	102,1	100,9	98,2	100,1	101,0		
Przebieg miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ - analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	103,6	103,2	104,9	103,7	103,2	102,5	103,3	103,4	104,1	103,3	104,0	103,1
	b	104,0	103,9	103,3	104,6	104,1	105,3	104,8	104,7	103,9	103,6		
Przebieg miesięczne wynagrodzenie realne brutto w sektorze przedsiębiorstw ¹ - analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	105,2	105,0	106,6	104,9	104,1	103,4	104,1	104,1	105,2	104,2	104,7	103,8
	b	104,9	104,8	104,3	105,9	105,2	106,1	105,9	105,7	104,4	103,7		
Przebieg miesięczna emerytura i renta realna brutto:													
z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych													
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	104,5	104,6	104,8	103,3	103,1	102,8	103,1	103,1	103,3	103,3	103,4	103,4
	b	103,8	103,7	102,3	102,4	102,3	102,2	102,2	102,4	102,1	101,8		
rolników indywidualnych													
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	102,9	103,2	104,9	104,4	105,5	104,3	103,6	103,1	103,3	103,0	102,8	102,7
	b	103,1	103,1	100,6	100,3	99,3	100,0	100,7	101,0	100,7	100,5		
Wskaźniki cen towarów i usług konsumpcyjnych:													
poprzedni miesiąc=100	a	99,8	99,9	100,2	100,4	100,0	100,0	99,9	99,6	99,7	100,1	99,9	99,8
	b	99,5	99,9	100,1	100,3	100,1	100,2	99,7	99,8	100,0	100,5		
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	98,6	98,4	98,5	98,9	99,1	99,2	99,3	99,4	99,2	99,3	99,4	99,5
	b	99,1	99,2	99,1	98,9	99,1	99,2	99,1	99,2	99,5	99,8		
grudzień poprzedniego roku=100	a	99,8	99,6	99,8	100,3	100,3	100,3	100,2	99,9	99,6	99,7	99,6	99,5
	b	99,5	99,4	99,5	99,8	99,9	100,1	99,8	99,5	99,5	100,1		
Wskaźniki cen produkcji sprzedanej przemysłu:													
poprzedni miesiąc=100	a	99,9	99,9	100,1	99,6	100,4	100,6	99,6	99,3	99,9	100,1	100,0	99,8
	b	99,5	99,6	99,7	100,3	101,2	100,2	99,9	99,6	100,3	100,5		
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	97,2	97,2	97,5	97,3	97,9	98,6	98,2	97,3	97,2	97,7	98,2	99,2
	b	98,8	98,5	98,1	98,8	99,6	99,2	99,5	99,9	100,2	100,6		
Wskaźniki cen produkcji budowlano-montażowej:													
poprzedni miesiąc=100	a	99,9	99,9	100,0	100,0	99,9	100,0	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9
	b	99,9	99,9	99,9	100,0	100,0	100,1	100,1	100,1	100,0	99,9	99,9	99,9
analogiczny miesiąc poprzedniego roku=100	a	99,5	99,6	99,7	99,7	99,7	99,6	99,6	99,4	99,4	99,3	99,3	99,1
	b	99,3	99,3	99,2	99,3	99,4	99,5	99,6	99,8	99,8	99,9	99,3	99,3

1 Dotyczy podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Wybrane wskaźniki sytuacji społeczno-gospodarczej kraju (dok.)

		Wyszczególnienie											
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
		a - 2015											
		b - 2016											
Produkcja sprzedana przemysłu ¹ (ceny stałe ²):													
	poprzedni miesiąc=100	96,8	101,4	113,4	92,0	98,6	104,6	98,7	92,9	115,1	101,9	97,4	96,4
	a	96,8	101,4	113,4	92,0	98,6	104,6	98,7	92,9	115,1	101,9	97,4	96,4
	b	91,9	106,9	107,0	96,9	96,1	107,4	90,0	103,4	110,4	97,5	107,8	106,7
	a	101,6	105,0	108,8	102,4	102,8	107,4	103,8	105,3	104,0	102,4	107,8	106,7
	b	101,3	106,8	100,7	106,0	103,2	106,0	96,6	107,5	103,2	98,7		
Produkcja budowlano-montażowa ¹ (ceny stałe ²):													
	poprzedni miesiąc=100	34,8	116,7	128,2	108,7	106,4	112,5	103,4	99,2	111,6	104,2	96,6	127,7
	a	34,8	116,7	128,2	108,7	106,4	112,5	103,4	99,2	111,6	104,2	96,6	127,7
	b	31,9	114,3	120,6	109,9	107,8	113,4	96,6	97,2	118,7	98,4	101,2	99,6
	a	101,3	99,7	102,9	108,5	101,3	97,5	99,9	104,8	97,5	94,8	101,2	99,6
	b	91,4	89,5	84,2	85,1	86,3	87,0	81,2	79,5	84,7	79,9		
Mieszkania oddane do użytkowania (od początku roku)													
	a	11748	21241	31703	42138	52548	63966	76852	88067	101331	116296	130032	147711
	b	12776	25059	37442	51158	62071	73773	85968	98250	112337	127034		
Sprzedaż detaliczna towarów ¹ (ceny stałe ³):													
	poprzedni miesiąc=100	78,0	98,4	117,1	97,4	100,5	101,0	102,2	98,2	99,9	104,7	94,1	122,0
	a	78,0	98,4	117,1	97,4	100,5	101,0	102,2	98,2	99,9	104,7	94,1	122,0
	b	75,1	101,3	113,6	99,7	99,3	103,1	100,2	101,4	98,6	103,0	105,7	107,0
	a	103,6	102,4	106,6	101,5	104,7	106,6	103,5	102,0	102,9	103,6	105,7	107,0
	b	103,2	106,2	103,0	105,5	104,3	106,5	104,4	107,8	106,3	104,6		
Wynik budżetu państwa - od początku roku (w mln zł)													
	a	-586,9	-11324,0	-16660,1	-16693,1	-19631,1	-26139,8	-26591,6	-25860,4	-31136,1	-34487,9	-36128,7	-42606,7
	b	1759,9	-3098,3	-9587,2	-11125,5	-13482,5	-18683,8	-14387,3	-14292,4	-20615,4	-24648,6		
Średnie kursy walut w zł - NBP:													
	100 dolarów amerykańskich	367,39	367,66	381,38	373,47	365,20	371,03	377,34	376,85	375,13	378,07	395,71	394,17
	a	367,39	367,66	381,38	373,47	365,20	371,03	377,34	376,85	375,13	378,07	395,71	394,17
	b	403,97	395,65	386,44	379,85	389,91	392,00	397,07	383,54	385,67	390,75	425,03	429,05
	a	427,97	417,76	412,78	402,91	407,83	415,97	415,40	419,36	421,69	424,60	425,03	429,05
	b	439,35	439,60	429,34	430,68	440,76	440,19	439,66	430,03	432,50	430,86	392,36	396,23
	a	392,73	393,22	389,12	388,12	392,11	398,17	396,27	389,29	386,05	390,37	392,36	396,23
	b	401,76	398,95	393,11	393,89	398,74	403,74	404,65	395,49	395,86	396,15		
Handel zagraniczny ⁴ w mln zł:													
	eksport	59078,5	59866,7	66087,0	60697,3	60056,4	63477,6	61858,2	56006,2	67099,8	69393,8	66998,7	60215,6
	a	59078,5	59866,7	66087,0	60697,3	60056,4	63477,6	61858,2	56006,2	67099,8	69393,8	66998,7	60215,6
	b	60039,2	65591,4	68315,2	67809,0	65731,2	69279,0	61934,5	61099,1	66522,6			
	a	57030,8	57402,1	64269,2	61125,9	57414,1	62907,7	63813,0	56835,9	66435,3	67425,7	66370,0	59943,6
	b	57502,4	63504,7	66096,0	64477,1	61812,7	65772,7	60886,6	61966,5	66357,1			
	a	2047,7	2464,6	1817,8	-428,6	2642,3	569,9	-1954,8	-829,7	664,5	1968,1	628,7	272,0
	b	2536,8	2086,7	2219,2	3331,9	3918,5	3506,3	1047,9	-867,4	165,5			

1 Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. 2 Średnie ceny bieżące z 2010 r. 3 Ceny bieżące z okresu poprzedzającego okres badany. 4 Od stycznia 2016 r. - dane wstępne.

Podstawowe wskaźniki makroekonomiczne

A. Unia Europejska

Wyszczególnienie	PKB				Handel zagraniczny				Zharmonizowana stopa bezrobocia ^d				Zharmonizowany wskaźnik cen konsumpcyjnych				Produkcja przemysłowa ^b				Produkcja w budownictwie ^b				
	2015		2016 ^c		I-VIII 2016		I-VIII 2015		IX 2015		2016		X 2015		2016		IX 2015		2016		IX 2015		2016		
	I kw.	II kw.	I kw.	II kw.	eksport	import	saldo	IX 2015	VIII	IX	X 2015	IX	X	IX 2015	VIII	IX	IX 2015	VIII	IX	IX 2015	VIII	IX	IX 2015	VIII	IX
	zmiana w % w skali roku				w mld euro				w %				zmiana w % w skali roku				zmiana w % w skali roku				zmiana w % w skali roku				
UE-28	2,2	1,8	1,8	1,8	.	.	.	9,2	8,5	8,5	0,0	0,4	0,5	2,3	2,1	1,2	0,5	2,1	1,2	0,5	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,2
Strefa euro - 19	2,0	1,7	1,6	1,6	.	.	.	10,6	10,0	10,0	0,1	0,4	0,5	2,1	2,2	1,2	-0,4	2,1	1,2	-0,4	2,1	2,1	2,1	2,1	1,8
Austria	1,0	1,5	1,3	1,3	0,2	0,8	-2,5	5,7	6,2	6,3	0,7	1,1	1,4	1,4	2,8	.	-3,0	0,1	.	-3,0	0,1	.	.	.	.
Belgia	1,5	1,3	1,2	1,2	-1,9	-4,9	18,9	8,1	8,2	8,0	1,2	1,8	1,9	-1,2	1,1	.	-3,5	-0,9	.	-3,5	-0,9	.	.	.	.
Bułgaria	3,6	3,4	3,6	3,6	-1,8	-4,1	-1,6	8,4	7,7	7,5	-1,2	-1,1	-1,0	0,8	2,5	3,4	0,3	-10,0	-10,1	0,3	-10,0	-10,1	-10,1	-10,1	-10,1
Chorwacja	1,6	2,3	1,9	1,9	4,7	4,0	-4,9	16,4	12,8	12,6	-0,5	-0,7	-0,3	5,5	2,5	1,9	-0,3	3,4 ^e	4,6 ^f	-0,3	3,4 ^e	4,6 ^f	4,6 ^f	4,6 ^f	4,6 ^f
Cypr	1,7	2,7	2,7	2,7	-11,1	15,4	-2,8	14,3	12,1	12,0	-1,8	-0,4	-1,0	5,2	6,0	.	-3,8 ^d	4,7 ^e	10,9 ^f	-3,8 ^d	4,7 ^e	10,9 ^f	10,9 ^f	10,9 ^f	10,9 ^f
Czechy	4,5	3,0	2,6	2,6	5,5	2,1	13,0	4,7	3,8	4,0	0,1	0,5	0,8	3,4	7,7	2,7	4,8	-8,4	-7,4	4,8	-8,4	-7,4	-7,4	-7,4	-7,4
Dania	1,6	0,2	0,3	0,3	-1,7	-1,8	6,5	6,0	6,3	6,3	0,1	-0,3	0,1	1,9	1,1	-3,2	4,3	2,2	.	-3,2	4,3	2,2	.	.	.
Estonia	1,4	1,5	0,6	0,6	0,7	2,1	-1,1	5,7	7,6	.	0,0	1,7	1,0	-3,5	0,9	6,5	-6,0 ^d	3,4 ^e	4,2 ^f	-6,0 ^d	3,4 ^e	4,2 ^f	4,2 ^f	4,2 ^f	4,2 ^f
Finlandia	0,2	1,2	0,4	0,4	-4,9	-0,5	-1,5	9,4	8,7	8,7	-0,3	0,5	0,6	1,0	-1,8	3,3	5,1	7,3	.	3,3	5,1	7,3	.	.	.
Francja	1,3	1,4	1,3	1,3	-1,3	-0,2	-42,5	10,4	10,5	10,2	0,2	0,5	0,5	1,7	0,3	-1,0	-3,4	6,4	1,7	-3,4	6,4	1,7	1,7	1,7	1,7
Grecja	-0,2	-0,8	-0,6	-0,6	-6,2	0,1	-12,2	24,7	23,4	.	-0,1	-0,1	0,6	3,0	0,1	0,1	6,3 ^d	-9,7 ^e	9,7 ^f	6,3 ^d	-9,7 ^e	9,7 ^f	9,7 ^f	9,7 ^f	9,7 ^f
Hiszpania	3,2	3,4	3,4	3,4	1,6	-1,4	-11,5	21,4	19,4	19,3	-0,9	0,0	0,5	4,2	4,4	0,3	3,3	-4,3	3,9	0,3	-4,3	3,9	3,9	3,9	3,9
Holandia	2,0	1,2	1,9	1,9	-2,5	-4,1	37,0	6,8	5,8	5,7	0,4	-0,1	0,3	-4,9	4,3	5,2	8,1	15,0	7,8	8,1	15,0	7,8	7,8	7,8	7,8
Irlandia	26,3	4,0	4,3	4,3	3,9	-2,0	32,3	28,5	9,1	7,7	-0,1	-0,3	-0,4	36,8	-7,5	-0,9	10,2 ^d	12,7 ^e	17,8 ^f	10,2 ^d	12,7 ^e	17,8 ^f	17,8 ^f	17,8 ^f	17,8 ^f
Litwa	1,8	2,5	2,1	2,1	-2,6	-5,2	-1,5	-2,0	8,9	8,6	8,4	0,6	0,7	-0,1	0,3	7,9	-6,4 ^g	-14,0 ^h	-11,3 ^h	-6,4 ^g	-14,0 ^h	-11,3 ^h	-11,3 ^h	-11,3 ^h	-11,3 ^h
Luksemburg	3,5	3,0	4,4	4,4	0,5	-6,6	-2,7	6,5	6,2	6,3	-0,1	0,3	0,7	-0,3	-5,0	2,7	1,5	8,3	1,6	1,5	8,3	1,6	1,6	1,6	1,6
Łotwa	2,7	1,2	0,8	0,8	-2,7	-5,6	-1,3	9,9	9,3	9,2	-0,1	0,5	1,1	2,0	-0,6	2,4	4,9 ^g	-19,0 ^h	-22,0 ^h	4,9 ^g	-19,0 ^h	-22,0 ^h	-22,0 ^h	-22,0 ^h	-22,0 ^h
Malta	6,2	4,9	3,1	3,1	21,7	7,5	-2,2	5,3	4,8	4,7	1,6	0,9	0,5	5,0	-3,9	0,4	19,3 ^d	-6,7 ^e	-0,4 ^f	19,3 ^d	-6,7 ^e	-0,4 ^f	-0,4 ^f	-0,4 ^f	-0,4 ^f
Niemcy	1,7	1,8	1,7	1,7	1,0	-0,1	172,4	163,9	4,5	4,1	4,1	0,2	0,5	0,6	2,5	1,2	-2,6	1,2	0,8	-2,6	1,2	0,8	0,8	0,8	0,8
Polska	3,9	2,6	3,1	3,1	1,4	-0,9	4,1	1,5	7,3	5,9	-0,6	-0,2	0,1	4,0	5,2	3,2	-1,9	-21,7	-16,1	-1,9	-21,7	-16,1	-16,1	-16,1	-16,1
Portugalia	1,6	0,9	0,9	0,9	-1,2	-1,0	-6,7	12,4	10,9	10,8	0,7	0,7	1,1	3,7	2,8	1,6	-3,4	-3,2	-2,6	-3,4	-3,2	-2,6	-2,6	-2,6	-2,6
Rumunia	3,7	4,1	5,8	5,8	3,9	6,8	-6,1	6,9	6,0	5,9	-1,4	-0,1	0,1	3,9	2,9	3,5	3,0	-5,1	0,6	3,0	-5,1	0,6	0,6	0,6	0,6
Słowacja	3,8	3,7 ^a	3,6 ^a	3,6 ^a	3,1	3,2	1,4	11,3	9,5	9,4	-0,5	-0,5	-0,3	7,6	17,2	3,9	25,3	-9,8	-17,9	25,3	-9,8	-17,9	-17,9	-17,9	-17,9
Słowenia	2,3	2,1	1,9	1,9	3,6	2,1	1,5	1,2	8,7	7,7	-1,2	0,2	0,7	6,9	6,3	7,4	-10,7	-14,9	-9,2	-10,7	-14,9	-9,2	-9,2	-9,2	-9,2
Szwecja	4,1	4,2	3,4	3,4	-1,6	1,6	-0,6	1,9	7,4	7,2	6,7	0,9	0,8	7,5	-6,4	1,5	13,2	5,1	6,1	13,2	5,1	6,1	6,1	6,1	6,1
Węgry	3,1	1,0	2,0	2,0	3,6	1,7	4,9	3,8	6,5	5,0	0,2	0,7	1,1	7,9	3,3	-3,7	7,2	-9,0	-13,2	7,2	-9,0	-13,2	-13,2	-13,2	-13,2
Wielka Brytania	2,2	1,9	2,1	2,1	-12,3	2,4	-142,3	-99,7	5,2	4,8	-0,1	1,0	0,9	1,1	2,3	0,3	1,1	-1,9	-5,4	1,1	-1,9	-5,4	-5,4	-5,4	-5,4
Włochy	0,7	0,9	0,7	0,7	0,1	-2,9	33,6	11,4	11,5	11,7	0,3	0,1	-0,1	1,6	4,4	1,8	-1,0	4,4	-1,1	-1,0	4,4	-1,1	-1,1	-1,1	-1,1

^a Dane wyrównane sezonowo. ^b Dane wyrównane dniami roboczymi. ^c Dane wyrównane sezonowo oraz dniami roboczymi. ^d II kw. 2015 r. ^e I kw. 2016 r. ^f II kw. 2016 r. ^g III kw. 2015 r. ^h III kw. 2016 r.

B. OECD i wybrane kraje świata

Wyszczególnienie	PKB ^{ab}		Handel zagraniczny		Zharmonizowana stopa bezrobocia ^d		Wskaźnik cen konsumpcyjnych (CPI)				Produkcja przemyślowa ^d				Produkcja w budownictwie ^d				
	2016		I-VIII 2016		IX 2015		2016		2016		IX 2015		2016		IX 2015		2016		
	I kw.	II kw.	eksport	import	I-VIII 2015	saldo	IX 2015	VIII	IX	X 2015	IX	X	IX 2015	VIII	IX	IX 2015	VIII	IX	
	zmiana w % w skali roku		w mid USD		w %		w %		w %		w %		w %		w %		w %		zmiana w % w skali roku
OECD	2,2 ^c	1,7 ^c	-2,8	-4,0	-285,6	-376,7	6,6	6,3	6,3	0,5	1,2	0,5	0,5	0,5	0,5	5,9	0,4	0,4	0,4
w tym:																			
Australia	2,4	3,0	-8,7	-8,3	-7,0	-7,1	6,1	5,7	5,6	1,5 ^d	1,0 ^e	1,3 ^f	0,2 ^g	4,5 ^h	3,8 ^e	-0,5 ^g	3,4 ^h	3,4 ^h	1,4 ^e
Chile	2,1 ^c	1,9 ^c	-7,9	-8,3	2,8	2,8	6,2	6,5	6,5	4,0	3,1	2,8	1,6	-0,7	1,2	-16,9	-28,7	-33,8	-33,8
Islandia	4,2	4,9	-10,9	8,8	-0,9	-0,2	3,8	3,0	2,9	1,8	1,8	1,8	-2,8	0,5	0,5	18,8	0,5	0,5	0,5
Izrael	2,5	2,3	-5,2	3,7	-8,6	-5,2	5,0	4,6	4,9	-0,7	-0,4	-0,3	-3,2	5,4	5,4	1,2 ^g	1,7 ^h	1,7 ^h	-0,6 ^e
Japonia	0,6 ^c	0,2 ^c	-0,1	-9,6	20,6	-21,4	3,4	3,1	3,0	0,3	-0,5	-1,2	1,0	1,0	1,0	0,9	1,5	1,5	4,6
Kanada	1,1	1,2	-8,3	-6,3	-11,2	-6,1	7,1	7,0	7,0	1,0	1,3	1,5	-1,5	0,5	0,5	-5,0	-3,2	-3,2	0,5
Korea Południowa	2,6	2,8	-8,8	-11,6	64,0	60,9	3,5	3,8	4,0	0,9	1,2	1,3	2,5	-1,1	-1,7	14,2	22,9	22,9	9,5
Meksyk	2,5	2,5	-5,2	-4,4	-11,1	-9,5	4,2	3,8	3,9	2,5	3,0	3,1	2,8	-6,6	-13,4	2,8	-0,8	-0,8	1,2
Norwegia	1,6	1,3	-20,2	-8,4	9,7	19,8	4,6	4,9	4,9	2,5	3,6	3,7	2,8	-6,6	-13,4	0,7 ^d	2,2 ^e	2,2 ^e	1,5 ^f
Nowa Zelandia	2,5	3,0	-5,5	-6,2	-1,1	-1,3	5,5 ^d	5,0 ^e	4,9 ^f	0,4 ^f	0,4 ^e	0,4 ^f	1,1 ^g	1,3 ^h	1,2 ^e	2,4 ^g	6,2 ^h	6,2 ^h	10,8 ^e
Stany Zjednoczone	2,6	1,6	-5,3	-4,7	-483,1	-500,5	5,1	4,9	5,0	0,2	1,5	1,6	-0,3	-1,3	-1,0	16,3	2,9	2,9	2,3
Szwajcaria	0,8	1,2	1,3	1,3	25,8	25,4	4,2 ^g	5,1 ^h	4,3 ^e	-1,4	-0,2	-0,2	-2,1 ^g	1,3 ^h	-1,2 ^e	-2,7 ^g	-0,3 ^h	-0,3 ^h	-0,5 ^e
Turcja	4,0 ^c	4,3 ^c	-2,3	-6,8	-35,7	-43,2	10,3 ^g	10,1 ^h	10,4 ^e	7,6	7,3	7,2	-6,4	1,8	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5
Białoruś	-3,9 ^c	-3,7	-17,1	-13,0	-2,1	-2,1	1,0 ^f	1,0 ^f	0,9 ^f	11,5	11,1	11,0	0,9 ^f	0,9 ^f	0,9 ^f	0,9 ^f	0,9 ^f	0,9 ^f	0,9 ^f
Brazylia	-3,8	-5,4	-4,7	-25,1	31,7	6,8	7,5	7,5	7,5	9,9	8,5	7,9	-10,6	-7,4	-5,0	-18,9	-11,2	-11,2	-12,1
Chiny	6,9 ^c	6,7 ^c	-7,1	-9,7	404,8	403,3	0,5	0,5	0,5	1,3	1,9	2,1	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Indie	7,2 ^c	7,9 ^c	-4,4	-14,5	-54,8	-85,5	0,5	0,5	0,5	6,3	4,1	3,6	-0,7	-0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Południowa Afryka	1,3	-0,6	0,7	-12,4	-17,4	0,6	-2,8	25,3 ^d	26,4 ^e	4,6	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	21,4	-16,4	-16,4	-0,1
Rosja	-3,7	-1,2	-26,0	-5,1	49,0	104,7	5,6 ^d	5,8 ^e	5,6 ^f	15,6	6,4	6,1	-3,7	0,8	-0,7	-6,9 ^d	6,2 ^e	6,2 ^e	-4,5 ^f
Ukraina ^k	-9,9	0,1	-9,0	-0,9	-1,5	0,6	10,0 ^f	10,3 ^h	10,3 ^h	46,4	7,9	12,4	-4,4	3,4	2,0	-8,0	12,0	12,0	15,3

^a Dane wyrównane sezonowo. ^b Dane na podstawie SNA 2008. ^c Dane na podstawie SNA 1993. ^d III kw. 2015 r. ^e II kw. 2016 r. ^f III kw. 2016 r. ^g II kw. 2015 r. ^h I kw. 2016 r. ⁱ Rejestrowana stopa bezrobocia.

^k Dane nie obejmują czasowo okupowanego terytorium Autonomicznej Republiki Krymu i miasta Sewastopol. ^l I kw. 2015 r.

Uwaga do części B: przeliczeń danych dotyczących handlu zagranicznego w oparciu o dane zawarte w bazie OECD dokonano w Departamencie Analiz i Opracowań Zbiorczych GUS.

Źródła: EUROSTAT, OECD, BELSTAT, UKRSTAT, CISSTAT, GUS — dane pobrano w dn. 23.11.2016 r.